

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Antonii De Escobar Et Mendoza, Vallisoletani,
Societatis Iesv Theologi, Vniversæ Theologiæ Moralis,
Receptiores Absqve Lite Sententiæ nec-non
Problematicæ Disquisitiones ... Volumen ...**

Triplex Statvs; Ecclesiasticvs, Religiosus, & Sæcularis

**Escobar y Mendoza, Antonio de
Lugduni, 1663**

Sectio II. De Religiosi status Natura, Ingressu, Egressu, &c. Dubia.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-80707](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-80707)

SECTIO SECVNDA

De Religiosi status Natura, Ingressu, Egressu, &c. Dubia:

CAPVT V.

Circa essentiam Religiosi status
et votum emissum
eum suscipiendi.

DVBIVM I.

Ad Religionis essentiam requiritur ne
ut vota sint absoluta, & per-
fecta paupertatis, &
obedientiae.

su vota Scholasticorum emittunt, declarati
veros Religiosos esse: & nihilominus bono-
rum suorum dominium retinere, quousque
renunciare iubeantur. Neque est necessarium
ut paupertatis votum prius omni viâ, & ad-
ministratione rei familiaris: sufficit, quod
certis in casibus prius eo enim ipso est vo-
tum de re ad perfectionem pertinente. Vnde
votum paupertatis, quod Equites Militares
emittunt, licet non prius eos dominio, &
vlu suorum bonorum absolue, quia solum
in certis casibus illis bonis uti non possunt
nisi pro voluntate Magistrî: ea causa est
Euangelici consilij votum. Præterea clarum
est non requiri votum obedientiae ita latum,
ut comprehendat quicquid bonum est, &
perfectum: sufficit, si sit secundum consti-
tutiones, & regulas, quas quique sequendas
proponit. De voto autem castitatis dub. 2. di-
scerni an omnimoda debeat esse, Ita Vasq. 1.
2. d. 165. cap. 6. n. 50. & cap. 9. num. 104. San-
chez l. 5. De cal. c. 1. n. 17. Basil. 1. c. 1. l. 7. de
mar. c. 13. n. 10. & alij plures.

Hoc tenet. Sed circa votum paupertatis vi-
detur obstat textus in Cap. Cum ad Mona-
stium, de statu Monach. ubi Innocent. III.
inquit: Nec estimes Abbas, quod super ba-
ben-da proprietate possit cum aliquo monacho
dispen-sare: quia abdicatio proprietatis, sicut
& custodia castitatis adeo est annexa regula
monachali, ut contra eam nec sumus Pontifex
possi licentiam indulgere. Ex quibus verbis
videtur non solum vias, sed proprietatis ab-
dicationem faciendam esse voto Religiosæ
paupertatis. Profecto non obstat, quia ibi pro-
prietatis nomine non dominium rei, sed
vltum liberum, & expeditum illius Inno-
centius intellexit. Et manifeste id constat ex
ipsius textus principio, ubi canetur, quid fa-
ciendum sit cum monacho, qui proprietatem
aliquam fuerit habere deprehensus. At pro-
prietas culpabilis, quæ in Religioso depre-
hendi potest, est solus vius, & administra-
tio rei, Prelato inuita, non dominium.

DVBIVM II.

An ad Religionis essentiam votum
Castitatis debeat necessario esse
absoluta, & omnimoda
Castitatis?

Debet quidem omnimoda esse castitas &
a copula cōiugali abstinentia, quia alias
E 3 quis

30
Nonnulla
suppono.
Vpono ex Di. Thom. 2. 2. q. 86. a. 1. 3. & 4. Religiosum sta-
tum d. finiri statum perfectionis per
v. vna paupertatis, castitatis, & obedien-
tia perpetuo adipiscende. Cum autem dicit
statum veniat immutabilitatem Quia status
esse non potest quin per se, & natura sua sit
immutabilis. Hic verò status est perfectionis
perpetuo adipiscende. In quo significatur
propria huius status natura, & conditio,
scilicet, ut sit status perfectionis non ade-
ptæ, sed adipiscende. Neque enim Religiosi
obligantur esse perfecti, estd obligati sunt
id procurare. Hinc perfectionem comparant
Religiosi medii votis paupertatis, castitatis,
& obedientiae perpetuæ. Quæritur autem,
num hæc vota debeant esse absoluta & per-
fecta paupertatis, & obedientiae?

31
Necessario
requiritur.
Debet quidem, quia ratione perfecti sta-
tus Religiosi est, perfecta sui abnegatione
Deo per charitatem intime inhaerere: At ad
hunc effectum obtinendum, necessaria est
certum tærenarum, & voluptatum carnis
& propriæ voluntatis perfectissima renuncia-
tio, utpote quæ charitatis fruenda im-
pedimenta sunt. Ergo absoluta, & omnimo-
da paupertas, castitas, & obedientia requi-
ritur. Sic. D. Thom. 2. 2. q. 186. a. 3. 4. & 5. &
alij Doctores.

32
Non requi-
ritur neces-
sario.
Non debet necessario absoluta & perfecta,
sed omnimoda esse, Quia in voto pauper-
tatis est certum non esse necessarium fieri de
paupertate quod dominij abdicacionem suf-
ficiat, si fiat quoad illius vltim. Expresse de-
finiuit Gregor. XIII. in bulla, quæ incipit,
Ascendens Domino, ubi eos, qui post
biennium probationis in nostra societate le-
gescunt & Mend. Theol. Moral. Tom. VII.

33
Hoc tenet
& castitas.

34
Debet omni-
moda esse

quis se Deo perfecte non consecrat, siquidem voluptatibus carnis inferuire intendit, nec Deo perfecte vnitar diuinus in coniugem ob studium illi placendi, 1. Cor. 7. Neque consilia sequitur, sed praecepta tantum. Nam qui solum castitatem coniugalem vouet, non vouet aliquid quod ad consilia pertineat, & consequenter quod ad perfectionem spectet. Sic Doctores communiter.

³⁵ Non debet necessario castitas absoluta esse & omnimoda, quia votum castitatis coniugalis aliis duobus votis paupertatis, & obedientiae adiunctum, ad verum statum Religiosum sufficit. Nam est eo ex vi sua non obliget ad aliquam castitatem sub consilio: obligat tamen ex regula & instituto, cui seruando adiungitur. Equitates enim Militares aliquibus diebus à coniuge abstinere ex vi regum obligantur. Ita Nauar. l. 3. consil. tit. de Regularibus, Sanchez l. 4. Decal. c. 16. num. 11. Suar. tom. 4. de Relig. tr. 9. l. 1. c. 4. à n. 9. Mora de his multis l. 2. c. 1. & 2.

³⁶ Existimo probabiliter sufficere, ut votum castitatis coniugalis sit votum alicuius perfectionis saltem indirecte, verumque statum Religionis constituat, & obligatos esse Militares equites aliquibus ex regula diebus à licito uxoris amplexu abstinere. Hoc tenentur fateri omnes, qui censent equites Militares veros Religiosos existere.

DVBIVM III.

Votum quis moriendi in Religione emittit: obligaturne, quamprimum possit, illud implere?

³⁷ Obligatur quamprimum possit, eo modo quo obligatur cum votum absolutum Religionis absque vlla temporis determinatione emittit, quia dies mortis est incertus, & ne periculo exponatur illi, non implendi votum obligatur, quamprimum possit, exequi. Certe si quis voueat absolute perseverare in Religione, vouet in Religione mori: & contra si voueat mori in Religione, vouet usque ad mortem in Religione perseverare: Ergo vtrumque votum idem est: Ergo pro eodem tempore ille obligatur. Sic graves Doctores, quos consului, & ipse manu scriptis legi.

³⁸ Non obligatur quamprimum possit, Religionem inire, sed cum periculum mortis instet. Quia solum promissit in Religione vitam terminare, cui obligationi satisfacit, si cum mors instat, Religionem assumat: vitam enim iam in Religione terminat: ergo non tenetur ante mortale mortis periculum Religionem inire. Profecto si ob aliquam rationem tenetur statim ingredi, est, ne se periculo moriendi extra Religionem exponat: At dum non adest morale mortis periculum, neque periculum quod in Religionem non admittatur eo instante discrimine: non adest morale periculum extra Religionem moriendi: Ergo

nulla ratione ille obligatus est ante illud periculum ingredi Religionem. Ita alij nec conueniendi Auctores.

Mediam inco viam. Non statim quis obligatur eo voto, quia Religio sub illis verbis promissa satis indicat, illum noluisse statim illam suscipere, alio commodiori tempore. Neque etiam inde fit, illum posse executionem vique ad mortale mortis periculum differre, quia non vouet solum Religiosi habitus susceptionem, sed in Religione professionem, quae cum fieri nequeat nisi post probationis annum, expectare non poterit vique ad mortale mortis periculum. Et quia ideo vouet in Religione mori, quia vult exercitij Religionis se ad mortem disponere, quod fieri non potest, nisi aliquo post obitu tempore Religionem ingrediatur. Quare prudentis arbitrio hoc tempus est mensurandum nec nimia dilatio concedenda. Nam in dilatione nimia pericula assolent euenire reddendi impossibilem ingressum, aut fere infructuosum si Religioni inuoluitur, vel illius oneribus & exercitiis minus aptus. Collegi ex P. Sancio l. 4. Decal. c. 14. num. 9. & Bonac. d. 4. q. 2. pun. 5. §. 6. b. 7.

DVBIVM IV.

Repulsus absolute à Religione quam quis vouit, si postea ad ingressum inuoluitur, teneturne ingredi?

⁴⁰ Recolo, vouente Religionem pro virib. obligari Religionis procurare ingressu. Vnde & Religionem absolute, teneri in pluribus ser. d. & inuoluitur perire. Vouente determinatam, non posse ingredi laxiore, nisi laxior Religio prius habet. Pontifici, quia auctoritate Apostolica sit fauore Religionis, ac boni commune, votum illud strictius Religionis aliquando in laxiorem est commutatum. Sic concessit Eugenius IV. Congregationi D. Benedicti, & refertur in compend. Medicat. tit. dispensatio, §. 8. & in comp. privilegior. Societatis Iesu v. commutatio, §. subditur verò limitatio ab Eugenio, ut si ante professionem emissam ab ipsa laxiori Religione discesseris, dispensatio nullius sit roboris. Vnde infero, non fuisse factam absolutam dispensationem, vel commutationem illius votis sed solum pro tempore quo à laxiori non recedis. Laym l. 4. tr. 5. c. 16. n. 94. Quaeritur verò, an si quis vouit ingredi v. gr. Religionem D. Francisci, seu Dominici, & absolute repellatur, cum rogat admitti, si postea ad ingressum inuoluitur, ingredi teneatur?

Tenetur equidem, quia votum Religionis emissam non fuit in fauorem Religionis, ut ipsa Religio possit nri suo cedere in Dai honorem, ac vouentis utilitatem: sed quia hic honor & utilitas obtineri non potest, convenienter absque Religionis consensu, ideo, Religionem consensu expostulatur. Ergo quia locum hic consensu appositus fuerit, votum obligat eo tamē cessante, eius suspensio obligatio. Sic

Thom. Sanchez l. 4. Decalog. c. 16. n. 71. Lay-
man. l. 4. tr. 5. c. 6. n. 4.

42
Non tene-
ant.

43
Auctoris.
resolutio.

D V B I V M V.

44.
Tenebris
planè.

45
Non tene-
tur.

46
Veriorum
hanc sen-
tentiam effi-
ceor.

D V B I V M VI.

Certum est, ex vi voti illum esse obli-
gatum ingredi Religionem animo ibi
persequendi, si iudicaverit ei institutio
convenire, quia votum Religionis non est
votum taleiendi habitum regulare: sed ob-
sequendi Deo in Religione toto vite curri-
culo mediis votis paupertatis, castitatis &
obedientiæ: ergo obligat ad professionem faci-
endam saltem si Religio probata placeat.
Sanchez l. quart. Decal. cap. 16. numero 74.
Suaz. tomo 3. de Relig. l. quart. cap. 3. num. 10
secund. Quæstio nem verò, an Religionis voto
satisfaciat, qui Religionem quidem intrat, at si-
ne ulla causa eam deserit.

48
Satisfacit
voto.

49
Non satis-
facit.

50
Auctoris
resolutio
eadem.

DVBIUM VII.

*Peccatne venialiter, qui sine voto
Religionem suscipiens, eam absque
causa rationabili deserit?*

⁵¹
*P. con. v.
ni. iter.*
I Peccat venialiter, quia lenitatis arguitur.
a via perfectionis incepta recedens.
Certe si statim novitium expellerent,
quod commodum Religioni indicarent, venia-
liter delinquerent: ergo novitius indicans
Religionem sibi commodam esse, peccabit
venialiter illam deserens: utriusque enim ea-
dem libertas in probatione conceditur, Reli-
gioni probandi novitium, & novitio proban-
di Religionem. Sic Caietan. 2. 2. *quæst.* 189.
a. quart. dub. 3. Philare. *de offic. Sacerd.* *tom.*
primo p. secund. l. tertio cap. 20. Sanchez. *l. 4.*
Decal. c. 6. n. 22. Laym. *l. 4. tr. 5. c. 6. g. 4. n. 12.*
concl. 3.

⁵²
*Non pec-
cat.*
Non peccat venialiter, quia nullum est
præceptum, quod novitium adstringat ad
perseverandum, cum potius omnia iura cla-
ment liberum esse ad Religionem deserendam.
Iure autem naturali minime obligatur
in assumpto habitu perseverare. Sicut enim
pro libito assumpsit, ita pro libito potest il-
lum deserere: præcipue cum continuare non
possit, quin professione astringatur. Ita Suar.
tom. 3. de Relig. l. quart. cap. 3. à numero 6.
& alij.

⁵³
*Pro verum
esse confir-
mo.*
Probabiliorem hanc sententiam esse credi-
derim. Nam si prima defendenda esset, fateri
cogeremur, omnes incipientes consilium ali-
quod evangelicum exercere; verbi gratia
Eleemolynam erogare, orationes fundere,
obligati essent sub veniali, in illo perseverare
in perpetuum: quod nemo concedet. Præterea
si novitius æque esset obligatus non de-
serere Religionem sibi accommodatam &
facilem, ac Prælati obligatus est, novitium
utilem non expellere: non solum sub veniali
culpæ sed & sub mortali esset obligatus. Nam
Prælati obligatus est, novitium utilem non
expellere, non solum sub veniali, sed sub
mortali. Prælati enim expellens novitium
absque causa rationabili contra eius volunta-
tem, graviter delinquit: quia abutitur pote-
state, ac iurisdictione sibi concessa admittendi
novitios, vel expellendi cum talis expulsio &
Religionis, & novitii nociva sit. Quare ex obli-
gatione quam habet Prælati retinendi no-
vitiium utilem Religioni, deduci sequitur obli-
gatio novitii, perseverandi in Religione sibi
commoda, ac facili, quia Prælati ratione of-
ficij sibi concessi obligatus est Religionis uti-
litati prospicere. At novitio non incumbit
huiusmodi providere, sed solum propriæ
voluntati in rebus præcepti: & cum ex illis
non sit Religio professio, cum ad consilia
Evangelica pertineat: obligatus non est ad
professionem.

DVBIUM VIII.

*Siqui voto Religionis superaddat votum
in illa perseverandi: licetne ei, eam
nec ex rationabili causa relinquere,
valido, & non valido voto?*

⁵⁴
Licet ex causa iusta Religionem desere-
re, quia votum illud perseverandi nihil licet
addit voto ingrediendi. Votum namque
Religionis non est solum de habitu susci-
piendo, sed de perseverando, in illo, media
professione: est enim votum de Religione,
quæ non est absque professione, seu emis-
sione trium votorum in Religione approba-
ta: ergo votum perseverandi, & profitemi
voto Religionis nihil addit. Sic Arag. *secund.*
secund. quæstion. 88. a. 3. ad 2. Sotus. *7. de iust.*
quæst. 2. a. 1. ad 3. Petr. de Ledef. *tom. 2. sum.*
træst. 10. cap. 3. dub. 7. casu 4. S. v. *votum n. 13.*
Lessius, & Suarini citandi id probabile esse
fatentur.

⁵⁵
Minimè licet, quia votum est de re bona,
& honesta, nec maioris boni impeditura: licet
licet de professione facienda, superatis omni-
bus difficultatibus, maius bonum impeden-
tibus: ergo est votum validum. Ergo non li-
cet huiusmodi voto adstricto Religionem ex
rationabili causa deserere. Ita D. Thom. 2. 2.
quæst. 189. a. 4. in corpore. & ibi Caietan. Navar.
sum. cap. 12. num. 47. Laym. *l. 4. tr. 5. cap. 6.*
num. 13. Suar. *tom. 3. de relig. l. 4. cap. 4. n. 2.*
Lessius. *l. 2. cap. 41. dub. 5. n. 46.* Azor. *p. 1. l. 11.*
cap. 2. g. 8. Sanchez. *l. 4. decal. c. 16. num. 41.*
& alij apud ipsos.

⁵⁶
Verius omnino indico, re posse voto astrin-
gere ad perseverandum in Religione, tamen si
Religio incommoda, ac difficilis videretur: placuit
modo ea difficultas tanta non sit, ut periculum
peccandi, vel impedimenti maius bonum in-
ducat. Potest inquam.

DVBIUM IX.

*De facto, quoties votum perseverandi
in Religione quis emitit. Obliga-
tusne est, in ea perseverare: tamen si
Religio ei incommoda, ac difficilis
valde appareat?*

⁵⁷
Dixi dubio proximo, posse quem votum
perseverandi in Religione emitte, tametsi
Religionem difficilior ac incommodam
sibi admodum experiat. Nunc quæsimus,
an de facto quoties quis votum perseverandi
in Religione, seu profitemi emitit, obligatus
sit perseverare, tametsi Religio ei incommo-
da, ac difficilis valde appareat.

⁵⁸
Obligatus est, quia sic votens intendit se
amplius obligare, quam si solum Religionem
voveret: alias non ea forma votum emitteret, est
neque

Sect. II. de Relig. Stat. Nat. &c. Dub. 129

neque voto Religionis emisso illud votum superaddere. At votum pronuntiatum non potest amplius obligare, quam votum Religionis, nisi obliget ad amplectendam Religionem, jectio incommoda ac difficilis appareat. Ergo asserendum est, al hoc obligare. Sc D. Tho. 2. 2. q. 189. m. 4. Caet. ib. Nauar. sum. 9. 1. n. 47. Az. p. 1. 1. n. 2. 2. q. 8. Con. de pat. p. 1. 8. 3. Sach. 1. 4. Decal. c. 16. n. 81. & alij

59
Non est obligatus.
Non est obligatus, quia regulariter votens non est censendus se velle obligare amplius voto perseverandi, quam voto simplici Religionis. Nam velle perseverare sub conditione, quod Religio grauitur incommoda, & difficilis visa non fuerit, est maxime Tudenino conforme, quod hanc statim amplectentes liberos esse voluit. Est item Religioni maxime expediens: quippe ea via Religioni viles sunt ingredientibus & in perfectione proficiunt. Ergo sic est praesumendum Ita Suar. 10. 3. de relig. 1. 4. c. 4. n. 8. Palao 10. 3. d. 1. de statu relig. p. 1. n. 9.

60
Hic verius esse credo.
Hanc sententiam credo esse veriorum. Nam in votis stricta interpretatio est facienda, neque absque gravissimo fundamento imponenda est. At nullum est fundamentum firmiter, ut votentibus perseverantiam imponatur tantum onus, ut in Religione admodum difficili, & incommoda perseverent: siquidem satis hoc votum explicari potest de perseverantia in Religione. & bona fide probata, facili, & consentanea videatur. Ergo ex voto perseverandi non amplius, quam ex voto Religionis obligantur, tamen id clarius explicet.

DVBIVM X.

Qui ligatus voto perseverandi, ob causam iustam de Religione exit, vel expellitur: eadem causa cessante, tenetur denuo Religionem intrare.

61
Tenetur quidem.
Tenetur quidem iterum Religionem petere, si spes sit in ea recipiendum: vel aliam intrare, si votum fuit Religionis in genere, & in ea perseverandi, quia non solum venit ingressam, sed perseverantiam, a cuius executione temporale impedimentum cum liberare non potest, nisi dum ipsum durat: Ergo eo cessante, debet astringi. Sic Sanch. 1. 4. Decal. c. 16. n. 82. 1. ayml. 4. tr. 5. c. 6. n. 13. Nauar. sum. 9. 1. n. 46. Bonac. 10. 3. d. 4. q. 2. p. 1. n. 5. 6. n. 12.

62
Non tenetur.
Non tenetur iterum ingredi, quia votens profiteri non debet praesumi, se voluisse obligare omnibus modis, ac viis, quibus possibilis est professio: sed solum praesumitur debet, se voluisse obligare ad profitendum, si receptus semel in probatione, per ipsum non steterit. Quia hic modus obligationis benignior est, & Ecclesiae tylo conformis. Ergo assumpta probatione, si iuste egrediatur ob infirmitatem scilicet, vel ob parentum subleuandam inopiam, &c. vel a Praetore expellatur, voto sufficienter satisfecit. Ita Suar. 10. 3. de relig. 1. 4. c. 4. n. 15.

63
Fateor me sapientissimi Doctoris rationem me convincere. Unde satis probabilem hanc reor esse sententiam, quam eligo, & confirmo. Nam votum Religionis, & votum perseverandi in Religione, vota sunt de professione facienda: & licet votum perseverandi concedamus amplius obligare, quam votum Religionis, quia obligat ad grauiiores difficultates superandas: At non video qua ratione obliget ad alias superandas, non solum in vna probatione, sed in omnibus possibilibus.

DVBIVM XI.

An Voto Religionis satisfacias, si in Episcopum eligatur.

64
Satisfacit quidem, quia Episcopatus est status perfectior statu Religioso. Satisfacit cet. de regul. Cap. Veniens, de iur. iur. Sed plane, votum non violat, qui in melius commutat, Cap. Peruenit. 2. de iur. iur. Ergo non violat votum Religionis, qui illud commutat in Episcopatus assumptionem: sicut non violat votum laxioris Religionis, qui strictiorem ingreditur: nec votum strictioris, qui professionem in laxiori emittit. Sic Abbas, Henric. Anton. ad Cap. Per tuam, de voto. Probabile censet Henric. 1. 10. c. 3. 2. fine, Tradit Expressae manu. 10. 2. sum. c. 6. n. 6. Sa v. Episcopus, m. 2.

65
Non satisfacit, quia in Cap. Tuas 10. de voto de quodam, qui votum Religionis fecerat in plurimum praesentia, neque suo tempore impleuerat, sed transgressor voti existens ad regimen Ecclesiae Hebenensis vocatus fuit consultus respondit Innocentius III. Si tuam sanare desideras conscientiam, regimen resignes Ecclesiae memoratae, ac reddas Altissimo vota tua. Quod si Capitulum eiusdem Hebenensis Ecclesiae postmodum canonice duxerit eligendum, electionem recipere poteris de te factam. Ex cuius textus decisione manifeste colligitur voto Religionis non esse satisfactum, siquidem Pontifex supponit, conscientiam illius Episcopi laetam existere, & resignatione Episcopatus reddit oneque voti sananda esse Ita Laym. 1. 4. tr. 5. c. 6. q. ult. Suar. 10. 3. de relig. 1. c. 19. n. 9. Sanch. 1. 4. Decal. c. 17. n. 5. Syluest. v. Votum, 3. q. 9. Azor. p. 1. 1. 1. c. 16. q. 2. Docet D. Tho. 2. 2. q. 189. a. 3. ad 1. & ibi Caet.

66
Hoc certum mihi.
Hoc certum mihi Doctorum prima sententia venia, Nam si assumptione Episcopatus, videtur status perfectioris voto Religionis fieret satis, nullum votum Episcopus ille reddere Altissimo tenetur: sicut non tenetur, qui in melius votum commutat, neque illius conscientia ob hanc commutationem laetitia existeret. Nec verum est quod docet mens Henriquez ibid. 1. 1. & Manuel n. 6. Pontificem loqui de consilio, non de praecepto, moti illis verbis: Nos autem tua discretionis consulimus, quia repugnat textui supponenti conscientiam Episcopi esse laetam, indigereque curatione: quod dici non potest omissionem rei ad Evangelica consilia pertinentis. Quare licet Pontifex consulat, consilium tamen rem alias praecipiam.

praeceptam, & iure divino debitam, licet ipse nolit positum praecepto ad eius executionem obligare.

tioem suspendi, debet tamen licentia legiti- me negari, quod non contingit, nisi caso, quod maius Dei obsequium credatur esse perseverare in assumpta Ecclesiae regimine, quam exequi votum.

DVBIVM XII.

Qui ligatus voto Religionis Episcopatus electionem acceptavit, unde obligatus est petere à Pontifice renunciandi licentiam: teneturne votum, quo ar- ctatur, et manifestare, si simpliciter pe- tita non conceditur?

67
Nonnulla
suppono.

Ex dubij proximi resolutione infero, li- gatum voto Religionis, & Episcopatus acceptantem collationem, seu confirma- tionem, obligatum esse petere à Pontifice licentiam Praeulatu renuntiandi, ut votum exequatur, quia licentia haec est medium executioni voti omnino necessarium. Sanchez l. quart. decal. capit. 17. num. 70 sex. Azorius p. prima l. 1. capit. 22. question. ult. Suar. tome. tertio de relig. capit. 20. numero primo. Dubito autem, num. Episcopus hic teneatur, cum licentiam postulat, votum illud Pontifici manifestare, si simpliciter petita non conceditur.

68
Non tene-
tur votum
manifesta-
re.

Non tenetur, quia cogere, delictum commissum in acceptatione Episcopatus aperire. Et quia negata licentia renuntiandi Episcopatus, suspenditur voti obligatio. Sic Sanchez l. quart. decal. capit. 17. fine. Laym. l. 4. r. 5. cap. 6. fine.

69
Tenetur
manifestare
votum.

Tenetur quidem votum manifestare, si aliter licentiam obtinere non valeat, quia voti obligatio suspendi non potest, nisi me- dia voti irritatione, vel dispensatione: sed dispensatione nunquam voti obligatio sus- pendi potest, nisi votum cognoscatur, & cognitio causa ex qua concedenda est, praecedat. Irritatio autem directa in presenti lo- cum non habet, cum illud votum non fuerit emissum tempore subiectionis: indirecta ve- ro irritatio, quae est quaedam dispensatio, quaeque consistit in executione voti impe- dienda, eo quod illius executio Ecclesiae as- sumpta praedictet, exerceri nequit, inco- gnito voto, & ponderato Ecclesiae praedi- cio, qua enim ratione Pontifex obligationem iuris divini exequendi votum impedire potest renunciationem Episcopatus abnegando, si nullum praedictum Praeulatu provenit ex tali renunciatione: quippe aequè bonus pra- latus subest, qui praeficiatur. Ita Suar. tom. 3. de relig. l. 1. c. 20. a. n. 5. Castro Palao to. 3. d. 1. de relig. statu. punct. 6. n. 7.

70
Cum his
opinor.

Cum his sentiens, fateor, obligatum esse Episcopatum assumentem voto ligatum indi- rectè manifestare delictum, quod commisit in voti violatione, & Episcopatus assumptione, quando alia via non potest licentiam ad- renuntiandum obtinere, nisi voto aures emisso manifestato, quia tacite se ad hanc mani- festationem astringit, cum ligatus voto Prae- latum admittit. Præterea concedo, negata li- centia renuntiandi Episcopatus, voti obliga-

CAPVT VI.

Circa eos qui capaces sunt, et non sunt ingrediendi Religionem.

DVBIVM XIII.

An Pontifex debeat, licentiam impetire Episcopo petenti Praeulatum pro Rel- gione commutare, nulla alia causa al- legata praeter studium religiosae vitae?

Suppono, Episcopum non posse, incon- sulto Pontifice, & absque eius licentia ingredi Religionem, cap. nisi compidiam, suppono. de renuntiati. & cap. licet. de Regular. Quia ob perfectionem Episcopalis status, & obligatio- nem contractam suae Ecclesiae inferendi, merito Pontifex prohibet, ne absque sua li- centia etiam occasione Regularis instituti ineundi, fieret Praeulatus renunciatio. D. Th. 2. 2. quest. 189. a. 7. Azor. p. 1. l. 1. cap. 16. q. 2. & 3. Suar. tom. 3. de Relig. l. 5. cap. 4. num. 14. Quæsierim verò, an debeat Episcopo Pon- tificem hanc licentiam concedere nulla allega- ta causa praeter Religiosae vitae studium.

Minimè debet, quia in cap. nisi cum pridem non permittitur ob solam praetam causam Episcopo Praeulatu renuntiare. Commune enim bonum non debet privatis commodis preferri. Sic Telli. l. 2. cap. 4. dub. 3. num. 24. Valent. 2. 2. d. 10. quest. 3. punct. 4. subditque professionem factam in Religione nullam esse.

Debet quidem, quia adiunt plures ple- rumque, qui aequè bene & sapè aptius Ec- clesiam regunt; tuncque poterit Episcopus licite licentiam petere transeundi ad Religio- nem dimisso Praeulatu: & prudenter à Pon- tifice concedi. Ep enim casu & bono commu- ni populi, & particulari Episcopi attenditur. Ita Suar. tom. 3. de relig. l. 1. c. 20. n. 7.

Ego autem existimo primam sententiam, ac Pontificiam decisionem, quatenus negat ex affectu Religiosae vitae non posse licentiam ad se- culari ad eam Episcopatus renunciationem ge- rendam: nec debere à Pontifice concedi: procedere, quando nullus alius facile adesset, qui aequè bene populi utilitati, & Ecclesiae obsequio operam expediret, quia tunc bo- num commune privatum utilitati est preferen- dum. At si non difficile alius adesset, qui onus gubernationis vultus posset suscipere, puta-

Seçt. II de Stat. Relig. Nat. & c. Dub. 131

rim sententiam mei Suarii omnino esse veram.

DVBIVM XIV.

Ut Parochus Religionem inear, teneatur ne licentiam à suo Episcopo postulare?

75 *Questionis finis.* Certum est, Parochum & quemlibet alium beneficiarium, etiam contradicente Episcopo, ingredi Religionem. *Deue 19. quest. 2.* Requiritur autem, nūc teneatur licentiam à suo Episcopo postulare.

76 *Tenetur plane.* Tenetur plane, quia textus in *cap. licet de Regular. id videtur præscribere.* Sic D. Thom. 2. 2. quest. 189. a. 7. Azorius p. 1. l. 1. cap. 16. quest. 3.

77 *Non tenetur.* Non tenetur, quia nullum ius inuenitur, unde aperte hæc obligatio colligitur. Ita Suar. t. 3. de relig. l. 5. c. 4. n. 14.

78 *Idem existimo.* Idem existimo. Nam textus ille loquitur de Regularibus ad strictiorem Religionem transentibus: non de Parochis, vel beneficiariis. Qua propter existimo, posse eos, haud monito, vel requisito Episcopo, Religionem amplecti. Debet tamen parochus Episcopum statim certiorem facere, ut loco sui Pastorem provideat, ne oves periculo exponantur.

DVBIVM XV.

An in Tridentino prohibeatur puellis habitum Religiosum suscipere ante annos pubertatis?

79 *Nonnulla recolo.* E impuberibus qualiter possint à parentibus Religionem offerri, ipsique valeant Religionem ingredi laxissime P. Sanchez l. 4. decal. cap. 18. & Suar. tom. 3. de relig. l. 5. cap. 1. 2. & 3. Quare supernacaneum duxi in his immorari, cum vix receptum sit in Religionibus præcipue virorum, nullum iam impuberem recipi, & esto aliquando ex causa recipiatur, receptione eam non conducere ut novitatus legitimus inchoetur, quousque sit pubertatem adeptus. Dubium tamen est, an ex decreto Tridentini. *ses. 25. de regular. expresse prohibeatur puellis habitum Religiosum suscipere ante annos pubertatis,*

80 *Expresse prohibetur.* expresse prohibetur, nisi expresse parentes, aut tutores consenserint, quia puellæ leniter mouentur, & facile à proposito recedunt, & si in Monasterio proficiuntur, ne nota afficiantur, grauibz spiritus incommotis expontuntur: unde parentum, aut tutorum consilio, ac directione indigent. Et sic à Sacra Congregatione decisum esse affirmat Barbof. in declarat. Concil. circa locum cit. Sic ille & Manu. t. 3. regul. 99. q. 12. a. 2.

81 *Non pro-* nimè prohibetur, quia in eo decreto nihil speciale circa ingressum impuberum

statuitur; sed iuris antiqui dispositioni relinquitur. Quare cum antiquo iure possunt impuberes tam viri, quam femine non contradicentibus parentibus, vel tutoribus Religiosum habitum suscipere, ut colligitur ex *cap. 2. de regul. & ex cap. 1. 2. & 3. causa 30. quest. 2.* Sic possunt non obitante dispositione Tridentini, Quia Tridentinum solum disposuit, ne puella maior duodecim annis habitum Religionis susciperet, quin episcopus eius voluntatem examinaret. De minori autem nihil disposuit quoad habitus susceptionem, sed solum quoad professionem. Ita Michael Mutina de Sacror. homin. continent. l. 4. controuer. 9. cap. 4. Sanchez l. 4. decal. capit. 18. num. 34. Suar. tom. 3. de relig. l. quini. capit. 2. num. 9.

Hoc dicendum existimo. Si autem rogetis, cur Concilium statuit, maiorem duodecim annis susipientem habitum Regulare examinandum esse ab Episcopo non solum in professione, sed etiam in habitus susceptione, facile satisficiam, quia impubes non propria, sed parentis directione regitur: cui directio, aut voluntati noluit Concilium prædicare: sed potius fidei, in bonum filij esse dirigendam. Specialiter autem statuit hoc examen pro feminis, & non pro viris, quia regulariter femina, & non viri ad Religionem coguntur, minorique scientia, ac discretionem possent, in electione status. Sed qualis culpa sit hoc examen non præmittere in habitus susceptione? Crederem esse culpam grauem ex vi illius decreti: illa enim verba Concilij statuit, & decernit, vim præcepti sufficienter declarant, & grauis est materia. Hoc certum in professione reor. Quid in habitus susceptione? certe quia video, consuetudine introductum esse, nè Episcopi susipientem feminam Regularem habitum examinent, sed profiteri volentem: ea de causa affirmo, nolum esse peccatum hoc examen omittere. Mecum Sanchez l. 5. decal. cap. 4. numer. 84. fine.

DVBIVM XVI.

An valida sit habitus susceptio, & novitatus initus à coniuge post matrimonium consummatum, licet tunc non adsit alterius coniugis facultas?

83 *Nonnulla suppono.* Certum est, antè matrimonij consummationem coniuges à Religionis ingressu non impediri: secus matrimonio consummato, nisi causa adsit perpetui diuortij, & vnus alteri licentiam concedat, *cap. quidam, capit. Placet, cap. Ex parte, cap. veniens, de conuers. coniugator.* Ex quibus textibus manifestè colligitur, ita impeditos esse, ut professio facta sit, nulla. Quæsierim autem, an valida sit susceptio habitus & novitatus initus à coniuge post matrimonium consummatum, licet tunc non adsit alterius coniugis licentia.

Valida non est, sed omnino iterandus novitatus, quia est ad professionem dispositio. *Non est Ergo valida.*

Ergo dispositum in professione censendum est, in nouitatu dispositum esse. Et est contra iustitiam sine coniugis licentia habitum Regularē induere: Ergo permittendum non est, ut ingressum illum, & nouitatum tanquam validum ecclesia acceptet. Sic nonnulli, quorum sententiam probabilem innuit esse Palao. 3. *dist. 1. de statu Relig. pun. 7. §. 3. numero 2.*

85 *Valida est.* Ingressio, & nouitatus validus est, nec iterum. Quia nullibi irritatus inuenitur, solum enim professionem altero coninge non consentiente, ius irritauit sed ex hac irratione minime infertur susceptionem habitus, & nouitatum irritari, siquidem facta receptione, & nouitatu continuato, potest coniux antea renuens, in professione consentire: quo consensu positio, professio fieri potest. Ita Palao. 3. *Suar. 1. 3. de relig. l. 5. c. 4. n. 10. Sanchez fauet l. 7. de mar. d. 37. a. n. 46.*

86 *Hoc verum esse reor.* Verius hoc esse reor. Nam licet nouitatus sit dispositio ad professionem, non inde infertur irritari ex causis, quibus professio irritatur; sed solum non posse effectum habere, dum causae irritantes professionem substituerint: at illis sublati, cum validus sit, effectum sortiri potest. Secundum verò argumentum solum probat convenientiam, quod nouitatus irritaretur, non tamen probat, de facto esse irritatum, imò, ne iudice, nec hanc convenientiam probat. Nam esto illicitus sit, sufficiens est, ut nouitatus Religionis onera experiat: & Religio nouitj aptitudinem, & consequenter ut legitimus sit, & ab Ecclesia ut talis acceptetur. Alias si sola iniustitia & turpitudine in his actibus reperia praestaret nullitatem, neque matrimonium, neque professio illicitae facta, valida esset: quod est absurdum.

DV BIVM XVII.

Si ultra biennium, vel triennium quis speret, debitis satisfactorum, & antea absque graui difficultate: potestne Religionem ingredi?

87 *Certum suppono.* Certum est, si quis bona non habeat, neque speret habere, ex quibus creditoribus satisfaciatur, posse Religionem ingredi: idemque esse, si debita sine incerta. Si autem breui tempore sperat manens in saeculo, satisfactorum, non posse inire Religionem. Quæstio verò est, an si ultra biennium, vel triennium satisfactorum sperat, & non antea sine magna difficultate, possit inire Religionem.

88 *Non potest.* Non potest, quia præceptorum obligatio omittenda non est propter opus consilij, & perfectionis, quale est Religionis ingressus. At dum quis spem moralem satisfaciendi habet etiam ad longum tempus, obligatione præcepti naturalis astringitur. Ergo propter ingressum Religionis, qui est opus consilij, eam omittere non valet. Sic Suar. *tom. 3. de*

relig. l. 5. c. 7. n. 12. Carbon. de restit. quest. 85. dub. 3. Medina C. de restit. q. 3. causa 8. Valen. t. 2. d. 5. q. 6. pun. 7.

Potest quidem, si bonis cedat, statim Religionem inire, quia debitis solvendis non astringitur persona in te, sed in bonis. Ergo si bonis cedat, persona potest se Religionem addicere. Ita D. Thom. 2. 2. *quest. 189. a. 6. ad 3. Caetan. ibi S. a. religio, num. 1. Syuell. ibid. quest. 4. Arag. 2. 2. quest. 6. 2. a. 8. in causa 8. & alij plures relati à Sanchez l. 4. decal. c. 15. num. 7. Nec limitant ad longum tempus, sed absolute docent, te posse absolute Religionem inire, relinquendo bona, quæ habes, ut creditoribus quantum fieri possit, satisfiat.*

Hoc teneo. Nam satisfactio, quæ fieri nequit nisi cum magna difficultate, vel longo tempore expectato, & cum spiritualis salutis detrimento; moraliter impossibilis est censenda: at talis videtur esse, quæ indiget longo temporis intervallo Religionis ingressum differre: ergo minime obligat.

DV BIVM XVIII.

Nepos impeditur à Religionis ingressu ob extremam aui necessitatem in saeculo succurrendam?

Ræcolo triplicem esse necessitatem, extremam, grauem, communem. Extrema est, in qua si non succurrat, vita proximi periclitatur. Grauis, quando absque graui difficultate, & labore sustentari non potest, hoc est, si cadens ab statu cogatur mendicare, vel famulari. Communis, cum communes, ac frequentes necessitates patitur. Porro si necessitas parentis sit extrema, cui filius manens in saeculo valet succurrere, & Religionem ingrediens non valet: tenetur Religionis ingressum omittere: & idem asserendum de parente filij comparatione. Quæserim verò, an nepos impediatur à Religionis ingressu ob extremam aui necessitatem, sicut filius ob huiusmodi parentis necessitatem impeditur.

Non extenditur, quia Doctores singulartiter de parente comparatione filij & de filio comparatione parentis loquuntur: quippe qui obligantur suas actiones, cum necessitas urget, in sui adiutorium expendere. At non videntur obligati aliorum consanguineorum comparatione. Sic Suarias 1. 3. *de relig. l. 5. c. 5. num. 8.*

Extenditur profecto. Quia Doctores generalitatem affirmant, ob cuiuslibet proximi extremam necessitatem ingressum differendum esse, & post ingressum egrediendum, quia necessitatem extremam non videmus diuturno tempore durare: ergo non indiget ad sui remedium longa Religiosi ingressus dilatione. Brenem autem omnes Doctores admittunt, & Suarias ipse. Ergo stante necessitate extrema cuiuslibet proximi, cui dilatione ingressus possit subueniri ingressus differendus est. Ergo a fortiori differendus ingressus ob extremam aui necessitatem. Ita Sanchez l. 4. *decal. cap. 20. num. 14. & 18.*

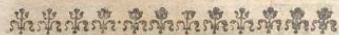
Secl. II de Stat. Relig. Nat. & c. Dub. 133

Et 28. Valent. 2.2. d. 7. g. 1. p. 11. Laym. 4.4. tract. quini. capit. 6. numer. 1. Lellius 1.2. s. 41. dub. 3. n. 34.

94
Auctoris
responso.

Placet Suariz sententia cum limitatione ab ipso adhibita, ut non procedat quando breui spatio, & per breuem, ac facilem actionem, & occupationem subueniri auius, imo & quilibet proximus extreme indigens valeat succurri, quia eo in casu Charitas urget non solum consanguineo, sed etiam cuilibet extraneo auxilium impendere. Verum non obligatur nepos, imo neque filius auo, aut parenti per dilationem Religiosi ingressus subuenire, si detrimentum Religiosi spiritualis salutis illius adsit, quale in omittendo per longum tempus Religionis ingressum absoluit reperiri. Leg. D. Th. quodlib. 10. a. 9. Syluest. v. Relig. 2. question. sept. Lellius 1.2. capit. 4.1. d. b. 3. numer. 34. Toler. 1.5. capit. 1. numer. 6. In secundam tere recido sententiam.

Hoc defendo annotans maximè differre 98
huius impedimenti appositionem à professionis coactione, quia potest esse coactio ad professionem, quin fuerit ad habitum suscipiendum: & contra potest esse coactio ad suscipiendum habitum, quin ad professionem extendatur. Quare expediens fuit, non solum professionem, sed habitus susceptionem exprimere. At in presenti fieri non potest, quod aliquis à nouitiu impediatur, quin impediatur à professione, quare satis fuit professionis impedimentum prohibere, quia prohibendo impedimentum professioni apponi, consequenter prohibetur est apponi Religionis ingressui, & aliis omnibus, quæ sunt de professionis essentia.

CAPVT VII.

Circa Nouitium Religionis,

DVBIVM XIX.

An innotentur excommunicatione impediens ingressum seminarum ad regularem probationem?

DVBIVM XX.

Episcopus domicilij nouitiorum, à quo ipsi possunt Ordinibus initiari, estne Episcopus loci illius, in quo Monasterium residet?

95
Nulla
præmissio.

PRæmitto conditiones seruandas in Religionis ingressu, ut validus ac licitus sit. Et quidem coactio professionem annullat, sed non nouitium, quia non impedit, quin nouitius Religionis opera expetatur, sed potius innuit. Sanchez 1.7. de matr. d. 27. numer. 51. Concilium excommunicatione afficit feminas cogentem ad Religionis ingressum, sect. 2.5. capit. 18. de regular. Non autem comprehendit cogentem ad votum, vel iuramentum Religionis suscipiendū. Modus coactionis, debet esse iniustus, sed sufficit si sit indirectus. Excipit verò Concilium calos à iure expressos, in quibus potest dari coactio absque excommunicationis incursu. Simili excommunicatione illigatur impediens, feminas ab ingressu Religionis. Requiro autem, num etiam comprehendat impediens feminas ab ingressu ad probationem.

96
Non com-
prehendit.

Non comprehendit, quia decretum excommunicatione afficiens impediens professionem, non est extendendum ad remotum professionis obstaculum, præcipue cum decretum excommunicans cogentes ad Religionem non facit contentum expressione professionis, sed insuper addit susceptionem habitus. Potest impediens votum Religionis in laiculis eamque virtualiter professionem impedit, sed non ideo excommunicatur: ergo ob impedimentum remotum excommunicatione non contrahitur. Sic Sanchez 1.4. de cal. c. 4. numer. 15.

97
Comprehendit.

Comprehendit sane, quia susceptio habitus, nouitiumque perfectio requiritur necessarium ad professionem: ergo quolibet ex illis impedit, professio ipsa impeditur. Ita Suar. 1.5. de censur. d. 23. sect. 7. n. 10. & 1.3. de Relig. l. 5. c. 9. n. 11.

Ercob. & Mend. Theol. Mol. Tom. VII.

PROBABILE satis esse existimo omnia privilegia concessa professis, Plura re-
nouitiis communicari, quia licet colo de re-
proprie Religiosi non sint, sunt tamen in nouitiorum
via, & in communi acceptione sic appellantur. Sanchez 1. quart. de cal. capit. 39. numero
17. vnde possunt absolui & absolueri à peccatis reformatis, quia hoc privilegium ferè omnibus Religionibus est concessum. Possunt dispensare, ac dispensari in votis, & in præceptis ieiuniorum, & festiuitatum. Possunt lucrari indulgentias aliis Religiosis concessas. Gaudent Canonis, ac fori privilegio. Possunt Sacris Ordinibus insigniri. Solum est dubium à quo Prælato? Et quidem excluso speciali privilegio Prælatus Regularis in hac parte nihil potest, quia Prælatus hic in nouitiis solum habet iurisdictionem, quatenus ad finem probationis, ac bonum nouitij regimen est necessarium. At ad huiusmodi finem necessarium non est, Prælatum Regularem concedere posse nouitio dimissorias ad Ordines incipiendum. Dixi, seculo speciali privilegio. Nam Societati Iesu concessum est, ut ex suorum Prælatorum facultate possint nouitij nostri Ordinibus insigniri sicut & professi. Habetur v. communi-
catio. 85. & notatur. Suar. t. m. 3. de relig. l. 5. c. 16. n. 37. & Sanchez 1.6. de cal. c. 30. nu. 22. ubi docent satis esse probabile, eam facultatem professis concessam ad nouitios extendi: licet in privilegio expresse non extendatur.

M Vnum

Vnum tamen debet esse certum, posse novitium tum ab Episcopo Originis, tum ab Episcopo sui domicilij ordinari. Quæstio verò, quinam sit domicilij Episcopus; an Episcopus loci, in quo residet Monasterium: an ille, in cuius Diocesi novitius domicilium habebat.

100 Non est Episcopus loci, ubi residet Monasterium: sed Episcopus Diocesis, in qua novitius ante Religionis ingressum domicilium obtinebat, quia habitus assumptione non mutavit priorem statum, in statum Religionis: ergo nec domicilium. Et quia dum in probatione existit, non habet animum firmum, persistendi perpetuo in Monasterio; sed probandi, an sibi expediat Religiosus status. Sc. Suar. tom. 3. de relig. l. 5. capit. 16. num. 17.

101 Est Episcopus loci, ubi Monasterium existit. Sic, non Episcopus Diocesis, ubi novitius ante ingressum domicilium gerebat, quia verè novitius assumptione habitus domicilium mutavit: siquidem absolutum animum habet perpetuo manendi, casu quo Religio non displiceat: quod sufficit ad domicilij acquisitionem. Omnibus namque denno domicilium acquirentibus ea voluntas inest, ibidem perpetuo manendi, dum nihil aduersum evenit, aut commodius non occurrit. Ita Sanchez l. quart. decal. capit. nono numero 20. & l. sext. capit. 10. numero 21. Layman. l. quart. tract. quint. capit. quart. numero quint. Et Suar. sibi contrarius tr. 4. de relig. l. 8. l. 2. c. 17. n. 14. & 15.

102 Cum his probabilis opinor adiciens, novitium ad Ordinum susceptionem Regularis Prælati facultate non indigere: cum in hac actione non Prælati, sed Episcopo subiacetur; verum licet necessaria ea facultas non fiat, maxime decet, ut consentiente Regulari Prælati Ordinatio fiat. Alias præbebit novitius insufficientem causam, ut cum Prælati à Religionis expellat, cum in re tam gravi eius consensum contempnerit. Sanchez mecum l. 6. decal. c. 10. n. 22.

DVBIVM XXI.

Annus probationis estne ad professionis validitatem necessarius?

103 Necesse non est, quia datur annus hic in fauorem novitiorum, ut possint Religionis onera experimento discernere. Cui quidem novitius privilegio, aut favori potest renunciare ex permissione capit. ad Apostolicam, de Regularibus eis factam. Sic Lessius l. secund. capit. 41. dub. 7. num. 59. Sanchez l. 5. decal. cap. 4. num. 19. asserentes id esse probabile.

104 Est necessarius, quia Tridentin. decreto adeo annus probationis ad professionem est necessarius in qualibet Religione virorum, ac mulierum, ut illo omisso, professio sit nulla, nullamque inducens obligationem ad ali-

cujus regula, vel Ordinis observationem, ut ait Concilium. Ita Lessius & Sanchez citati. Nauar. l. 3. consil. de regular. consil. 33. Manuel. tomo secund. sum. capit. sext. numero 10. & tomo tertio qq. regul. quæstio. 15. art. 7. Azorius p. prima capit. quart. quæstio. noua Suar. to. 3. de relig. l. 5. c. 2. num. 5. Barbosa p. 3. de potest. Episc. alleg. 10. n. 17.

Hoc ferè certum esse crediderim nam Tridentini verba indicant sanè exclusum esse illam renunciationem probationis annuæ permissam in cap. ad Apostolicam. Alias nihil novum Concilium statueret, in nulloque eius constitutio esset. Quare in præxi iudicio primam sententiam difficile probabilitate nisi, ubi Trident. est receptum.

DVBIVM XXII.

Coniux, qui ante matrimonium consummatum ad Religionem transiit, potestne anno probationis non exacto, professionem emitte?

Potest equidem, quia in cap. ex publico, de convers. coniugator. Non solum permittitur, sed & decerni videtur intra bimestre debere huiusmodi coniugem professionem agere, ne coniux in sæculo manens diu expectare matrimonij dissolutionem teneatur. Sic nonnulli Doctores.

Minime potest, quia Tridentinum generaliter loquitur, & nullum exhibet huius exceptionis fundamentum. Ita Guier. de matrim. capit. 54. numer. 11. Lessius l. secund. capit. 41. dub. sept. numer. 59. Basil. Legion. l. nono de matrim. c. 9. n. 2. Sanchez l. 5. decal. c. 4. n. 11.

Merito hæc exceptio communiter à Doctoribus non admittitur, cum Concilium generaliter loquatur cum annum integrum probationis exigit. Et quidem textus in cap. ex publico, quo prima sententia nititur, potius firmat contrariam. Nam illud bimestre non conceditur coniugi ad profutendum, sed ad deliberandum, an sibi expediat Religionis inire institutum; ne videatur correctus textus in cap. ad Apostolicam, de regular. concedens probationis annum, tam in fauorem novitij, tum Religionis.

DVBIVM XXIII.

Præter Ordinis professi ad alium transientes possuntne, omisso probationis anno proficere?

Possunt quidem, quia cum iam satis sint experti Regularis instituti onera, non videntur, sub decreto Tridentini exigentis probationis annum comprehendendi, unde ex consensu Religiosi illius & Religionis poterit intra annum professionem emitte. Sic Henr. l. 13.

Secl. II de Relig Stat. Nat. & c. Dub. 135

l. 13. capit. 40. numero secund. & l. i. O. Sorbus in compend. privileg. Mendic. v. Novitius, §. sed an requiratur.

110
Non pos-
sum.

Munus possunt, quia licet Religiosus ille expertus fuerit Religionis onera: at non est expertus difficultates Religionis illius, quam de nouo suscepit: & Religio experta non est illius Religionis aptitudinem. Ergo nulla ratio apparet, cur intra annum possit profiteri. Ita Sanchez l. quint. decal. capit. quart. numer. 12. Garcia de benef. p. m. cap. nono numero septimo Manuel. regul. q. 10. m. 3. quæstion. 15. num. 11. Nauar. l. tertio consil. tit. de Regular. conf. 49. & 53. Azorius p. prima l. primo capit. 14. quæstione 15.

111
Hic teneo,
& veras
alias ex-
piones ex-
primo.

A prima sententia omnino recedo. Licet enim aliquando viderim Religiosos huiusmodi ex vno ordine ad alium pergentes tertio, quarto, vel quinto mense professionem emisisse, semper de illius professionis validitate dubitavi: non enim firmum iuuenio fundamentum, quo casus hic sub generali illo Tridentini decreto non debeat comprehendi. Scio equidem alios esse casus, qui à regula generali excipiuntur. Nam Commendatarii Monasteriorum, quæ capita sunt Ordinis, debent intra sex menses solemniter illo in ordine profiteri, aut commendam renunciare. Tridentin. sess. 25. capit. 21. Milites Ordinum D. Iacobi, Alcantaræ, Calatravæ, & D. Ioannis, secluso proprio Ordinis statu, possunt professionem emittere, haud præmissa probationis anno, quia Tridentin. solum videtur comprehendisse Religiosos in communi viuentes, strictam paupertatem, castitatem, & obedientiam proficientes, quales non sunt Militarium ordinum equites. Dixi. Excluso proprio Ordinis statu. Nam equites D. Ioannis Ratutum habent, ne possint professionem facere ante decimum sextum annum completum, & ante annum probationis exactum. Flamin. l. 6. de resignat. q. 2. n. 120.

statu huius sæculi discessura. Hanc sententiam tanquam piam, favorabilem, grauisimorum Doctorum auctoritate firmatam amplector, licet ratione præfata non conuincar. Quid enim magis statum Monialium spectare potest, quam professio, quæ ipsum constituit statum? Quæsierim verò, an Monasterium in bonis hic professæ obuentis succedat in præiudicium venientium ab instato.

113
Non succedit.

Non succedit, quia Pontifex solum concessit hoc professionis maturæ privilegium ad deuotionem, & solatium obuentis, ne merito professæ careret, indulgentiaque, ac Iubileum lucrari posset: non autem ut Monasterium succederet, præcipue cum hoc privilegium non tam pro foro interno, quam externo fuerit concessum. Sic Manuel. regul. q. 10. m. 3. quæstion. 15. a. sexto. Miranda tomo primo. Manuel. Prælator. quæstion. 22. a. 10. Barbosa p. 3. de potest. Episc. allegat. 101. num. 33.

114
Succedit plane.

Succedit quidem, quia illa professio vera est, & moniales sic decedentes verè professæ decedunt, sicuti si expleto probationis plane anno professionem emisissent. Ergo eodem iure, quo in aliis non privilegiatis professionibus succedit Monasterium, sic in privilegiata vera quidem professione. Ita Sanchez l. 5. decal. c. 4. n. 16.

115
Hoc verum
esse reor.

Hanc sententiam veriorē esse crediderim. Nam quod Pontifex non intendit expressè in huius privilegij concessione, quod Monasterium succederet, non impedit, quominus de facto succedat, quia Monasterij successio non pendet ex fine, quo motus fuit Pontifex ad hoc privilegium impetrandum: sed ex ipsius privilegij concessione, valoreque professionis emisæ.

DVBIVM XXV.

Cum probationis annus integer esse debeat, ad huiusmodi integritatem requiruntur necessarii, ut de momento ad momentum computatio fiat?

116
Status quæ-
sionis.

Debere annum probationis integrum esse manifeste colligitur ex Tridentin. sess. 23. capit. 15. præscribente nullam esse professionem illius, qui post susceptum habitum Regularem, integrum annum in probatione non insuperit. Requiritur autem, an ad huiusmodi integritatem requiratur, ut computatio fiat de momento ad momentum, ut si suscepti habitum novitiorum die prima Augusti hora sexta post meridiem, nequeas anno sequenti ante illum diem & horam professionem emittere.

117
Non requiritur.

Non requiritur quia in favorabilibus, dies inceptus pro completo habetur, leg. quæ arate ff. de testam. & l. in usus cap. ff. de usu. At favor est novitij, quod Religioni aptus sit, & Religionis, quod novitiu recipere valeat: ergo

M 2 non

DVBIVM XXIV.

Moniales Ordinis D. Dominici, possunt in mortui articulo professionem ex privi- legio emittere: at Monasterium potest, ne, in bonis sic professæ in præiudicio venientium ab instato succedere?

112
Suppono,
privilegium
hic subsi-
stere.

Remitto, Moniales Ordinis D. Dominici posse in mortui articulo professionem emittere haud expleto probationis anno, si tamen expleverint annum decimum sextum ætatis. Concessit Pius V. in Breui incipiente, summa sacerdotij cura, edito 23. Augusti, anno 1570. Nec renovatum esse à Gregor XIII Sanchez affirmat l. quint. Decal. capit. quart. numero 16. & alij, quia solum reuocant, quæ ad statum, ac regimen Monialium Pius V. contra Tridentini decreta statuerat. Hoc autem privilegium non videtur statum, & regimen Monialium spectasse, cum supponantur Moniales illæ statim ab Esch. & Mend. Theol. Mor. Tom. VII.

non est computandus annus de momento in momentum. Sic Stephan. Garcian. *discept. forens.* c. 41 §. n. 2. Barbosa p. 3. de *potest. Episc.* *deleg.* 101. num. 22. asserentes, sufficere, illum esse inceptum.

118

Requiritur
planè.

Requiritur planè, diem esse completum de momento in momentum, quia Concilium annum novitatus professioni præmittendum statutum in favorem Religionis, cum novit. ne tēmerè, & inconsideratè novitatus obligaretur ad Religionis asperitates subeundas & Religio ad regendum, & alendum Religiosum illum: sed uterque maiori consideratione procederet. At quoties tempus aliquod designatur, ad inbeundam maturius obligationem completum esse debet; quia id favor est, & beneficium. Colligitur ex *leg. 3. §. minorem ff. de minorib.* bi: *minorem adhuc dici ultimo die anni viginti quinti, donec hora natiuitatis decurrat; quia ante illam horam nondum completis viginti quinque annis; sed à momento in momentum tempus expectari debet.* Ergo similiter in nostro casu, in quo agitur etiam de obligatione subeunda firmiter absq; remedio relaxationis. Ita Sanchez l. 5. *decal. cap. 4. numer. 4.* Basili. *Legion. l. 9. de matrim. cap. 9. num. 6.* Manu. *tom. 3. qq. regul. q. 15. d. 4.* Suar. l. 3. *de relig. l. 5. c. 15. n. 1.* Lessi. l. 2. c. 41. *dub. 7. n. 59.*

119

Cum his
opinor.

Cum his opinor, adiciens, nullo modo esse necessarium alium diem expectare, uti aliquis scrupulosus excogitavit, quia Tridentinum id minime decernit, neque aliunde colligitur. Moneo anno bisextili illum duplicem diem pro vno esse computandum: ut si quis novitatum instituit die vigesima quarta Februarii, non possit sequenti anno bisextili vigesimo quarto die Februarii emitte professionem, sed necessario debere alteram vigesimam quartam diem expectare, quia in computatione temporis communis stylus est observandus, dum aliud non exprimitur. Sanchez l. 2. *de matrim. d. 24. numer. 22. & l. 5. decal. cap. 4. num. 4.*

DVBIVM XXVI.

Ex privilegio Pij I. Religioni Minorum & reliquis cum ea communicantibus Ordinibus concessio, potestne ex duplici parte interpolata compleri?

120

Nonnulla
recolo.

Non solum à Tridentino integer annus probationis exposulatur, sed etiam continuus, quia ex communi loquendi modo, quoties ex aliquo die designato tempus est computandum, continuum debet esse; alias nihil in contractibus, & obligationibus certum, & determinatum esset. Suar. *tomo 3. de relig. leg. quint. cap. 5. numero quint.* Sed Tridentin. *sess. 25. capit. 15. de regularib.* à die suscepti habitus annum probationis designat: ergo continuus esse debet, Quæsierim autem an ex privilegio Iulij II. Religioni Minorum concessio, possit novitatus ex duplici parte interpolatus compleri.

tiatus ex duplici parte interpolatus compleri.

Potest quidem, quia Tridentinum hoc privilegium minime renovavit: Vnde illo vti potest quilibet ex Religione Minorum iuxta causam intercedentem, & reliquarum Religionum novitij in privilegij communicationem. Nam Concilium solum expresse petit integrum novitatus annum, quod verò debeat esse continuum sub opinione est positum, relinquunt ergo locum privilegio. Sic Manuel. *t. 3. qq. regul. q. 15. a. 8.*

Non potest, quia hoc privilegium decreto Tridentini iam est renovatum. Nam si hoc privilegium firmum perstiteret, fore nullus esset vtilitatis Tridentini decretum, statuens iuxta communem sententiam novitatum debere esse continuum, cum omnes fore Religionis illo vti possent ob privilegiorum communicationem eis concessam. Ita Palao *tomo 3. d. prim. de statu relig. p. 12. §. secund. numero quint.* Sanchez l. 5. *decal. cap. 5. num. 25.*

Cum his opinor, indicans non oportere circa hoc remissius sentire. Continuatio enim hæc cedit admodum in favorem illius, ob cuius causam tempus est designatum. Siquidem novitij, ac Religioni regulariter favorabilis est, ut probationis annus continuus, quam sit interpolatus. Sic enim exactius novitatus Religionis probat asperitatem, & Religio novitij mores & aptitudinem valet vestigare si autem requiritur, quamnam interruptio sufficiat, ut annus novitatus discontinuatur. Doctorum placitum exhibebo. Nardus l. 3. *consil. tit. de Regular. cons. 32.* Tri-duanam interruptionem asserit esse sufficientem, tacite innuens minorem insufficientem existere. Lessi. l. *secund. cap. 41. dub. septimo numero 59.* docet, paucorum dierum interpellationem novitatum non impedire, quia non est moralis interruptio, neque impedit, quominus novitatus Religionis asperitates experiat, & Religio novitatum.

DVBIVM XXVII.

Si novitium laboraret amentia, quæ per mensis duraret spatium: deberetne anno probationis suppleri id tempus?

Si amentia brevis temporis daret spatium, qualis esse solet ea, quæ ex aliquo morbo excitatur, certum est communi praxi attestante, novitatum non interrumpi, nec suspendi, quia in communi hominum estimatione reputatur, at si eo tempore ille somno corripetur. Quid si amentia extraordinaria elset, verbi gratia si per mensis duraret spatium? an probationis annus interrumpereetur an suppleri deberet.

Non

Sect II de Stat. Relig. Nat. & c. Dub. 137

125 *Non inter-*
rumpere-
nr. sed sus-
pendere nr.
Non interromperetur equidem novitatus annus, sed suspenderetur: ac proinde repetendus non est, sed supplendus. Non inquam novitatus interruptus, quin status Religionis inchoatus cessatus cesset: ac cessare non potest nisi ex voluntate novitij, vel Prælati, cum ex utriusque voluntate fuerit ingressus celebratus. Ergo horum voluntate cessante, ut vere cessat, novitatus interruptus nequit. Suspensi autem debet, quia amentia tempore novitatus non potuit Religionis onera ponderare, nec Religio novitij mores vestigare. Sic Sanchez l. 5. decal. c. 4. n. 55.

126 *Minime*
suspender-
etur.
Minime suspenderetur annus probationis nec supplendus esset, quia Concilium solum expostulat ad professionem emittendam, integrum novitatus annum: ac ex amentia illa nec novitatus solui, nec discontinuatur. Ergo tempus amentia computandum est. Ita Castro Palao t. 3. d. 1. de statu relig. p. 12. §. 2. n. 9.

127 *Authoris*
requiritur.
Ego quidem quoad priorem partem sententiam primam esse veram existimo, nempe novitatum per amentiam non interrupti. Posito autem, quod novitatus interruptus non sit, difficile P. Castro Palao, & mihi, illud tempus non esse computandum, ob rationem præstatam. Non enim obstat, eo tempore nec novitatum posse Religionem probare, nec Religionem novitatum, quia id provenit ex quodam accidenti extrinseco, & non ex statu. Quemadmodum si novitatus ex facultate superioris navigaret, & fortuito captivus existeret; non ideo videretur novitij status suspendi, licet tunc nequeat Religionis probare asperitates, neque Religio ipsius mores advertere.

DVBIVM XXVIII.

Novitatus continuatio debetne esse usque ad professionem?

128 *Non est ne-*
cessaria cum
professione
novitatus
continuatio.
Esse necessario non debet, quia nullibi cauetur hæc cum professione continuatio. Unde si novitatus expleto integro novitatus anno proficere nollit, sed Religionem deleat, vel ipsa eum Religio expellat, quia non invenit idoneum: si postea ipse poenitudine affectus ad ordinem redeat, vel ordo consilium mutans eum veli recipere: professio valide, ac licite poterit concedi, dummodo res: tum ex parte novitij, tum ex parte Ordinis non sint notabiliter immutata. Sic Sylvestr. v. religio 5. quæstion. quart. Gregor. Lopez leg. 3. tit. 7. par. 1. Manuel. t. 3. q. 9. regul. qu. 15. a. 10. Sanchez l. 5. decal. cap. 4. numer. 34. plures citans.

129 *Necessa-*
ria est.
Necessario debet novitatus cum professione continuari: nec potest novitatus à Religionem dimissus, vel ipse relinquens eam, proficere, quin denuo integrum novitatus annum peregat, quia prior habitus susceptio, & probatio ex tunc extincta fuit. Ita Suarez t. 3. de relig. l. 5. c. 15. n. 8.

Ejacob & Mend. Theol. Moral. Tom. VII.

Sapientissimum sequor probabilius planè *Authoris*
Doctorem. Nam Concilium ad professionis *placitum.*
valorem annum integrum post habitum susceptum requirit: ergo post secundum habitus susceptionem integer probationis annus esse debet. Sic quidem video vii esse receptum.

DVBIVM XXIX.

An Probatio novitij possit ante annum decimum quintum inchoari?

130 *Nonnulla*
præmittit.
Certum est, novitatum ab eo tempore computandum esse, a quo novitatus habitus, & in legitima ætate constitutus a legitimo superiore admittitur ad Ordinis difficultates probandas, quia in hac legitima admissione Religionis consistit ingressus: ea enim interius Religiosus cum Religione convenit ut ipse Religionem, & Religio ipsum probet. Porro ætas determinata, requiritur ad probationem peragendam. Communis autem sententia fert esse debere perfectam pubertatem, nempe in viris decimus quartus annus, & in feminis duodecimus, quia ante pubertatem nemo censetur idoneus ad Religionis asperitates probandas. Lege Thomam Sanchez l. 5. decal. cap. 4. numer. 22. alios referentem. Hinc do quæstionem, num probatio novitij possit ante annum decimum quintum inchoari.

131 *Minime*
de regular.
Minime potest, quia Tridentin. sess. 25. c. 15. de regular. Statuit neminem ad professionem admitti posse ante decimum sextum annum completum, ac præmissis integro probationis anno. Et cap. 16. decernit, ut finito probationis tempore superiores novitatum, quem habilem innoverint, ad professionem admittant, aut è Monasterio excludant: igitur Concilium supponit, omnes finito probationis anno in legitima ætate ad professionem esse debere, siquidem admittendi sunt vel eiciendi, si alia habiles, aut inhabiles existunt, ob solum enim ætatis defectum eici non debent. Sic Sylvestr. v. religio 2. qu. 10. & v. religio 5. q. 3. Angel. v. Novitium. q. 7.

132 *Potest em-*
ponat.
Potest equidem, quia ex Tridentin. decreto novitatus non mutatur status. Nam licet disponat, finito probationis anno, novitatus admitti ad professionem, vel è Religione excludi debere: hoc subintelligitur, nulla legitima causa intercedente differtendi professionem. Sanchez l. 5. decal. cap. 4. numer. 21. Certe quando novitatus annum decimum sextum nondum explevit legitima causa adest professionem differtendi. Ita Sanchez citat. Navar. l. 5. consil. de regularib. cons. 10. Azor. p. 1. l. 12. cap. 4. quæst. 9. Suarez tom. 3. de Relig. l. 5. cap. 13. numer. 8. Barbosa p. 3. de potest. Episc. allegat. 101. numer. 31. Lessi. l. 2. cap. 4. d. 7. n. 59. Manuel. t. 3. q. 9. regul. q. 15. a. 2. & alij.

133 *Variis hoc*
esse credo.
Variorem hanc partem esse credo. Nam si legitima esset differtendi professionem causa, si novitatus pluribus mensibus post annum probationis morbo corripere, vel in probatione nondum fauscescisset: cur non erit legitima

gitima diffrenda professionis causa, decimum
textum annum nondum esse completum.
Certe sic Tridentini decretum intelligendum
esse, praeter Thomam Sanchez affirmant Ma-
nuel *quest. 17. a. 10. & 20. & tom. 2. sum. c. 8.*
num. 3. Palao tom. 3. d. 1. de statu relig. pun. l. 2.
§. 3. num. 3.

DVBIVM XXX.

*An necessarium sit ut novitij proba-
tio in Monasterio
fiat?*

134
Nonnulla
premissa.

VT novitatus legitime fiat aliquas con-
ditiones Doctores ex mente Tridentini
requirunt. Prima est, ut adit mutua tra-
ditio inter novitium & Religionem, ut se in-
uicem probent. Unde censeo, quoties ex parte
novitij, vel Religionis cessaverit hic consen-
sus, & dispositio probandi, probationis statum
omnino cessare. Suar. *tom. 3. de relig. §. cap. 14.*
num. 5. Secunda est circa locum ubi probatio
haec gerenda est. Unde requiro, num sit neces-
sarium, ut in Monasterio fiat.

135
Necessarium
simpliciter
est.

Necessarium est, quia alias non poterit
novitius Ordinis asperitates experiri, neque
ordo novitij aptitudinem vestigare. Sic Ma-
nuel *tom. 3. qq. Regul. quest. 15. a. 10. fine*, &
alij.

136
Non est
simpliciter
necessarium.

Non est necessarium, quia licet novitatus
sit institutus, v. t. novitius Religionis difficulta-
tes experiat, & Religio mores novitij calle-
at, & ad hunc finem expediat, vel neces-
sarium sit, vitam in Monasterio degere: quia
verò haec actualis, & exacta experientia non
praecipitur, ideo ad novitatum simpliciter ne-
cessaria non est. Ita Naur. *l. 3. consil. tit. de re-
gular. conf. 4. 1. & 42. Sanchez l. 5. decal. cap. 4.*
num. 27. & 28. Barbosa tom. 3. de potest. Episc.
allegat. 101. num. 27. Suar. tom. 3. de relig. l. 5.
cap. 14. num. 1. 3. Lessi l. 2. c. 41. dnb. 7. num. 59.
Azorius p. 1. l. 2. capit. 2. quest. 8. & alij apud
iplos.

137
Hoc tenen-
dum exi-
stimo.

Hoc tenendum existimo, nempe novitia-
tum peragi posse extra Monasterium ex supe-
rioris licentia. Nam ad novitatus essentiam
sufficit, si novitatus ex vi suae voluntatis regi,
ac gubernari à superiore sit paratus. Quod
quidem extra Monasterium praestare potest,
etsi nullam ordinis asperitatem experiat,
ut contingit illi, qui immediate post
habitus susceptionem aegritu-
dine corripitur, nullumque
Religionis exercitium agit,
sed non ideo desinit esse
novitius.

DVBIVM XXXI.

*Si extra Monasterium novitius vagetur
sine licentia superioris habitu dimis-
so, licet non adsit animus à Religio-
ne egrediendi: eo ipso eius probatio
cessatne?*

Cessat, quia è Monasterio egrediens fur-
tive contra Praelati voluntatem & ha-
bitum exuens videtur plane à subiectio-
ne Regulari abstrahi, & à proposito incepto
recedere. Sic supponunt. Naur. *l. 3. consil. tit.*
de Regularib. conf. 4. 1. & 42. Azorius p. 1. l. 12.
cap. 2. quest. 8. Lessi l. 2. cap. 41. dnb. 7. num. 59.
*Sanchez l. 5. decal. cap. 4. num. 27. & 28. Bar-
bosa p. 3. de potest. Episc. alleg. 101. num. 27. &*
alij.

Non cessat, quia egrediens verbi gratia fur-
tive è Monasterio ad explendam libidinem &
non animo dimittendi subiectionem, paratus
& dispositus est corrigi, ac puniri si depre-
hendatur. Ergò ex illo egressu novitatus non
cessat, cum non cesset voluntaria subiectio, &
punitio ferenda dispositio. Ita Suar. *tom. 3.*
de relig. l. 5. c. 14. n. 14. Palao tom. 3. d. 1. de statu
relig. pun. l. 2. §. 4. n. 3.

Existimo, non per quemlibet è Monas-
terio egressum, & enagationem novitatum ces-
sare: sed per eam quae fit cum animo subie-
ctionem dimittendi: vel nisi vagatio ita diu-
tina sit, ut moraliter vera dimissio, & desertio
subiectionis intelligatur.

DVBIVM XXXII.

*An novitatus possit existere absque ha-
bitus novitiorum gesta-
tione?*

Non potest, quia habitus est speciale Re-
ligionis indicium, peculiarisque illius
asperitas. Et quia Tridentini illius profes-
sionem irritat, qui minori tempore, quam per
annum post susceptum habitum in probatione
perstiterit. At habitus suscipitur, ut gestetur:
ergò illius gestatio omnino est necessaria. Sic
Glos. *cap. fin. v. habitus 17. quest. 2. Azor. p. 1.*
*l. 2. cap. 4. dnb. 7. num. 59. Barbosa p. 3. de po-
rest. Episc. allegat. 101. num. 29. Miranda Manu.*
Praelator. p. 1. q. 2. a. 6. concl. unica, & alij apud
iplos.

Potest equidem, quia admitti quis potest
ad novitatum, quin saecularem habitum indu-
at, *cap. constitutionem de Regular. in 6. Et se-
dem.* mel admissus potest aegritudine virgine lecto
addici, & de toto probationis anno perstiterit,
quin habitum induerit Regularem. Ergò habi-
tus gestatio de novitatus substantia non est.
Ita Naur. *l. 3. consil. tit. de Regularib. conf. 42.*
alij 32. Manuel. tom. 3. qq. regul. quest. 15.
a. 10.

Seet. II. de Relig. Stat. Nat. & c. Dub. 139

a. 10. Sanchez l. 5. Decal. c. 4. num. 8. & § 2.

143
Hic reves
& confirmo

Hæc quidem habitus gestatio necessaria esse potest, vel ut non tunc hanc Religionis asperitatem experiri, ut à secularibus, & a professis illi us ordinis valeat distingui. Sed ex neutra harum rationum requiritur; Ergo necessaria non est. Non quidem ob experendam illam asperitatem; quia satis commune est omnibus Doctoribus, opus non esse novitio omnes religionis asperitates experiri, sed sufficere, si sub obedientia iugo existat. Non etiam ob distinctionem à secularibus, & à professis, quia à secularibus aliis pluribus viis distingui potest, quam habitus Regularis gestatione, præcipue cum certum sit proverbum, *Habitus Monachum non constituit, vulgariter, No hæc el habito al Monage*. A professis vero futuraneam reputo distinctionem; quia in pluribus Religionibus nulla est professi & novitij habitus distinctio. Et si aliqua esset potest novitio honoris causa habitus professorum concedi, quin professio concedatur, neque ideo novitatus cessabit. Legendus Suarez *tomus tertio de religion. libro quinto cap. 14. numer. 10. 11. 12. & 15.*

D V B I V M XXXIII.

Dispositio bonorum via testamenti à novitio facta validane est in Religionem succedendi capaci.

144
Nonnulla
suppono.

Recolo, novitium, via testamenti de suis bonis posse disponere, nulla requisita licentia: validamque omnino esse, nec professione infirmam in Religionem succedendi incapaci ut est Minorum, aut Capaciorum, quia Monasterium nullum ius succedendi habet. Sanchez *l. 7. Decal. cap. 3. numer. 23.* Queritur vero an valida sit, si in Religionem succedendi capaci fiat?

145
Valida non
est.

Valida non est, sed professione annullatur. Quia Monasterium loco filij habetur. Et quia Religiosus professione ipsa propter subiectionem, quam ad Prælatum habet, quasi capite minuitur. Et quia præsumitur voluntatem mutare, & Monasterium heredem relinquere, cum in eo degerit usque ad obitum expectat. Quod maxime verum habet, si cum testamentum fecit, de Religionis ingressu non cogitavit. Sic plures doctores apud Sancium, Fachinum, Molinæ, & alios inferius citandos.

146
Valida est.

Valida omnino est, nec professione reuocatur, licet facta fuerit, cum ille de Religionis ingressu non cogitauerit, quia Religionem ingressuro libera facultas à iure conceditur disponendi de rebus suis per testamentum. *Authent. de Monachis, §. Illud, & Authent. Nunc autem, C. de Episc. & Cleric.* At si ipso Religionis ingressu dispositio infirmaretur, inactus & frustranea esset concessio: Ergo nullatenus asserendum est, infirmari. Ita Panormit. *ad cap. In presentia, num. 52. Felin. num. 54.* Sanchez pluribus relatis l. 7. c. 3. mon. 34. Molina Iesuita *to. 1. de iust. d. 139. dub. ult.* Nauar. *comment. 3. de Regularib. n. 51.*

Molina l. 2. de primog. cap. 9. num. 44. Fachin. l. 6. controuers. c. 14.

Existimo nullam adieci causam cogentem ad hanc reuocationem asserendam. Nam Monasterium loco filij non habetur, nisi in casibus à iure expressis. Matienzo *leg. 7. tit. 11. gl. 2. num. 2 l. 1. §. noua recopilat.* Molina *de primog. l. 2. c. 9. num. 45. innoto 40.* At nulli est expressum, Monasterium ad reuocandum testamentum, loco filij esse habendum. Ergo ex similitudine, quam Monasterium cum filio habet, infirmari testamentum non potest: minus autem id fiet ex subiectione ad Prælatum, quæ nulla ratione dici potest capitis diminutio, cum sit libera subiectio, & honore digna. Cuius *aduersus Accus. §. illud nouellic 5.* Quod verò ex tacita Religiosi voluntate testamentum reuocetur, nullo fundamento nititur, quia hæc tacite voluntatis præsumptio solum fundari potest in eo, quod Religiosus tradens se Religionis, omnia bona sua tradidisse censetur. At hoc supponit bona sua testamento, vel donatione non esse iam tradita, ut expresse dicitur in *Authent. Nunc autem, C. de Episc. & Cleric.*

D V B I V M XXXIV.

Constitutio Tridentini irritantis omnem renuntiationem, & obligationem circa bona propria à Religioso factam, nisi intra duos menses professioni proximis, & de licentia Ordinarij fiat: locumne habet in testamentis?

Non habet locum, quia Trident. *ses. 25. cap. 16. de Regular.* Solum loquitur de contractibus inter viuos, & naturalia locum irreuocabilibus. Nam verbum *Renunciatio*, & *Obligatio* hoc proprie significat. Et quia loquitur de renuntiatione, seu obligatione, quæ necessariò, professione facta, elset effectum habitura, ut constat ex illis verbis: *Ac non alias intelligatur effectum suum sortiri, nisi secunda professione: aliter vero facta, &c.* Sic Gutier. *Canon. 99. l. 2. cap. 1. num. 31.* Molina *to. 1. de iust. d. 139.* Sanchez *l. 7. Decal. c. 5. num. 18.* Barbosa *p. 3. de potest. Episc. allegat. 99. n. 13.* Nauar. *l. 3. conf. tit. de Regular. conf. 83. in 2. edit. comment. 2. n. 51.*

148
Non habet
locum.

Locum habet, quia testamentum est quedam bonorum renunciatio, cessio, & translatio, & licet irreuocabilis non sit, sed potius ad testatoris nutum reuocari valeat: non impedit, quominus sub prædicto decreto cõineatur. Alias donatio causa mortis, & sub cõditione, si Religionem professus fueris, sub prædicto decreto contenta non erit, cum non tibi impediat, liberum è religione egressum. Ita Spino *spec. testam. gl. 1. 2. num. 50.* Castello *de usufr. l. 1. c. 65. n. 7.* Gutier. *subditans ad Cap. Quamuis pactum, de pactis l. 6. v. Dum nepus tradebatur. num. 4.*

149
Locum ha
bet.

Existimo & in iudicando, & in consulendo, primam sententiam præferendam esse.

150
Primam

M 4 Nam

sententiam Nam in testamento cessat decreti huiusmodi finis qui fuit, ne vi renunciationis factæ impediretur novitius à libero Religione egressus: quod in testamento contingere non poterat, cum semper liberum fuerit novitio illud reuocare. Certe de donatione causa mortis communis sententia negat sub Tridentini decreto comprehendis per omnia testamento assimilari, quia renocabilis est, neque novitio impedit liberum à Religione egressum. Suar. 10. 3. de Relig. l. 5. c. 16. n. 11. Scio tamen García de benef. p. 1. c. 9. n. 22. contrarium haud solido fundamento nitentem assertuisse.

DVBIVM XXXV.

Donatio inter vivos sub conditione, si professus donans fueris, valide est, non servata Tridentini forma?

¹⁵¹ *Valida non est.* Valida non est, nisi servetur Tridentini forma, scilicet, ut fiat bimestri ante professionem, & ex Ordinarij licentia, quia hæc donatio vera renunciatio est, & obligatio, quam infirmare novitius non poterit, nisi Religionem deserat. In Concilio autem omnis obligatio præfatis conditionibus destituta celsatur. Ergo hæc donatio subsistere nequit. Sit Navar. l. 3. consil. tit. de donat. conf. 7. alias tit. de regular. conf. 81. Sanchez l. 7. Decal. c. 5. num. 17. García de benef. p. 1. c. 9. num. 19 & 20.

¹⁵² *Valida est.* Valida est, etiam si Tridentini forma non servetur, quia Tridentinum solum videtur intendisse modum præscribere in contractibus & obligationibus, quæ liberum à Monasterio egressum poterant impedire. Cum autem donatio sub conditione professionis, quæ est conditio pendens à propria voluntate, nunquā impedire potuit liberum à Monasterio egressum, de hac donatione Concilium non videtur fuisse locutum. Ita Molina 10. 1. de iust. d. 19 post medium. Lessius l. 2. c. 41. dub. 4. num. 40. Barbosa p. 3. de potest. Episc. alleg. 99. numero 17.

¹⁵³ *Hanc eligo sententiam.* Fateor primam sententiam admodum esse probabilem, eligo vero secundam, non quia probabilior sit, sed quia placet magis eius fundamentum. Cum quidem non obstat, quamlibet donationem intra bimestre factam, & de licentia Ordinarij hanc conditionem continere, si professio subsequatur, ut habeat effectum, quia ex se non continebat, sed potius tanquā absoluta obligabat ad sui executionem independentem à professione. Eaque de causa Tridentinum promittit, qualiter esset præstanda, & ne haberet effectum, nisi professione subsequuta. Num dispositione non indigebat donatio sub professionis conditione: ideoque in Concilij decreto non comprehenditur.

DVBIVM XXXVI.

Novitius, qui ante ingressum Religionis sua bona renunciat, debetne leges communes Regni in ea dispositione servare?

¹⁵⁴ *Suppono certissimum esse* (secluso nono ¹⁵⁵ *Questiōe* ¹⁵⁶ *Debet quidem* ¹⁵⁷ *Hoc verum esse indicia*) Sæpe Tridentini) posse novitium ante ingressum, vel post ingressum quando si placuerit, ante professionem bona sua renunciare, & donare, ac si de facto novitium ingressus non fuisset, quia extra Tridentinum, nullibi ingredientibus Religio nem prohibita est bonorum renunciatio. Quæritur autem, num in ea facienda, debeat novitius leges communes Regni servare.

Debet quidem, quia licet novitius persona Ecclesiastica sit, Ecclesiastici tamen & Religiosi legibus contractum respicientibus adstringuntur: ideoque Doctores affirmant, novitium testantē teneri in testamento solemnitates non solum iure communi Ecclesiastico, sed etiam civili petitas observare. Sic nonnulli, quorum sententiam probabilem esse indicat Palao 10. 3. d. 1. de stat. Relig. p. 1. 5. numer. 3.

Non debet iuris solemnitates alias in renunciatione requisitas servare, si professionis emittendæ causa renunciationem vel donationem suorum bonorum, iurum, vel actionum faciat: sed licet minor sit, potest absque decreto Iudicis, & curatoris auctoritate, & iuramento firmante, præstare renunciationem, quia ob consuetudinem, & praxim satis receptam huiusmodi renunciations absque solemnitatibus fiunt. Cum enim hæc renunciations nullatenus habeant effectum nisi professione subsequuta, qua quis mundo renuncians mortuus reputatur: & hæc solemnitates introductæ videantur, ad vitandam indecoram, & involuntariam renunciantium pauperatē: sit placet, ad has renunciations ex professionis causa non extendi eas solemnitates; siquidem animo amplectendi Religio nam, ac perpetuam pauperatē fiunt. Ita Palao citatus. Sanch. l. 7. Decal. cap. 6. num. 19. Molina 10. 1. de iust. d. 139. Rebel. p. 2. de iust. l. 1. q. 8. sect. 5. num. 50. & Suar. tem. 4. de Relig. 10. l. 4. cap. 4. num. 19. loquutus de renunciatione facta in Societate lesu.

Verius hoc esse existimo. Nam præter ea, quæ in huius sententiæ robur adducta sunt, legi textum in Cap. Desu, de sepultura, ubi deciditur, liberum esse transsumibus ad Religionem tempore valetudinis, bona sua non solum Religiosis, sed etiam quibusvis privatis personis conferre. Et §. Illud quoque, Ap. them. de Monach. concedens liberum bonorum suorum usum novitio, dum professio non emittitur, sine mentione obligationis vllius circa legum Regni communium observationem.

DVBIVM

DVBIVM XX XVII.

Quando novitum de testamento non non condito, nec renunciatione facti: succedat in illius bonis Monasterium, seclusis heredibus ab intestato?

158
Succedit
quidem.

Succedit quidem, quia novitum ipso facto per Religionem ingressum se, ac sua Religioni dicat. Si ergo expresse dedicaret, illa bona Monasterio deberentur: Ergo etiam debentur ex tacita dedicationemam taciti, & expressi idem est iudicium. Leg. Cum quid si certum petatur. Sic plures Doctores quos refert. Sanchez lib. septim. Decal. capite 3. numero 91.

159
Non succedit.

Non succedit Monasterium, sed heredes ab intestato, quia novitum cum in novitatu existit, non est Religiosus cum effectu. Cap. Religioso, de sent. excom. in 6. Cap. Porrextum, de Regularibus, neque bona sua per ingressum Monasterio dedicavit; siquidem testamento, vel donatione potest libere de illis dispoere: Ergo nulla est ratio, ob quam ei intestato succedat. Ita Guier. l. canon. q. 9. n. 101. & 107. Rebel. p. 2. de inst. l. 1. q. 8. sect. 5. n. 52. Suar. 10. 3. de relig. l. 5. c. 16. n. 9. Molina. 10. 1. de inst. d. 140. & alij innumeri, quos refert, & sequitur Sanchez ubi supra n. 92.

160
Hoc longe
probabilius

Hoc longe probabilius esse reor, & in executione ferè certum. Abnego enim novitum se: & sua bona tradere absolūtè Religioni, sed solummodo ad probationem, ex cuius traditione cum nullum ius Monasterium adquirat, nō impediuntur heredes alijs legitimis succedere.

DVBIVM XXXVIII.

Renunciatio, obligatio, seu donatio interdicta à Tridentino, comprehenditne eos, qui ante Religionis ingressum, eo intuitu de bonis suis disponunt?

161
Tridentini
decretum
premitto
circa novitiorum
renunciatio-
nem.

Premitto Trident. decretum Vesi. 25. c. 16. de Regular. Nulla renunciatio, aut obligatio antea facta, etiam cum iuramento, vel in favorem cuiuscunque cause pia valeat nisi cum licentia Episcopi, vel eius Vicarii fiat intra duos menses proximos ante professionem; ac non alijs intelligatur effectum suum sortiri. Alio vero facta etiam cum huius favoris expressa renunciatione, etiam iurata sit irrita. Hinc dubito, an renunciatio, obligatio, seu donatio que fit ante Religionis ingressum, eo intuitu, sit in hoc Concilij decreto comprehensa.

162
Comprehensa
est.

Comprehensa est, quia si non comprehenderetur, huius decreti dispositio redderetur frustranea, & illatoria: quod videtur pro-

culdubio contingere, si renunciatio eorum, qui Religionem ingredi intendunt, valida persisteret. Nam si Concilium annullat renunciationem novitiorum, ne hi difficilem e Religionem egressum habeant ob factam bonorum renunciationem, & difficilem recuperationem illorum: consequenter etiam debet irritare renunciationem ante ingressum factam eo intuitu. Sic Flamin. de resign. l. 3. q. 13. numer. 9. Molina. de inst. tr. 2. d. 149. Lessius l. 2. c. 41. num. 39. & 40. Sa v. Religio, num. 5. Azor. p. 2. l. 13. c. 9. q. 2. Zuccallos commun. opin. q. 115. sine, & alij quamplures relati à Barbosa citando.

163

Non comprehenditur renunciatio eorum qui Religionem ingredi parati sunt, nec tamen ingressi, quia legis dispositio, maxime iuris communis correctoria extendi non debet ad casum sub lata verborum forma non comprehensum: At huius dispositionis verba solum regulares comprehendit. Tum quia Rubrica, ex qua legis interpretatio desumitur est De Regularibus. Tum quia verba ipsius id clare indicant. Nam dictio illa Quoque copulativa sequentem dispositionem cum precedenti coniungit, leg. Tutores quoque, ff. de pascu, & §. Praetorum quoque inst. de iure naturali. Ideoque clare denotat de novitiorum renunciationibus loqui, de quibus solis precedens textus fuerat locutus. Ita Menoch. l. 2. de arbitr. casu. 436. num. 3. Garcia de benef. p. 11. c. 9. n. 15. Sanchez l. 7. Decal. c. 5. num. 4. Manu. to q. Regul. q. 16. art. 1. Barbosa p. 3. de potest. Episc. allegat. 99. numer. 17. & alij apud ipsos.

164
Probabili-
torem hanc
partem esse
reor.

Probabiliorē hanc opinionem esse reor. Abnego enim dispositionem huius legis reddi vanam, & illoriam ex eo, quod ante ingressum possit novitius bonis cedere, pro ut sibi placuerit, quia renunciatio rara est, ideoque Concilium eam iuris communis dispositioni reliquit. Solum renunciationem em & donationem post habitum susceptum factam annullans, utpote frequenter contingentem.

DVBIVM XXXIX.

Decretum Tridentini annullans solummodo novitiorum renunciationem extenditurne tantum, ad novitios sexdecim annis minores?

Vidimus Dubio proximo, solam novitiorum renunciationē à Concilio annullari: sed dubitas, de quibus novitiis decretum hoc intelligendum sit an de omnibus novitiis, an de illis solum, qui nondum annum decimum sextum attigerunt ætatis?

165
Status
questionis.

Non de omnibus intelligendum novitiis, sed solum ad novitios sexdecim annis minores extenditur, quia his ob immaturam ætatem voluit Concilium consulere præfata renunciationis solemnitate. Reliquos vero novitios maiores sexdecim annis dispositioni iuris communis reliquit, ideoque possunt bonis cedere quolibet

166
Solum ex-
tenditur ad
novitios
sexdecim
annis mi-
nores.

quolibet tempore post novitatus ingressum, & absque Ordinarii licentia. Quia huius decreti dispositio cum precedenti coniungitur: At praecedens dispositio solum annullat professionem ante expletum decimum sextum annum factam: Ergo solum ea renunciatio, quae ante decimum sextum annum facta fuerit annullatur. Sic Menoch. l. 2. de arbit. casu 436. numer. 8. in edit.

167 *Non solum ad hos, sed ad omnes extenditur.* Cuiuslibet novitij in quacumque aetate constituta renunciatio annullatur absque solemnitate eo decreto praescripta, quia verba illa, *Nulla quoque renunciatio* solum coniungit praesentem dispositionem cum antecedenti, ut loquatur de his, de quibus praecedens dispositio loquitur, nempe novitiis, & Regularibus: sed non ita coniungit, ut statuat, omnes qualitates ad professorem requisitas debere renunciationi adesse. Alias fieri non posset renunciatio nisi post decimum sextum annum completum, & finito anno probationis, quod est contra huius decreti dispositionem permittentem renunciacionem fieri intra duos menses proximos professioni, ac proinde ante decimum sextum annum completum, & ante novitatum finem. Ita Guier. l. 2. canon. 99. c. 1. n. 34. Sanchez l. 7. Decal. c. 5. numer. 7. & 7. Barbosa p. 3. de potest. Episc. alleg. 99. numer. 18. Zenedo in decret. collect. 50. n. 5. Valasc. de partibus bonorum. cap. 16. numer. 27. Manu. 10. 2. sum. c. 7. numer. 7. & 10. 2. 99. Regul. q. 47. a. 13. & alij ab eis citati.

168 *Hoc omnino defendo.* Hoc omnino defendo. Nam eadem fere ratio, qua nititur prima sententia, militat, ad irritandam renunciacionem post decimum sextum annum factam, quia in omni renunciacione timeri possit fraus, ac metus parentum, consanguineorum, imò & Monachorum: cuius vitatio causa fuit huius legis, & dispositionis, ut annotavit Nauar. consil. 8. de donationib.

DVBIVM XL.

Ex bonis novitij potestne mutuum dari Monasterio, praestita sufficienti cautione de redditu, si Religionem deserat?

169 *Potest dari.* Potest dari mutuum, quia non est vera pecuniae renunciatio, nec donatio: sed quaedam illius limitata, ac temporalis concessio, ex qua nullum novitio obvenit damnum nullaque insit in recuperatione mutui illius difficultas, si novitius à Religione discederet. Sic Manuel tom secund. sum. cap. 7. numer. ultim. asserens graves Salmantinae Academiae Doctores affirmasse esse licitam, quorum sententiam ipse nec Sanchez, alijque Auctores inferius referendi, condemnare audent.

170 *Dari non potest.* Minime potest, quia Tridentinum prohibet omnem renunciacionem donationemque irrevocabilem, sed mutuum est quaedam iuris renunciatio, & donatio saltem pro limitato tempore, siquidem per mutuum mutuatario do-

minum & usus rei mutuae transferatur absque potestate evocationis, quoniam tempus solutionis adveniet: Ergo sub hoc decreto favorabili comprehenditur. Ita Valasc. de part. c. 16. numer. 31. Sanchez l. 7. Decal. c. 5. numer. 24. Suar. 10. 3. de Relig. l. 5. c. 9. numer. 16. Palao tom. 3. d. 1. de Stat. Relig. pun. 17. n. 8. & alij.

Sententia haec in praxi omnino est servanda. Existimo enim haud posse mutuum huiusmodi: Monasterio concessi, etiam si daretur sub obligatione reddendi pecuniam aliquo vel aliquibus mensibus ante professionem: in quo casu Suarius nonnullam verisimilitudinem esse reperit. Scio tamen sapientissimum meum Doctorem tom. 4. de Relig. l. 1. c. 1. numero 4. contrarium in casu aliquo sentire. At enim, dotem dari posse Monasterio, cum primam Monialis ingreditur sub cautione, ac securitate, quod sine difficultate reddetur, si novitia exierit, praecipue Episcopi approbatione accedente. Attamen in mutui recuperatione regulariter difficultates adsunt, esto in vno vel aliquo in casu cessent: quod sufficere iudicari, ut prohibitio illa ad ipsum extendatur.

DVBIVM XLI.

Si quis ex Pontificis dispensatione ante decimum sextum annum, & ante annum probationis expletum professionem emitteret: estne dispensatum, ut bimestri proximo professioni renunciacionem faciat?

Suppono ex praefatis, duplicem tantum conditionem expostulari à Concilio, ad huius renunciacionis, obligationis, vel donationis valorem: nempe ut fiat intra duos menses professioni proximos, & de Episcopi, vel eius Vicarij licentia. Profecto cum dicit intra duos menses proximos perspicue innuit, quolibet ultimi illius bimestris die posse renunciacionem geri. Quod si professio ultra annum novitatus aliqua differatur ex causa, opus non est, renunciacionem fieri intra bimestre professioni proximum, quae de facto emittitur, sed sufficit, si fiat intra bimestre proximum professioni, quae emittenda erat, si casus ille non accidisset. Barbosa p. 3. de potest. Episc. alleg. 99. numer. 11. & in declar. Concil. asserens fuisse à sacra Congregatione decumum. At si ex Pontificia dispensatione ante decimum sextum annum aetatis, & ante finem annum novitatus expletum, professionem quis emitteret: quaesierim, num dispensatus etiam consequenter sit, ut bimestri proximo renunciacionem gerat?

Dispensatus non est, sed eodem die professionis debet renunciare, quia a dispensatio aetatis, & novitatus non infert renunciacionis dispensationem vrpote omnino distinctam. Sic Sanch. l. 7. Decal. cap. 5. numer. 81. Barbosa ubi supra.

Dispensatus est. Quia dispensatione aetatis, & novitatus posita, potest fieri valide renunciatio: cum Concilium nihil aliud expostulet nisi quod renunciatio fiat intra bimestre proximum.

Secl. II. de Relig. Stat. Nat. & c. Dub. 143

ximū professioni, siue professio post anqum differatur, siue ex dispensatione anteponat. Ita Castro Palao to. 3. d. 1. de statu Relig. pun. 17. n. 9.

175
Hanc sententiam veriorē esse iudico, unde qui dispensatus est a Pontifice, ut ante decimum sextum aetatis, & nouitiatus annum perfectum professionem emitat, poterit intra bimestre ante professionem renunciationem agere: non quod dispensatio aetatis & nouitiatus extendatur ad renunciationem, sed quia illa dispensatione posita absque vlla alia poterit id praestare: id enim ex mēte Concilij, & decreto sine haud oblcure colligitur.

D V B I V M X L I I.

Facta legitima hac renunciatione bonorum nouitij in fauorem Monasterij possuntne ea bona Monasterio tradi ante professionem, Monasteriumque recipere?

176
Nec possunt tradi, nec potest Monasterium ea recipere, quia Concilium prohibet, irritaque donationes ex bonis nouitij Monasterio factas, ne hac occasione discedere nouitius nequeat, ne ve si discesserit, facile non valeat ea recuperare: At hac ratio procedit, si facta renunciatione, bona Monasterio tradantur: Ergo dicendum id esse prohibitum. Sic Sanchez l. 7. Decal. c. 5. n. 53.

177
Possunt tradi, ac recipi.
Possunt bona illa Monasterio tradi, & ipsum potest proculdubio recipere, quia in antiquo id fieri poterat quocumque tempore nouitiatus, eo quod valida renuntiatio erat: sed renunciationis valorem intra bimestre professioni proximum, de licentia Episcopi Tridentinum non immutauit, sed potius approbauit: Ergo ex vi illius possunt bona Monasterio tradi. Et quia Concilium §. sed neque ante professionem, donationes ex bonis nouitij Monasterio factas prohibet sub excommunicationis poena ferendae tam danti- bus, quam recipientibus, quae fierent ante bimestre proximum professioni, neque ex Ordinarij licentia. Nam quae intra bimestre & ex Ordinarij licentia sunt nullatenus prohibet: sicut nec renunciationes, & obligationes: sed potius licite dari, & recipi permittit. Ergo permittit tradi quia traditio, supposito valore donationis nullibi est prohibita. Ita Palao tomo 3. d. 1. de stat. Relig. pun. 17. n. 15.

178
Hoc defendo, & expono.
Existimo probabilius esse ex vi illius renunciationis intra bimestre ante professionem factae, & ab Ordinario approbatae tradi posse Monasterio, vel cuicumque alteri resignatio nouitij bona. Quod quidem (ni fallor) ipse Sancius n. 11. proficitur. Locutus enim de renunciationibus in Societate nostra gerendis, concedit, bonallorum, qui in fauorem Societatis renunciarunt, Societati tradi posse, quia permittendo Concilium hanc renunciationem: & traditionem, quae minus est, permittit. Idem ergo in praesenti

dicere debebat. Attamen si in sententia persistat, eius non viget fundamentum, quia licet eadem difficultas ex illa traditione bonorum, ac ex renunciatione absque licentia Ordinarij nascatur, id solum probat traditionem prohiberi debere: at non probat esse prohibitam, cum sub verbis prohibentibus renunciatione traditio non contineatur. Adde praeterea, minimē ex bonorum traditione eadem inconuenientia inferri, quae ex renunciatione, & donatione absque illa solemnitate inferuntur. Nam cum haec tradantur ex vi renunciationis ab Ordinario approbatas, & ita proximē ad professionem, vel Religionis desertionem, nulla potest moralis adesse difficultas in bonorum recuperatione, quae tamen adest ex renunciatione, vel donatione absque hac solemnitate.

D V B I V M X L I I I.

Ut renuntiatio hereditatis patris viuentis in alicuius extranei fauorem facta a nouitio habeat effectum debetne Monasterium cedere, praeter supradictam solemnitatem?

179
Debet equidem, quia renuntiatio hereditatis viuentis eo tempore habet effectum, quo decidit is, cuius est hereditas: At eo tempore renuncians est incapax acquirendi hereditatem ob professionem factam. Ergo resignatarius illam non potest obtinere, cum non proprio nomine, sed nomine renunciantis eam obtineat. Inferatur ergo Monasterium succedere, siquidem in illud iura sui Religiosi translata sunt. Profecto non apparet ratio, qua sine Monasterij cessione nouitius renunciare possit hereditatem sibi deferendam tempore quo non tam ipsi, quam Monasterio defertur. Est enim renuntiatio rei alienae, & non propriae. Sic Tello Fernandez Leg. 6. Tauri à num. 35. Bolognet. leg. fin. num. 114. C. de probat. Seraphin. de priuilegiis iuramentis, priuileg. 21. num. 37. & 39. Spino spec. testam. gloss. 12. num. 51. Azor. p. 2. l. 2. c. 28. q. 6. & plures alij apud Sancium citandum.

180
Non est opus Monasterij cessione, ut hereditas Monachi ante professionem renunciantis in cuiuslibet extranei fauorem patris obitu deferatur, quia nouitius renuncians hereditatem viuentis eo casu, quo eam renunciare potest, se ipsam denuat iure succedendi, & in resignatarium transfert. Quo fit, ut resignatarius ex hoc iure per renunciationem illam acquisito succedat: & resignans omnino priuatus sit iure succedendi. Ergo cessio Monasterij, aut illius consensus superuacaneus est. Nam Monasterium ius succedendi non habet, nisi quatenus Monachi personam ius succedendi habentem repraesentat. At Monachus etiam si sui iuris esset, nullum ius succedendi haberet; quia eo se per renunciationem abdicauit: Ergo Monasterium nullum ius habere potest. Ita Couar. de passis, p. 3. §. 2. num. 3.

num. 3. Gutier. ibi. §. Dum nupri traditur, numer. 1. Baza de non meliorandis filiabus, cap. 14. num. 31. Gama decif. 375. n. 3. Mechaca de success. creat. l. 3. §. 18. num. 9. Sanchez l. 7. Decal. c. 6. num. 2. & alij plures à Conar. relati.

181
Auctoris
resolutio.
Profecto licet hoc verum omnino esse censcam, quia tamen prima sententia probabilis est, moneo cum Conar. & Sancto ad lites vitandas expedire, ut Monasterium, hanc gerat cessionem, eam enim agere potest abique solemnitatibus in alienatione rerum Ecclesiasticarum requisitis, utpote hereditatis non delatæ, sed deferendæ. Fateor equidem Monachum post professionem incapax esse in propria persona hereditatem acquirendis, sed non obinde fit, resignatarii eam obtinere non posse, quia eam obtinet ex iure sibi à Monacho tempore habili translato Monasterium verò succedere nequit, cum nullum ius monachi ex professione acquirit, recipit enim monachum iure succedendi denudatum.

CAPVT VIII.

Circa Religiosi viri
clausuram.

DVBIUM XLIV.

Religiosus debetne in depositione habitus alium accipere, ut censetur verè ac propriè habitum dimittere?

182
Certum
premitto.
Cap. VI per-
culosa.

REOLIO, interdictum est omnibus Religiosis professis sub pena excommunicationis ipso facto incurrendæ temerariam habitus sue Religionis dimissionem, Cap. Ut periculosa, Ne Clerici, vel Monachi, ubi, Ut periculosa Religiosis euagandi materia subtrahatur, districtius inhibemus, ne de cetero aliquis quancunque Religionem tacite, vel expresse professus in se habet vel alibi temere habitum Religionis suæ dimittat. Et inferius, si quis autem horum temerarius violator exiterit, excommunicationis incurrat sententiam ipso facto. Ratio huius prohibitionis est, ne Religiosi occasionem euagandi habeant, ut ex ex Cap. proxiimo colligitur. Quæ sit ratio itaque, num ut Religiosus censetur verè habitum dimittere, debeat alium accipere?

183
Debet alius
inducere
habitum.

Debet quidem alium induere habitum, quia alias non esset dimissio, sed nudatio, & spoliatio. Ex sola namque habitus Religiosi nudatione, nisi alius habitus accipiat, non est Religiosis occasio euagandi, non enim solent nodi, aut indecenter induci incedere. Sic Sylvest. v. Excommunicatio 9. casu 24. num. 52. Nauar. summ. capite 27. num. 131. Manu 99 Regul. 10. 2 q. 76. articulo sex-

to Sanchez l. 6. Decal. c. 8. n. 51. alios citans. Non debet alium habitum inducere, quia potest, deposito sue Religionis indumento solis internis vestibus amictus omnino inognitus incedere. Ergo ea est habitus dimissio, ex qua diuagandi datur occasio, quæ licet non sit frequens, & apta, ac ea qua nouis vestibus quis indutus incedit, sufficit tamen, ut ei diuagandi non cognito occasionem exhibeat. Ita Suarez, 10. §. de censur. d. 2. §. 4. n. 28.

Probabilis censo solam depositionem habitus Regularis ob finem statum occutandis, esse veram habitudinis dimissionem, licet alius nouus non assumatur. Neque tamen habitus depositionem dicendam esse denudationem, aut spoliationem, cum fiat animo occutandi statum, sed veram, ac propriam dimissionem.

DVBIUM XLV.

Si quis habitum propriæ Religionis re-
tento, secularem externum induat, in-
ciditne in excommunicationem?

INCIDIT planè, quia licet illa occultatio non sit materialis habitus dimissio, est formalis, & vera, si quidem ea facta, tollitur ab habitu Regulari esse signum cognitum Religiosi status, ad quem occultandum ille habitus materialis assumitur. Alias si retento interius habitu, posset quis excommunicationem dimittentibus habitum impositam effugere, facile legem prohibentem dimissionem eluderet. Quoties autem lex penalis eludi potest extensione non facta, communiter Doctores censent extendi debere. Cap. In nonnullis, de Indeis, ubi iubetur Indei inter Christianos commorantes, signum quoddam gestare, quo valeant discerni, qui si occultum gestent, penis ibi impositis afficiantur. Sic plures doctores, quos refert, ac sequitur Sanchez l. 6. Decal. c. 8. n. 63.

Non incidit. Quia in illo texto non qualibet diuagandi occasio prohibetur, sed quæ fit per Religiosi habitus dimissionem. At occultans habitum, non illum dimittit, sed retinet, licet occultum. Neque est verum, occultantem habitum dimittere signum status Religiosi, non enim illum dimittit, sed dissimulat. Ergo pena imposita dimittentibus ad occultantem non debet extendi. Ita Sayr. de censur. l. 6. cap. 33. numer. 9. & 10. Suarez tom. 5. de censur. cap. 23. §. 4. numer. 33. & 34. tom. 4. de Relig. tract. 8. lib. 1. in cap. 5. numer. 12. & alij relati à Sanchez numer. 62. quam sententiam ipse probabilem satis esse profitetur.

Sententiam primam longe rectiorem esse non dubito, sed lubet eligere secundam. Ab nego enim, ex huiusmodi habitus occultatione finem legis eludi, non enim ita factum est, ut Religiosus incedere valeat incognitus, nec penalis ad summum extendi potest ad eum sub lata verborum forma comprehensam; ut occultatio habitus non continetur sub dimissione, sed potius est illi opposita; Ergo.

DVBIUM

DVBIVM XLVI.

An à Monasterio egressus Religiosis interdicitur naturali iure?

189 *Quæstio*
statu. **C**ertum est, interdictum esse Religiosis à Monasterio egressum sine superioris facultate. Vnde autem hæc obligatio oriatur, an ex iure naturali, an ex positivo, non satis est exploratum. Quæstio igitur est, an ad id ex iure naturali teneantur?

190 *Tenentur iure naturali.* Tenentur quidem, quia professione supposita, & obedientie voto traduntur Religiosi. Præcis gubernandi, à qua gubernatione le subtrahunt furtivo à Monasterio, egresso. Sic Suar. tom. 4. de Relig. tract. 8. lib. 1. cap. 6. per totum speciatim n. 8.

191 *Non tenentur iure naturali, sed positivo.* Non tenentur ex naturali, sed ex positivo iure, quia Monachi, quorum professio erat Deo vacare, & salutis propriæ incumbere, Alexander II. præceptum, imposuit in Cap. Iuxta 16. q. 1. ne à Monasterio egredierentur & Tident. scilicet 25. c. 4. de Regularib. aperte hanc expressit obligationem, ibi: Non licet Regularibus à suis conventibus recedere, etiam prætextu ad superiores suos accedendi, nisi ab eis missi, aut vocati fuerint, igitur si ex naturali iure ad id obligati essent, speciali hoc positivo præcepto non indigerent, ita nonnulli Auctores.

192 *Naturali & positivo iure tenentur affirmo.* Ego quidem existimo, ad hoc esse & positivo & naturali iure obligato. Nec enim est novum, eandem rem & naturali & positivo iure prohiberi, quod autem Religiosi egressus sine prælati licentia iure naturali sit prohibita, vltimus ostendo. Nam ex obedientie voto Religiosi non solum obligantur prælati parere, sed parati esse ad obediendum: quam dispositionem nequeunt habere, cum à prælati oculis, & novitia recedunt, igitur quoties ex eo discessu potest scandalum vel infamia tum Religioso, tum Religioni generari: peccatum lethale est. Quia est manifestum signum custodiam religionis graviter esse violatam. At egressus diurnus modo consuetus poterit à lethali exculari, quia custodia Religionis, & subiectio ad prælatum debita non videtur graviter ladi. Suar. to. 4. de Relig. tr. 8. l. 1. c. 6. n. 10.

DVBIVM XLVII.

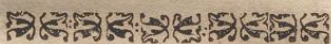
An feminis fundatricibus Monasterii virorum interdictum sit ingredi: & an Religiosi possint admittere?

193 *Prius V. constitutionem præmitto.* **P**rius V. in constitutione, quæ incipit, Regularium personarum prohibuit in Monasteria virorum ingressum mulierum cuiuscunque status, gradus, ordinis, conditionis, ac quacunque dignitate, aut præminencia prædicatorum, etiam Comitissarum, Marchionissarum, Ducissarum. Ex quibus verbis est manifestum Imperatrices, Reginas, filias ac nepotes Regum non comprehendi, quia Co. Esob. & Mend. Theol. Mor. Tom. VII.

missæ, Marchionissæ expressæ fuere ut gradus supremi, & quia sub generali prohibitione non censentur comprehensæ ob supremam earum dignitatem. Quæstio autem nunc sub hac constitutione fundatrices Monasterii seu patronæ comprehendantur?

194 *Comprehenduntur.* Comprehenduntur quidem, quia sub illa verba *Mulieres cuiuscunque status, gradus, ordinis, conditionis &c.* manifeste indicant eas volumine pontificem comprehendere. Certe fundatrices de stirpe Regiæ ob earum dignitatem à generali prohibitione excluduntur, à fortiori fundatrices, & patronæ ob earum qualitatem arctius Monasteria deiciunt, excludi debent, ita Suar. to. 4. de Relig. tr. 8. l. 1. c. 7. n. 6. palao t. 3. d. 4. de statu Relig. pnn. 8. n. 4.

195 *Non comprehenduntur.* Non comprehenduntur, quia sub prohibitione generali extraneis facta equum non erat comprehendendi Monasteriorum patronas, & fundatrices de stirpe Regiæ ob earum dignitatem à generali prohibitione excluduntur, à fortiori fundatrices, & patronæ ob earum qualitatem arctius Monasteria deiciunt, excludi debent, ita Suar. to. 4. de Relig. tr. 8. l. 1. c. 7. n. 6. palao t. 3. d. 4. de statu Relig. pnn. 8. n. 4. primam sententiam fateor esse probabilior, sed secundam satis esse probabilem iudicari. Equidem ex Gregorij declaratione aliquod argumentum obstat delum non potest, ut affirmetur fundatrices comprehendendi sub constitutione illa in Religione ea, in qua non est regula permittens earum ingressum, secus ubi est regula eum ingressum permittens, quia hæc constitutiones non ad derogandas regulas, sed ad derogandas facultates adversus regulas fuere expeditæ.

CAPVT IX.

Circa Monialium clausuram.

DVBIVM LXVIII.

An Episcopi possint, Monasteriis exemptis ab eius iurisdictione subiectisque prælati Regularibus clausuram Monialibus indicare, & indictam instare, an observetur?

197 *Recolo.* **R**ecolo, quibus in locis Moniales clausuram debeant observare. Sunt quidem eaque secularibus non patent. Quare si è clauistro ad Ecclesiam Monialis exeat, vel ad primi ostij ianuam communiter secularibus patentem, clausuram violat, nec ab eius violatione excusatur ex eo, quod Ecclesia aut ostium illud eo tempore, quo

quo exit clausum sit. Quia id est per accidens. Sic explicuit Gregor. XIII. in sua *Bulla*, *Deo Sacris Virginitas*. Quam quidem clausuram potest Episcopus indicare Monasteriis sibi subiectis auctoritate Ordinaria: subiectis vero Sedi Apostolicæ auctoritate delegata. Explicite deo dicitur a Trident. *sess. 25. c. 5. & 21. de Regularibus*. Sed quia alia sunt Monasteria a iurisdictione Episcopi exempta, neque Pontifici immediate subiecta, sed Regularibus Prelatis: quaeritur, an his Monasteriis possit Episcopus clausuram indicare, & iudicium instigare, an obiciatur?

198 Non potest, quia Tridentinum, & Pius Bonifacii VIII. derogat, sed potius eam confirmare. At Bonifacius solum concessit Episcopis, ut in Monasteria Sedi Apostolicæ immediate subiecta clausuram indicere. Ea autem quæ Prelatis Regularibus subiciuntur, eorum gubernationi subiecta: Ergo Tridentini decreto, & Pij V. constitutione aliam auctoritatem habere non possunt. Siquidem commune est, constitutionem declarantem & interpretantem intelligi debere cum eisdem extensionibus, & limitationibus, ac est constitutio declarata. Addo, Pium V. solum dixisse, posse Episcopos in monasteriis Sedi Apostolicæ mediate vel immediate subiectis clausuram indicare una cum superioribus eorundem Monasteriorum. Quod intelligi debet, singula singulis tribuendo, hoc est, posse Episcopos in his, quæ immediate Sedi Apostolicæ subiciuntur: non autem ut possint Episcopi in his, quæ mediate Sedi Apostolicæ subiciuntur Regularibus Prelatis sunt subiecta. Alias non recte Pius V. diceret clausuram indicare iuxta formam constitutionis Bonifacii VIII. in Concilio Tridentino innovatam, & approbatam; seque illam approbare, & innovare in omnibus, & per omnia. Sic *Nou. comment. 4. de Regularibus*. Llamas *de methodo curat in append. §. 5. Sanchez l. 6. Decal. c. 15. n. 21.*

199 Potest equidem, quia licet Bonifacius VIII. in *Cap. Periculoso* clausuram horum Monasteriorum indicendam commiserit eorum Prelatis: inde tamen non inferitur, Tridentini decreto, & Pij V. constitutione hanc facultatem Episcopis concessam non esse. Non enim absque causa Trident. cum de Monasteriis Sedi Apostolicæ subiectis locutum est, omisit dicere, *Immediate subiectis*, sicuti dixit Bonifacius: ut hac ratione Episcopus extenderet ad Monasteria Sedi Apostolicæ subiecta sive immediate sive mediate mediis scilicet Prelatis Regularibus, quod Pius V. ut omnem dubitationem tolleretur, in suo motu proprio incipiente *Circa Pastoralis* videtur expresse declarasse. Mandantes (ait) in virtute Sanctæ Obedientiæ Primatibus Archiepiscopis, & Episcopis, quatenus in civitatibus, & Diocesibus propriis presentes nostras litteras publicare faciant, ac in Monasteriis Monialium sibi Ordinario iure subiectis. In his vero quæ ad Romanam mediate, & immediate spectant Ecclesiam, sedis Apostolicæ auctoritate una cum superioribus eorundem Mo-

nasteriorum clausuram, ut pramittitur, quamprimum poterit, servari precaverit. Constat ergo ex his verbis Episcopos Sedi Apostolicæ auctoritate posse clausuram indicare Monasteriis Regularibus Prelatis subiectis una cum ipsorum Monasteriorum Prelatis: id est, simul ac ipsi illorum Prelati Monasteriorum, ita Praxis Episcoporum. p. 2. v. *Monialis*, g. 4. & 8. Barbosa *parte tertia de potest. Episc. allegat. 102. numero septimo & octavo* refertque ibi, & in *remis Consilij* id a Sacra Congregatione fuisse ecclesiam Castro palao *tomo tertio d. 4. de statu Religion. pun. 9. n. 7.*

Hoc probabilis esse non dubito. Fateor enim Tridentinum, & Pium V. confirmasse, & innovasse Bonifacii VIII. constitutionem, nulloque modo eam derogasset: etiam ad constituendam clausuram auctoritatem maiorem præstent Episcopis, quæ Bonifacius VIII. præstiterat. Ex hac enim maioris auctoritatis concessione, scilicet in Monasteria Prelatis Regularibus subiecta non tollitur, nec minuitur Prelatis Regularibus potestas; sed potius illis fauet. Ergo ob hanc concessionem non derogatur dispositioni Bonifacii VIII. sicuti iurisdictioni, quam habent Ordinarii absolventi peccatis, & censuris non derogatur ex eo, quod Religiosi eadem potestate ex privilegio potuerunt.

DV BIVM XLIX.

An Episcopo competat approbatio causæ, ut Monialis Monasterij exempti clausura egrediatur?

Certum est, Episcopo competere huius causæ approbationem, si Monialis sit Status illi subiecta: vel est subiecta immediate Sedi Apostolicæ, quia tunc non solum debet approbare adesse causam legitimam egrediendi: sed etiam debet ut superior licentiam ad egrediendum impetire. Solum de Moniali ab Episcopo exempta, ac regulari Prelato subiecta. Quaeritur, an approbatione causæ legitimæ egrediens Episcopo competat? Non competit, quia præterquam quod in usu non est, concessa à Generali, vel provinciali Prelato, quibus hæc Monasteria subiciuntur censetur concessa ab Episcopo: quippe illi iurisdictione quasi Episcopali erga subditos suos potiuntur. Sic Llamas *methodo curat. in append. paragrapho quinto numero 9. manu. tomo primo q. Regul. question. 49. articl. 6.*

Competit quidem, quia necessaria est Moniali non solum licentia & approbatio causæ egrediens data Prelato Regulari, sed etiam ab Episcopo ex constit. Pij V. *Incipit, Decori, & honestati*, ibi: *Quæ tamen infirmitas præter alios Ordinum superiores, quibus cura Monasteriorum incumberet, etiam per Episcopum, vel alium loci Ordinarium, etiam si prædicta Monasteria ab Episcoporum, & Ordinariarum iurisdictione*

Secl. II de Stat. Relig. Nat. & c. Dub. 147

jurisdictione exempta esse reperiantur, cognita & expresse in scriptis approbata sit. Ergo non sufficit Prælatorum Regularium licentia. Ita Nauar. comment. 4. de Regular. numer. 6. Azor. 10. l. 13. cap. 8. §. 1. Suar. 10. 4. de Relig. 17. §. 1. c. 9. num. 13. Barbol. p. 3. de potest. Epis. leg. 102. n. 28 Zerola prax. Epis. p. 2. v. Monialis, dñb. 8. & alj.

Manifestum est, sp. data p.ij constitutione, præter licentiam Prælatorum Regularium approbationem can. ab Ordinatione requiri. Verum spectato vlt. ac contractu ordine, et deinde approbationem hanc Episcopi necessariam non esse, sed Prælati Regularis f. c. utem sufficere. Porro in Hispania sic videtur vltim. obdixisse. Hæc autem Prælatus, qui hanc licentiam, & approbationem impertire debet, est Prælatus mediatus, vel immediatus, cui Monasterium quoad regimen & gubernationem subiacet. Quia in præfatis constitutionibus sic cauetur abique vlla distinctione de superiore mediato, vel immediato, Non aut. Sanch. l. 6. Decal. c. 15. num. 28. vbi aduersus, sub huiusmodi superiore Abbatibus minime comprehendit, vt pote eodem clausura præcepto obligatam.

D V B I V M L.

Ob causas similes illis, quæ à Pontifice assignantur, vi Monialis licentia egressus imperiatur, potestne ei licentia concedi?

205
Nonnulla
p. m. itto.

PRæmitto, Bonifacium VIII. Cap. Periculoso, de Hain Regul. in 6. articulo esse locutum, eam solam legitimam causam assignans, si Monialis labores, tanto, ac tali morbo, quocum abique graui monialium periculo, vel scandalo haud posset in Monasterio commorari. Atque Tridentinum legitimam causam arbitrio Ordinarij reliquisse, dum vero V. in sua constit. ne piente, Decori, & honestati, causam legitimam expresse eam esse Magnam incendium, infirmitatem lepræ, aut epilepsiam. Nominem quidem magni incendij Doctores intellegere incendium, cui lucrum non valeat abique periculo perueniendi Moniales si intra claustra commorentur. Sub lepræ nomine infirmitatem contagiosam, ob quam infectus a societate communis consortio separari. Sub epidimie appellatione non solum morbum pestiferum maiorem partem ægrotorum interueniens, sed morbum qui facile ad alios diffunditur, licet maiorem partem eorum, quos fert, non enecat. Sanch. l. 6. Decal. c. 15. n. 34. Suar. 10. 4. de Relig. 17. §. 1. c. 9. n. 3. Iam requiror, non ex causa simili præfatis potest licentia egressus Moniali concedi?

206
Non potest

Non potest. Quia si ex alijs similibus causis licentia concedenda esset, frustra P. n. V. his res causas tantum expresse sub dictione taxata, statuens extra illas nemini Monialium licentiam esse exequendi, nec vlli Prælato fas. Esch. & Mend. Theol. Moral. Tom. VII.

else licentiam concedere. Sic Additionar. ad Nauar. l. 3. constit. tir. de Regul. conf. 70. Zerola prax. Epis. p. 1. v. Monialis ad 16. q. dñb. 1. Testaturque sic fuisse a Sacra Congregatione decernum.

Potest equidem ad causas similes dispositio Pij V. extendi, quia illa non est extensio formalis, sed materialis. Receptum enim est apud Doctores dispositione legis non solum fauorabilem, sed & odiosam ad casus similes ratione decidendi comprehensos extendi, quia illa non est dicenda extensio, sed inclusio. Ita Nauar. comment. 4. de regul. n. 48. Gutier. l. 1. canon. 99. c. 14. n. 9. Az. p. 1. l. 13. c. 8. q. 1. manu. 1. q. 9. regul. q. 49. a. 3. Zenedo collect. 3. ad sext. decret. Sanch. l. 6. Decal. c. 15. n. 37. alios citans Barbol. p. 3. de potest. Epis. leg. 102. n. 16. Suar. 10. 4. de Relig. 17. §. 1. c. 9. n. 3.

Hoc dicendum existimo. Nam eadem ratione hæc in Authem Vi. cum de appellat. & Leg. Regia 8. tit. 7. p. 6. enuncientur quatuor casus, ob quas tantum exheredari filius possit, d. fendum. Communitur Doctores apud Melin. l. 1. de p. inog. c. 9. n. 32. ex causis similibus eadem uocationem fieri posse. Et licet l. fin. c. de reuocand. donationib. statuatur ob solas causas ibi expresse reuocari donationem posse: firm. ac communiter Doctores ob causas similes idem posse p. æ. r. Ergo in præfatis etiam si Pontifex tres solum causas enumerarit, si alia similes, vel efficaciores apponantur, licentia est concedenda.

D V B I V M LI.

Ob morbum lethalem quidem Monialis si in Monasterio persistat, reliquis autem Monialibus non contagiosum: potestne egrediendi licentia concedi?

209
Quæstio
Sacra.

PONO Monialem morbo corripit periculoso ipsi, quique iudicatur inextinguibilem eam si in Monasterio persistat, vel ob æris intemperiem, vel ob ædium, quo ibi afficitur, vel ob medicaminum penuriam, vel ob longam Medicorum distantiam, & c. at si in Monasterio egrediamur, crediur à periculo liberandam non tantum huiusmodi morbum induciatur posse communiter reliquas Moniales inficere: dubium igitur est, num ei possit egrediendi licentia concedi?

210
Potest con-

Concedi potest, quia leg. stator humanus non videtur obligare posse, ne non quis fugiat mortem, etiam supposita voluntaria assumpti status obligatione, nisi ea in fuga bonum commune maxime periclitetur: vt contingit in bello, & in Religiosis commorantibus in regione infecta, qui si ibi habitare compelli non possent, conuentus dissolueretur. At ex egressu vnus vel alterius Monialis infirmæ, cuius valetudo speratur extra claustra, intra autem desperatur: non videtur bonum commune castitatis, ac Religionis periclitari. Ergo non est censendus Pontifex suo præcepto ad claustrum in hoc casu obligare voluisse. Sic Nauar. comment. 4. de regul. n. 49. Suar. 10. 4. de Relig. 17. §. 1. c. 9. n. 9. eam probabilem esse Palao affirmat. 3. d. 4. de statu Relig. p. m. 9. n. 15.

N 2 Non

211
Concedi
non potest.

Non potest concedi, quia haec causa non est similis, sed potius dissimilis iis, quas Pius 7. legitimas esse expressit. Nam Pontifex eas causas legitimas esse expressit, quae non tam bonum speciale singularem Monialium quam conventus spectabant: ut constat ex assignatione magis incendij, infirmitate lepra, & epidemiae, quae toti conventui detrimentum inferunt. Ergo causa singulariter nociva similis non est iis, quae à Pontifice enumerantur. Ita Gutier. l. 1. Canon c. 99. c. 14. nu. 7. Laym. l. 4. tr. 5. c. 12. num. 1. Sanchez l. 6. Decalog. c. 15. n. 39. Zecola prax. Episcop. p. 2. v. Monialis, sine Zenedo col. cit. 3. ad sext. Decent. Manu. tom. 1. Reg. l. 99. quæst. 49. a. 3. Barbosa parte. 3. de potest. Episc. allegat. 102. num. 21.

212
Primam
eligo sententiam.

Hanc sententiam communem esse, & consulendam non dubito: primam tamen hæreo satis quidem probabili. Nam casus hic non videtur dissimilis iis, quos ut legitimos Pontifex expressit, imò potius sub illis contentus. Non enim Pontifex solam causam publicam, & toti conventui nocivam spectasse videtur, sed etiam singularem singulis Monialibus periculosam. Quod exemplo incendij P. Sotius n. 11. probat. Si enim fingeremus incendium talem esse conditionis, ut eo una, vel altera moniali periclitaretur, nisi exiret à claustris, reliquis abque periculo manentibus: cui dubium esse potest, ut Moniales periculo obnoxias legitimam egressus causam habere, Ergo ex paritate rationis quoties ex incendio, vel bello, vel agitudine, vel alia causa periculum manifestum adfit in clausura observatione, cesset verò extra illam: legitima erit causa egressus.

DVBIVM LII.

Pœne præscriptæ Monialibus clausuram violentibus, afficiuntur Monialem legitimo titulo egressam & conventu, sed inique extra claustra commorantem?

213
Recolo pœnas à iure præscriptas

Recolo quis pœnis subiaceant tum Moniales illicitè egredientes, tum comitantes, vel aliquomodo cooperantes, ad egressum. Bonifacius VIII. pro huiusmodi actionibus nullam pœnam tulit in Cap. Periculoso, neque Tridentinum. At pius V. in constitutione, quæ incipit, *Decori, & honestati* pœnam excommunicationis reservatæ imponit adversus egredientes, seu licentiam egressus quomodocumque concedentes aliter quam in constitutione permixtum est. Item adversus concomitantes, vel illarum receptatrices personas, siue Ecclesiasticas, confanguineas, vel non Insuper adversus egressas, & superiores licentiam concedentes fert Pontifex privationem dignitatum, officiorum & administrationum, quæ eo tempore obtinent, redditque ad ea inhabiles, & ad alia in posterum obtinenda. Quæserim itaque, an hæc pœne afficiant monialem legitimo titulo egressam, sed inique extra castra commorantem?

Non afficit. Quia Pontifex has pœnas indixit egredientibus aliter, quam ipse disposuit. At Monialis hæc non aliter est egressa, licet aliter post egressum commoretur. Ergo hæc pœne illam animè comprehendunt. Sic Sanchez. l. 6. De cal. c. 15. n. 70.

Afficit equidem. Quia Pontifex has pœnas Monialibus indixit egredientibus aliter, quam ipse se disposuerat, & morantibus extra claustra sine necessitate. Ergo commorans extra claustra sine necessitate, non egreditur à monasterio qualiter Pontifex præcepit, siquidem non implet illam conditionem ut solus durante necessitate extra claustrum commoraretur. profectò Monialis, quæ extra Monasteria vagatur, proptèr dicitur à monasterio egrediens. Quia ad hanc denominationem non est spectandus primus egressus physicus sufficit moralis, & continuatus. Ita Llamas in metho curat. append. paragrapho 10. palao tom. 3. d. quart. de statu Relig. puncto 9. num. 21.

Veriorem hanc partem esse iudico. Nam Pontifex imponens privationis, ac inhabilitatis pœnam non fuit usus verbo *Egrediens*, sed *Egressus*, ut tacitè insinuetur illis verbis idem significari. At constat, monialem egressam, & ultra tempus necessarium in sæculo commorantem statum pontificium violare: Ergo his pœnis afficitur.

DVBIVM LIII.

Excommunicatio hæc, & officiorum, dignitatum, ac administrationum privatio afficitne, Episcopum comitantem Monialem, vel inique licentiam impertientem, seu approbantem egressum?

Episcopum non afficit, quia textus apponendo pœnas, expresse Episcoporum non egit mentionem. Sed solum generaliter dixit, excommunicationi subiaceret comitantes inique egressam, vel illam receptantes licentiamque exendi aliter quam præscribitur concedentes. Et infra, tam egressus, quam præfidentes, & alios superiores prædictos eis licentiam huiusmodi concedentes, dignitatibus, officiis & administrationibus per eas, & per eos tunc obtentis privat; & illos ad obtenta, & ad alia in posterum obtinenda inhabiles decernit. Quæ quidem omnia de Regularibus prælati, aliique Ordinaris videntur tantum intelligenda, non de Episcopis quorum expressa mentio non est facta. præcipue cum in Cap. Periculoso, de sententia excommunicat. in sexto decimum sit, nulla suspensione Episcopos ligat, nisi illorum expressa mentio fiat. Hæc autem privatio, & inhabilitas dignitatum officiorum, &c. est quædam suspensio: Ergo saltem hanc pœnam Episcopi non contrahunt. Sic nonnulli sententiam

Secl. II de Stat. Relig. Nat. & c. Dub. 149

sententiam probabilem esse Castro Palao 10. 3. d. 4. de Statu Relig. pun. 9. n. 12.

218
Episcopum
Affici.
Afficit Episcopum excommunicationis poenasi monalem inique egressam comitur, vel recipiat, vel licentiam abique causa legitima concedat. Quia à poena excommunicationis non possunt eximi Episcopi, eo quod illorum non fuerit expressa mentio facta, ad eam enim poenam incurrendam, ea mentio necessaria non est, vt colligitur ex Cap. Quia periculoso, de sent. excomm. in 6. De Poena autem priuationis incurrit Episcopus, inique licentiam concedens. Quia hæc priuatio & inhabilitas non est suspensio, quæ sit censura: & in Cap. Quia periculoso de suspensionis censura videtur. Pontifex locutus. Ita Manuel. 1. Regul. 99. q. 49. a. ult. Sanchez. l. 6. Decal. 15. num. 72 Palao citatus.

219
Auctoritas
repositio.
Existimo id certum esse, si de excommunicationis poena loquamur ob rationem prædictam. At si de priuatione dignitatum, officiorum, &c. sermo procedat, non est ita certum. At probabilior reor, eam poenam Episcopos inique licentiam concedentes incurtere, quia ibi expressa Episcopi facta est mentio, siquidem dixit textus, Episcopi, & Regularis Prælati esse, hanc licentiam concedere, & postea subdidit priuationis poenam aduersus superiores prædictos eis licentiam huiusmodi concedentes: Debent ergo hæc verba intelligi de superioribus, de quibus immediate antea mentionem fecerat: ac hi erant Episcopi, ac Regulares Prælati: Ergo omnes hi eis poenis comprehenduntur.

DVBIVM LIV.

Monialis, quæ ex vno Monasterio in aliud remeat, si in via accidat, vt ad locum accedat, in quo aliud Monasterium ex quocumque Ordine existat: potestne inibi hospitio recipi?

220
Nonnulla
suppono, &
statumque
Monis nunti-
o.
Certum est, omnibus cuiuscumque sit conditionis, excepto Rege, Regina, eorumque filij, nepotes ingressus in Monasteria Monialium prohiberi. Cap. Periculoso, de statu regul. in 6. Tridentin. sessio. 25. c. 5. At infantibus minime prohiberi, nec Moniales illos admittere. Perpetuo autem amenes minime excipi posse. Nam ij tanquam ebrij, & dormientes hac obligatione ligati sunt, licet ob rationis defectum ab illius obseruatione excusentur, quam exculationem habere nequeunt eos liberè introducetes, vel admittentes, licet non haberent, si ebrios, & dormientes introducerent. Suarez, tom. 4. de Relig. tr. 8. lib. 1. cap. 10. num. 3. Sanchez l. 6. Decalog. cap. 16. num. 8. Dubito verò de Monialibus licite à Monasterio egressis, an eis liceat Monasteria ingredi: Et quidem ingredi posse in proprium Monasterium, vbi professe sunt nemo dubitabit, cum solum ob urgentem necessitatem, & licentia in scriptis obtena, permillum eis est extra claustra ma- Esch. & Mend. Theol. Mor. Tom. VII.

nere. Quæstio igitur est, num Monialis, quæ ex vno Monasterio in aliud remeat, si in via accedat ad locum, in quo Monasterium existit, siue sit eiusdem Ordinis, siue diuersi, possit ibi recipi hospitio?

Potest equidè, quia sic recepta clausurâ seruat eo modo, quo potest, & recipientes Potest recipi. eam hanc fouent obseruationem. Ergò nulla pi. adest ibi clausuræ violatio: nec credendum est, Pontificem huiusmodi ingressum adeo Monialis honestati agnatum interdixisse, Sic Llamas metho. curat. append. §. 11. fine.

222
Non potest sine superioris Monasterij illius licentia, quia cum non sit illius Monasterij, sed Recipi. non alterius, comprehenditur sub prohibitione potest.

Concilij interdicentis ingressum omnibus, qui ad conuentum illud non pertineant. Licentia verò dari potest, si eo in loco non ad adsit hospitium, quo commode, ac decenter noctem ducere valeat, quia eo casu honestati Monialis, & decentiæ habitus Religiosi consulitur. Ita Palao tom. 3. d. 4. de Stat. Relig. pun. 10. §. 1. num. 4.

223
Distinguendum cum Sancio l. 6. Decal. c. 6. n. 10. else reor. Primam sententiam admitto, si Monasterium sit eiusdem Ordinis, & habitus si diuersi autem sit, secundam amplector, quia comparatione Monasterij eiusdem ordinis celsat prohibitionis ratio, nempe ne extranea illic ingrediatur. At Monialis eiusdem Ordinis & habitus extranea à conuentu nō est, sed moraliter propria illius. Ergo ingredi potest, siue hospitij causa, siue gratia animi recreandi, aut sanctimonialis inuisendi. Hæc autem licentia concedi è Monialium Prælato posse etiam si alieni habitus sit Monialis, existimo, si eo in loco non sit aliquod hospitium in quo noctem commode ac decenter ducere valeat. Quia Religiosa charitas, honestasque Monialis sufficientem causam huiusce licentiæ concedendæ exhibent.

DVBIVM LV.

An Prælati conuentus possit vices suas Abbatissæ committere, vel confessorio, vt ipsi ingrediendi in Monasterium altis licentiam expediant?

224
Certum est Episcopum licentiam hanc concedere in monasterijs sibi sedique Apostolicæ immediate subiectis: in alijs vero Regularibus Prælatos. Nomine autem Episcopi venire Abbatem, priorem, & quemlibet alium iurisdictionem quasi Episcopalem habentem. Non enim dignitas, sed officium, & iurisdicctio nomine Episcopi spectatur. Item Vicarium Episcopi, & Capitulum sede vacante. Quia hi sunt Ordinarij, quibus Monasteria Episcopali iurisdicctiōi subiecta submittuntur. Debent autem hi speciale mandatum habere præcipuè quoad monasteria sedi Apostolicæ immediate subiecta. Quia hæc non auctoritate Ordinaria, sed delegata ab Episcopo reguntur, quæ ex Vicariatus designatione non censetur communicari.

N;

communicari;

communicari. Barbosa p. 3. de potest. Episc. al-
legat. 102. num. 28. Nomine autem superio-
ris intelligi Regularem Praelatum illum siue
Pro-Generalem, siue Prouincialem, siue lo-
calem, cui Monasterium subicitur, quia
solum subiectionem, & gubernationem
Concilium spectauit. Suar. tom. 4. de Relig.
tr. 8. l. 1. cap. 10. num. 12. Quæstionem vero
num Praelatus conuentus possit, circa licen-
tiam ingrediendi, vices suas Abbatissæ, vel
confessario communicare?

225 Potest quidem, quia potestas hæc iure
Ordinatio Praelato competit. Ergo potest eam
cuiuslibet communicare. Sic Nanan. comment. 4.
de Regular. numer. 60. Manu. p. 1. q. 99. Regul.
q. 46. articuli. secund. Graf. p. 2. decision. l. 4. c.
13. num. 6. Sanchez lib. sexto. Decal. capit. 16.
numer. 22.

226 Minime potest, quia Concilium ses. 25.
num. 65. hanc delegationem videtur prohi-
buisse, cum dixit nullum alium præter Epi-
scopum, & superiorem hanc licentiam im-
petrare posse etiam cuiuscunque facultatis
hactenus concessi, vel in posterum conceden-
di prætextu. Igitur nec Abbatissæ, nec con-
fessario hæc facultas potest committi. Ita
Suar. tom. 4. de Relig. tr. 8. l. 1. capite 10. m. 14.

227 Hoc probabilis esse iudico. Scio autem ab
aliquo Doctore obici, frequenter contin-
gere casus, qui necessarii ingressum postu-
lant, & superior abest, ergo expediebat, hanc
potestatem Abbatissæ aut confessario com-
municari. Sed facile respondeo, absque
communicatione facultatis huius absolutæ,
casibus his posse prouideri: si superior eam
facultatem ingressus concedat ei, cui Ab-
batissæ, vel confessarius expedire iudicaue-
rit. Vnde Abbatissæ, vel confessario non
committitur facultas, sed causæ iudicium,
vt facultas à superiore concessa habeat effe-
ctum.

D V B I V M LVI.

*Licentia exhibenda à superiore in scri-
ptis. vt quis Monialium claustra
ingrediatur, proceditne in casibus
frequenter occurrentibus, & à in-
re concessis?*

228 S Vppono, modum, quo hæc licentia
concedi debet, à Concilio præscribi, nem-
pe vt sit in scriptis, & rarius, maturio-
rique consideratione concedatur. Vnde exi-
stimo lethaliter delictum, & excommuni-
one à Concilio statuta afficiendum qui licen-
tia ore tenus concessa contentus Monasteria
Monialium fuerit ingressus, cum posset li-
centiam in scriptis obtinere. Quæstionem au-
tem, an id procedat in casibus frequenter
occurrentibus, & à iure concessis, quales
sunt ingressus Medici, Confessarii, Visitato-
ris, artificis, ac similibus?

229 In his non procedit, quia horum ingres-
sus à iure est concessus, supponente qui-
dem sepius esse necessarium, & mole-
stum admodum ad superiorem semper recur-

re, vt licentia in scriptis expeditur. Sic
Llamas me. ho. curat in append. §. 6. Ioan.
de la Cruz l. 1. de statu Relig. c. 5. dub. 2. con-
cl. 3. notab. 3. Barbosa p. 3. de potest. Episc. al-
legat. 102. num. 57. & in remiss. consil. ad c.
5. ses. 25.

In his plane procedit, quia Concilium abs-
que vlla exceptione de casibus necessariis, li-
centiam in scriptis requirit. Et licet ingres-
sus Medici, Confessoris, Visitatoris artifi-
cis à iure est Concessus, quando adest ne-
cessitas: at hanc examinare, & approbare,
Episcopo, vel superiori monasterij compe-
tit. Imò aliquando expediens erit lapid hanc
licentiam aliquibus ex his ministris abnegare,
vnde penes Praelatum erit causam ingressus
recognoscere. Ita Nanan. comment. 4. de Re-
lig. n. 60. Sanchez lib. 6. Decal. c. 16. numero
34. Graf. part. 1. decis. libro quarto capite 25.
num. 8.

Cum his probabilis opinor, addens ta-
men, si hæc licentia in scriptis commodè
posset obtineri, vt excludam casum, quo ex
expectatione præfate licentiæ grane incom-
modum timeretur. Non enim lex humana
cum eo obligat rigore: in id nec obligaret
licentiam vel ore tenus expectare, si ex ea
expectatione grane periculum immineret.

D V B I V M LVII.

*Si casu, quo à superiore expectari li-
centia nequeat, vt quis necessa-
rius ingrediatur claustra, nec li-
centia, aut arbitrium Abbatissæ
commissum sit: huius consensus citne
expostulandus?*

S I Abbatissæ commissum sit à Praelato fa-
cultas concedendi licentiam, vt con-
mitti potest iuxta aliquorum probabi-
lem sententiam, de quo supra: vel secun-
dum nostram resolutionem concessa sit à su-
periore facultas iis, quibus Abbatissæ ne-
cessarium esse iudicauerit: certum est, hanc
facultatem, vel hoc arbitrium ab Abbatissæ
esse expostulandum, vt sic fiat ingressus ex
superioris facultate. At si nec licentia, neque
arbitrium commissum Abbatissæ sit; quæ-
sierim, an consensus ingrediendi claustra ab
Abbatissæ sit expostulandus?

Expostulandus est, quia credendum est,
Praelatum pro his casibus urgentibus, quibus
consuli non potest vices suas Abbatissæ com-
mississe, vt maiori cum decencia fiat ingres-
sus, & quoad fieri potest lex de præmit-
tenda licentia obferretur. Sic Sanchez lib. 6. De-
calog. cap. 16. num. 37. Manu. tom. 1. q. 99. Re-
gul. q. 46. art. 2. & q. 47. n. 4.

Non est expostulandus, quia Abbatissæ fa-
cultas hæc committi non potest, vt ex trident.
superius ostendi. Et licet committi possit ar-
bitrium, seu iudicium de legitima causa, id
non postulat Abbatissæ officium, cum cuius-
libet alteri singulari committi valeat. Igitur po-
stulanda illius licentia non est. Ita Graf. decis.
1. 4.

Seet. II. de Relig. Stat. Nat. & c. Dub. 151

l. 4. c. 2. 3. num. 6. Nauar. comment. 4. de Regul. num. 60.

235 *Auctoris sententia.* Ego autem existimo (quamvis hoc verius esse reat) consensum tamen Abbatissae cui-
libet ingrediendi ex licentia superioris in scri-
ptis obrenta, esse necessarium. Quia cum
Abbatissae conventus regimen sit com-
missum, credendum non est, superiorem
contra eius voluntatem licentiam alicui illuc
ingrediendi, impertire. Monuerim, licentiam
absolute concessam ad ingrediendum Monia-
lium conventum, primo ingressu finiri, nisi
aliud expresse in cessione declaratur. Quia
est dispensatio aduersus clausuram iure com-
muni statutam, ac proinde strictè est inter-
pretanda. Barbosa p. 3. de potest. Episcop. alleg.
102. num. 59.

DVBIVM LVIII.

*An legitima sit ingrediendi claustra
Monialium causa exhortatio fa-
cienda, suscipiendaque in
electione Abbatissae
suffragia?*

236 *Nonnulla suppono circa causas legiti-
grefus.* Bonifacius VIII. Cap. Periculoso, de Sta-
tu Monachor. in 6. causam rationabilè
& manifestam ingrediendi monialium
conuentus exposulat. Trident. sess. 25. c. 5. hoc
decretum declarans, vel limitans, eam cau-
sam indicat rationabilem, quæ necessaria est.
Idem tradit Pius V. & Gregor. XIII. in suis
constitutionibus. Quanta verò debeat esse
hæc necessitas, neque Concilium neque
Pontifices definiunt, neque commodè pote-
rat definiti, cum ex causis particularibus,
eorumque circumstantiis dependeat, ideoque
prudens arbitrio relinquere. Illud vero est
certum, non requiri extremam, neque stri-
ctissimam necessitatem: sed grauem suffice-
re, cui moraliter succurri non possit abique
Monasterij ingressu. Suar. tom. 4. de Relig. tr.
8. l. 1. cap. 10. num. 17. Sanchez l. 6. Decalog.
cap. 16. num. 40. Barbosa p. 3. de potest. Episc.
alleg. 102. num. 48. Potro minor causa requi-
ritur pro foeminarum ingressu, quam viro-
rum: & pro ingressu matris, sororis, alte-
riusque consanguineæ, quam pro extraneæ:
pro ingressu diurno, quam pro nocturno: pro
ingressuque in priora receptacula, quam in
officinas interiores, & cubacula, quia minus
clausuram ostendit. Suar. ibid. Quæstio
autem num sit legitima causa ingrediendi
exhortatio facienda, suscipiendaque suffragia
in Abbatissae electione?

237 *Causa est legitima.* Causa est legitima, quia non decent hæc,
sicut nec visitationis denunciatio publicè fieri.
Sic nonnulli, quos preslo nomine refert
Castro Palao tom. 3. de statu Relig. p. 1.
10. §. 302. 3.

238 *Causa legitima non est.* Non est legitima causa, quia expresse Tri-
dentinum sess. 25. c. 7. de Regularibus dixit: Is
qui electioni præest Episcopus sine aliis supe-
rior claustra Monasterij non ingrediatur, sed
ante cancellorum fenestellam vota singularum

audias, vel recipias. Quæ verba etsi clarè
præceptum non continent, denotant tamen
manifestè non esse causam legitimam ingres-
sus electioni Abbatissae præest, cum totum
id extra clausuram, iussu Ecclesiæ clausis, fe-
ri valeat. Ita Miranda Manu. Prælat. tom. 2.
tr. de Sacris Montal. q. 2. articulo 15. Sanchez
l. 6. Decal. cap. 16. num. 50. Suar. tom. 4. de re-
lig. tr. 8. l. 1. c. 10. num. 23. Mann. tom. 1. 99.
Regul. q. 46. art. 5. Nauar. comment. 4. de re-
gular. num. 59.

Hoc else indico. At si ob monialium in-
quietudinem, subornationis periculum, vel
ob aliam causam superiores inducent, opus
else ingredi Monasterium, & in illius Capitu-
lo electionem facere: possunt equidem,
quia Concilium necessarium ingressum non
reuocant c. 5. permissum, sed declarant, so-
lam electioni assensum non esse necessita-
tis causam. Sanchez Mann. supra relati, &
Barbosa tom. 3. de potest. Episc. alleg. 102.
num. 46.

239 *Auctoris resolutio.*

DVBIVM LIX.

*An famula possint admitti pro priuato
Monialis ministerio
directè?*

Directè admitti possunt, casu quò per-
sona nobilis elset, ægræque valetu-
dinis, aut nimis senectutis, nec satis ei per-
laicas, aut famulas Monasterij consuli possit;
quia hoc planè ad necessitatis causam redu-
citur. Sic Sanchez l. 6. Decal. c. 16. n. 66.

240 *Possunt admitti.*

Non possunt directè admitti ad nullius pri-
uati Monialis ministerium: sed omnes debent
recipi, ut conuentui deferant. Quia obliga-
tionem habet infirmis consulendi, unde si per
receptas ad Monasterij seruitium famulas id
præstare non valeat, aliæ recipi possunt. Ita
Suar. 10. 4. de relig. tr. 8. l. 1. c. 10. n. 20.

241 *Directè non possunt.*

Certum est, ex parte conuentus legitimam
causam esse ingressus, si moniales indigeant
ad infima domus officia, & ad curandas in-
firmas foeminas seruitutibus. Sæpe enim mo-
niales choro addictæ non valent his officiis
incumbere: & cum non adint laicæ seu con-
uersæ, per quas commodè præstari possint,
opus est has famulas excipi: debent tamen re-
cipi sub seruanda clausuræ conditione.
Mann. 10. 2. 99. Regul. q. 46. art. 7. Pro ministe-
rio autem priuati Monialis directè attentis
decretis Consilij ac Pontificum, indicarim,
non posse famulas excipi, quod si eis succu-
ri nequeat per receptas ad Monasterij com-
mune ministerium possint aliæ recipi, esto ea
intentione recipiantur, ut singularis alicuius
famulatui applicentur. Addiderim iam vbi
receptam & nescio quanta introductionum
securitate) priuatis Monialibus haud difficile
famulas permitti.

242 *Auctoris resolutio.*

Frequens accessus ad colloquendam Monasterium prohibitum, induciturne, duobus solum actibus?

243
Pramitto
Pontificii
decreta.

Suppono, in cap. Monasteria, de vita, & honestate, Clericis expressè Alexandrum III. intendentem accessum frequentem ad Monialium Monasteria removere, dixisse: *Monasteria monialium si quisquam Clericus sine manifesta, & notabili causa frequentare presumpserit, per Episcopum, arceatur: nisi non destiterit, ab officio Ecclesiastico reddatur immunitus: si laici, excommunicationi subdantur. & à cœu fidelium fiant penitus alieni.* At Bonifacium VIII. in cap. Periculoso, de statu Monach. in 6. non solum frequentem accessum, sed accessum ad ea Monasteria interdixisse tam viris, quam fœminis: nullique aliquatenus inhonestæ personæ, neque etiam honestæ, nisi rationabilis, & manifesta causa existat, ac de illius, ad quem pertinet, speciali licentia ingressus pateat ad easdem Moniales. Certe accessus prohibitus in cap. Periculoso, est aditus ad Monialium Monasteria gratia videndi, seu colloquendi cum Monialibus: nam si ex alia causa illuc accedat, sub illa prohibitione non comprehenditur. Suarius 10.4. de relig. tract. 8. l. 1. c. 10. d. 24. Dubito autem, quis sit frequens accessus? an ex duobus solum actibus inducatur.

244
Inducitur
quidem.

Inducitur quidem, quia duplex actus sufficiens est, maxime in re ad eò gravi, ut verbi frequentare vis saluetur. Sic Glof. ad cap. Monasteria. Abbas num. 9. Quæstionem indecensam relinquens. Colmas in pragmat. ad cap. Frequens, §. quapropter f. l. 54. Stepran. Grat. disp. forens. c. 39. n. 18.

245
Non inducitur.

Non inducitur duobus actionibus, quia si inter vnum & alterum accessum longum interponatur tempus, nullatenus dici potest quis frequentem accessum habere. Ita Nauar. comment. 4. de regular. num. 61. Mann. tom. 1. qq. Regul. quæst. 45. a. 4. Sanchez l. 6. Decal. cap. 16. num. 110. Suar. tom. 4. de relig. tract. 8. l. 1. c. 10. n. 25 Barboia tom. 3. de potest. Episc. alleg. 102. n. 79. & alij apud Sanchez.

246
Auctoris
resolutio.

Existimo, ex communi modo loquendi hanc quæstionem decidendam esse, & prudentis arbitrio relinquendam. Vnde Nauar. & Manuel putant non esse frequentiam, si annis singulis tribus vel quatuor vicibus quis accedat: bene tamen si tribus diebus continuis. Llamas asserit in metho. curat. append. §. 4. frequentiam constitui, si duobus vicibus una die, vel duobus diebus continuis quis accedat. Sequor Sancium affirmantem, ex unico accessu singulis mensibus, vel ex accessu tribus diebus continuis fieri frequentiam.

Sub accessu prohibito comprehenditurne litterarum immissio?

Comprehenditur quidem, quia his decretis non tam accessus materialis cor. Compre-
poris, quam formalis mentis prohibetur. Ergo cum missione litterarum mente quis ad place. Monialem alloquendam accedat, sub prohibitione accessus comprehenditur. Certe in cap. clericus 81. sub eisdem penis prohibetur clericis secreta per domesticos monach. mandare, sub quibus est prohibitus ad eius domicilium accessus. Præterea Gregor. XIII. teste Nauarro conf. 60. de sent. excom. quibusdam Regularibus præcept sub late sententiæ excommunicatione, ne sui Ordinis Monialibus scriberent. Et Romæ est decretum à Pontificis Vicario promulgatum (eodem Nauarro comment. quatuor de regular. numero 61. adherente) nequis vir, vel femina noctu, aut die loquatur, vel scribat Moniali alicui, vel Prælatæ, vel puellæ in Monasterio quacumque ex causa inclusa abique Vicarij eiusdem, aut Protectoris Ordinis licentia, sub pena quingentorum aureorum, & alius arbitriis. Ergo latis indicatur Pontificis intentio litterarum immisionem, quæ quidem nonnquam maius damnum spirituale Moniali, quam allocutio inferunt, ubique prohibentis. Sic nonnulli Doctores plus paritati rationis, quam decretorum tenori innixi.

Minimè comprehenditur sub accessu prohibito litterarum immissio, quia cum quis alicui litteras mittit, haud propriè dicitur ad illud preben-
lum accedere. Nam accessus in sua propria significacione sumptus, est aditus, seu propinquatio. At in legibus, ac præceptis non sunt verba improprie sumenda, præcipue ad effectum extendendi prohibitionem: ergo nullatenus litterarum immissio sub prohibitione accessus debet comprehendere. Ita Suarius 10.4. de Relig. tract. 8. l. 1. cap. 10. numero 28. Nauar. ubi f. Barboia p. 3. de potest. Episc. alleg. 102. num. 80.

Cum his sentio pro certo existimans, sub accessu missionem litterarum non venire. Hoc certum. Nam Gregorij decretum pro illis Regularibus singul. riter fuit expeditum. Et Vicarij decretum extra Romanam ditionem non extenditur, quia factum est à Vicario Pontificis, cuius iurisdictio extra Romanam curiam non viget, cum eius licentia vel Protectoris Ordinis Romæ commorantium exposulatur.

DVBIUM LXII.

Si Religiosi illi, quibus præcipit Gregorius sui Ordinis Monialibus non scribere: vel Romani cives contra Vicarij Pontificis decretum epistolam ad Monialem immittunt, quæ tamen ad eius manus non pervenit: Hi inciduntne, in pœnas eis decretis præscriptas?

250
Incidunt
quidem.

Incidunt quidem, quia præstant opus, cui pœna illæ sunt annexæ. Opus enim prohibitum est Moniali scribere, quod opus iam inique est præstitum, licet Monialis accidentaliter litteras non recipiat. Sic nonnulli, quorum sententiam Palao probabiliter esse iudicat, dum contrariam dicit esse veriorem, *tom. tertio d. quart. de statn relig. punct. 1. n. 5.*

251
Non inci-

Non incidunt, quia Pontifex prohibens, ne quis Monialibus scribat, non prohibet scripturam vicinamque, sed scripturam, quam Monialibus communicatio fiat. In illa enim communicatione datur eis inquietudinis occasio, & forte turpitudinis, quod periculum Pontifex curat hac prohibitionem removere. Ita Palao *citatus*. Nauar. *conf. 60. de senten. excommuni.* Manuel *tom. primo qq. regul. questione 45. a. tertio Sanchez l. sext. Decal. cap. 16. num. 117. Barbosa p. 3. de pœf. Episc. alleg. 101. n. 77.*

252
Idem affir-

Idem affirmo. Nam dum scriptura Monialis non venit ad manus, neque ab ea legitur, nulla cum ea est communicatio, neque illa ei delinquendi occasio tribuitur. Ergo non est opus, cui sunt annexæ pœnæ: atque adeo ex illo præcisè quod scriptæ sint litteræ ea intentione non contrahuntur.

DVBIUM LXIII.

Accessus ad Monialium Conuentus, ut qui cum eis colloquatur sine per se sub his pœnis prohibitus, seclusus extrinsecus circumstantiis?

253
Per se est
prohibitum.

Per se est prohibitum, quia Tridentinum *sess. 25. capit. sept. dixit* se renouare constitutionem Bonifacij VIIII. Et Pius V. in constit. quæ incipit, *circa Pastoralis officij* dixit, se approbare, & innovare in omnibus, & per omnia constitutionem Bonifacij, illamque distinctè observari, mandare. Fautent textus in *cap. in decima, & cap. deservimus*, idem statuentia, quæ Bonifacius. Ergo etiam seclusus extrinsecus circumstantiis, accessus ad Monialium cœnobium per se est prohibitum. Sic nonnulli, quorum mentem probabilem esse iudicat Palao, & alij.

Per se prohibitum non est, quia prohibitio facta in *cap. 1. Periculo* so tam de ingressu. Non est quam de accessu consuetudine fuit abrogata. *prohibitum* At nec Tridentin. decreto, nec vlla alia Pontificia constitutione est illa prohibitio accessus innovata. Nam licet Tridentin. inicio decreti dixerit, se renouare constitutionem Bonifacij VIIII. at eam renouationem subiungit, solum meminit egressus, & ingressus, nulla de accessu mentione facta. Pius verò etiam in constitutione illa *circa Pastoralis* dixerit, se approbare, & innovare in omnibus, & per omnia constitutionem Bonifacij: non inde inferitur renouare accessu prohibitionem, quia nec verbum illud de accessu fecit, & illa generalia verba iuxta subiectam materiam sunt accipienda. Illa autem verba. *In omnibus, & per omnia* hunc sensum adinunt: se scilicet innovare constitutionem Bonifacij prohibentem Monialibus ingressum in omnibus & per omnia, quæ hanc prohibitionem concernunt. Denique *capit. Decima, & capit. deservimus* præcipiunt verba non continent. Ita Palao *tom. tertio d. quart. de sta. u. relig. punct. 11. numero sept.* Nauar. *comment. quart. de regular. numero 61.* Manuel *tom. tertio qq. regul. question. 45. a. 4.* Suar. *tom. quart. de relig. tract. 8 l. 1. cap. 10. num. 27.*

Probabilius existimo, per se seclusus circumstantiis accessum illum non esse peccatum, quia per se peccatum esse nequit nisi stante iuris positivi prohibitione. Addiderim verò licet accessus ad monasteria monialium per se prohibitum non sit, nec peccatum: at spectatis circumstantiis extrinsecis tæpe grauem culpam constituit. Nam si praua intentione quis accedat, si periculum lapsus in beat, vel Moniali alloquenda iniciat, si aliis scandalo sit, vel occasionem præbeat, sinistra de monasterio opinionem habendi, graniter proculdubio delinquit. At eo periculo, & suspitionis causa cessante, accessus graue peccatum non erit. Cæterum quoad frequentiam atinet, spectandæ sunt præfixæ circumstantiæ scandali, sinistra suspitionis, & periculi, quia in frequentia facilius aderunt. Ideoque frequentem colloquutionem adolescentis cum moniali raro à lethali excusarem. Verum si illæ circumstantiæ celsent, satis probabile existimo, solam esse culpam venialem, nisi superioris monito præceptum adesset, quia non videtur res gravis. Textus autem in *cap. Monasteria*, graves pœnas indicens, nec est consuetudine reuocatus, non obstat. Nam illæ pœnæ statutæ non sunt aduersus frequentantes absolute, sed aduersus frequentantes postquam à superiore monitione præceptum fuerint correcti, ut constat ex illis verbis: *per Episcopum arceantur*, id est, per Episcopum monitione corrigantur, ut exponit Cardia & Ioan. Andr. *ibi*. mecum Suar. *tom. 4. l. 1. cap. 10. num. 25.*

254
Hoc defen-

CAPVT

CAPVT X.

Circa actus iudiciales Religiosos interdictos.

DV BIVM LXIV.

Religiosus, qui in Cathedrali Ecclesia dignitatem non habet, potestne, esse index conservator?

256
Nonnulla
suppono

SUPPONO: Religiosum forensis & Ecclesiastici negotij indicem esse non posse nisi licentia sui Praelati, & Monasterij vilitate interveniente, caput. Monachis, l. 2. ex Tarraconensi 16. quest. 1. licentiam vero hanc concedere posse non solum Generalem Praelatum, & Provincialem, sed & localem, quia verè est superior, Sancti 1. 6. decal. cap. 13. num. 8. A superiori regula excipi Religiosos D. Francisci, quibus ob speciale institutum prohibita est qualibet in iure assistentia. Clement. exini de paradiso de verborum significat. His autem exceptis, posse Religiosos esse Episcoporum Vicarios ex Praelatorum licentia in iure arbitros. In iudicis Allectores. Indices delegatos Episcoporum: pontificis autem solos Praelatos. Qui autem dicendum de indice conservatore, qui à Pontifice designatur pro miserabili personarum defensione, scilicet videlicet in n. papillio n. leum n. de creptorum, ac Religiosorum n. Nam Religiosus, qui in Cathedrali Ecclesia dignitatem non habet, possit index conservator esse.

257
Non potest. de offic. delegati in 6. Limitans textum in cap. Statutum. In illo enim cap. statuitur conservatores esse non posse nisi Episcopos, aut aliorum superiores, vel Abbates, vel dignitates, vel personatus in ecclesiis Cathedralibus seu collegiatis obtinentes. Sic Barbosa p. 3. de potest. Episc. allegat. 106. num. 8. Miranda manu. Praelator. tom. 1. quest. 47. a. 2. Molina tom. 6. de iust. d. 29. num. 3. Mann. tom. 1. 99. Regul. qu. 65. a. 2.

258
Potest plane, licet in Cathedrali Ecclesia dignitatem non habet, quia si privilegia Societatis sua spectentur, quilibet superior Regularis in iudicem conservatorem, ut constat ex Bulla Gregor. X. II. edita anno 1573. sic Mannel tom. 1. 99. regul. quest. 65. a. 3. Palao tom. 3. de stat. vel g. d. 4. pun. 12 §. 1. num. 91. Sanchi 16. decal. c. 13. n. 79.

259
Auctoritas
resoluta.

Ego autem, quod quid sit de hoc privilegio societatis, & de cap. fin. de offic. delegati. Affirmo cum Palao, standum esse constitutioni Clement. VIII. editae anno 1592. & Gregor. XV. editae anno 1621. quarum tenorem refert Barbosa tom. 1. de potest. Episc. alleg. 106. num. 55. quibus cauetur, nullum alium con-

servatorem eligi posse ex Regularibus, nisi qui qualitates habeat in cap. Statutum praescriptas, designatque index sit in synodo Provinciali, seu Diocesana. Et ob hanc causam querente Arch. episcopo Turritano, an Regulares unus conventus, Monasterij, vel domus, aliquem Priorem, seu Guardianum, vel quemvis alium quavis dignitate Regulari fulgentem in suum Conservatorem eligere, vel deputare possent: Sacra Congregatio Cardinalium respondit 6. Octobr. anno 1617. non posse. Sic Barbosa n. 55.

DV BIVM LXV.

Quando Religiosus propriam causam defendit, si peculium non habeat, expensae sumuntur à Monasterio exhibenda?

REGULA certissima est, nullum Religiosum posse esse actorem, vel reum in iudicio Plurimum in causis civilibus, quia cum omnia iura de prohibitione, iura, & actiones in Monasterium transiunt, si stulerit, non ipse, sed Monasterium petere, vel habere respondere debet. In causis vero criminalibus possit actionem intentare nisi de licentia sui Praelati, si autem, tem praesumpta sui superioris, quae censetur vel rem. concessa superiore absente, & non relinquentem procuratorem, quia Monachus sui iuris non est, sed Religionis, ac proinde non ipse, sed Religio iniuncta actionem intentare debet, leg. sed si unus, §. aut Praetor ff. de iur. iur. Aliqua exceptiones hac Regula patitur, quibus Religiosus actor, & reus esse potest tam in civilibus, quam in criminalibus abique Praelati sui facultate, ex licentia tamen à iure concessa. Primum, si beneficium habeat saltem manuale, qui eo tempore liberam habet beneficij administrationem, ac sui iuris esse reputatur. Secundum, si ex licentia Praelati sit in studio litterarum, vel in alio negotio, agere, & conveniri potest pro contrahendis occasione studij, vel negotij celebratis, vel pro iniuncta eo tempore accepta. Tertium, si superior sit absens, praesumatque Religiosus licentiam concessurum. Quarto, agere potest pro iuris sibi ex professione competentis conservatione, quale est, ne iniuste ab Ordine expellatur, neve alimonia communia ei denegentur, &c. Quind, si intentanda esset lis circa professionis valorem, poterit agere abique Abbatis licentia, cum adversus illum pro iure libertatis in hac causa procedat. Sextum, poterit Abbatem ob delictum commissum accusare, si indicaverit expedire, quia in ea accusatione vilitatem Monasterij gerit. Item autem, quod de accusatione dixi, dicendum est de denunciatione iudiciali, quia haec accusationem imitatur secus de denunciatione fraternali, & Charitativa tendente ad solam fratris correctionem, quam quilibet Religiosus de quocumque alio agere potest iuxta Christi Domini praeceptum n. Mat 18 si te non audierit, dis Ecclesi. Nunc comment. 2. de regul. num. 29. & 65. Azor. p. 1. d. 12. cap. 11. quest. 9. Sanchi 7. 16.

l.6. decal. cap. 12. num. 14. 15. 16. 18. 19. & 29. Queritur verò, an Monasterium debeat expensas in præfatis casibus Religiosis suppeditare? debet quidem, si Religiosis peculium non habeat. Et quidem quando Abbatem, vel ex illius licentia alium fratrem accusat, quæ quidem accusatio in Monasterij cedit utilitatem ferè omnes Doctores affirmant, expensas à Monasterio esse ministrandas, quia eius negotium g. n. tur. Quid verò quando Religiosis propriam causam defendit, & peculio caret.

261 Non sunt expensæ à Monasterio exhibendæ, quia si propriam, & non Monasterij causam agit, cur onus expensarum exhibendi Monasterium habeat? Sic nonnulli Doctores, quorum mentem Palao 1. 3. d. 4. de relig. sent. punt. 1. 1. §. 2. num. 6. indicat esse probabilem.

262 Exhibendæ à Monasterio sunt, ne Religiosis indefensus maneat, quia eius defensio saltem indirectè in Monasterij cedit utilitatem, ne Religiosum coactum habeat, neque eius iura laesa & irreparata. Certe inutilis esset facultas se defendendi, si media, quibus Religiosus potest defendere, ei non suppeditantur. Ita Glof. ad cap. ex parte, de accusat. sine. Ioan. Andr. ibi. Abbas n. 9. Felin. n. 4. & alij.

263 Hoc verius esse reor supponens Religiosum non habere peculium. Si enim habeat, æquum non est, à Monasterio litis expensas petere, cum propriam gerit causam, quia eo fine peculium conceditur, ut Religiosus ex eo sibi necessaria ad casus occurrentes provideat, & Monasterij bonis parcat. Suar. de aliment. lit. 1. quæst. 12. 1. Abbas ad cap. Ex parte numero mono. Felin. numero quart. Sanchez l. 6. decal. cap. 12. num. 21.

DUBIVM LXVI.

Licetumne est, Religiosis, in una vel altera causa advocare, vel procurare in iudicio?

264 Officium advocati, vel procuratoris tam in iudicio seculari, quam ecclesiastico prohibetur Religiosis. Et, constat ex cap. Monachi, dist. 2. 16. quæst. 1. & ex cap. ex parte, de postulando, & Clement. Religiosus, de Procuratorib. Accedente autem prælati licentia, & Monasterij utilitate id potest præstare Religiosus quisque, dummodo ex Familia minorum non sit. Notanter dixi, in iudicio. Nam esse Advocatum vel Procuratorem extra, prohibetur non est, quia cap. Monachi, & cap. ex parte de advocacione, ac procuracione in iudicio expresse loquuntur. Quæstio autem, an hæc prohibitio adeo sit stricta, ut neque in una, vel altera causa liceat Religiosis advocare, vel procurare in iudicio? & eadem quæstio procedit de iudicis officio.

265 Licetum est eis, quia suscipiens unam, vel alteram causam defendendam, non est absolute Advocatus, & Procurator: nec in rigore

Advocati, vel Procuratoris gerit officium. Nam officium hoc, ut constat ex communimodo loquendi, vltum continuatum, advocandi, ac procurandi exposulat. At textus in cap. Monachi, & cap. ex parte, & Clement. 2. prohibent eam Advocacionem, ac procuracionem, quæ verè Advocatum, & procuratorem constituit, & ratione cuius dici potest eam exercens, officium Advocati, ac procuratoris habere. Ergo susceptio vnius, vel alterius causæ breviter expediendæ non est prohibita. Sic Angel. v. Advocatus, num. 9. Sayr. in Clavi, l. 12. cap. 22. num. 5. Navar. comment. 2. de regular. num. 66. Salcedo pract. 99. cap. 57. & 63. & alij.

Eis non est licitum, quia in cap. Monachi & in cap. 2. de postulando dicitur, ne vllus monachus forensis vel Ecclesiastici negotij susceptor, vel executor existat, nisi quod Monasterij exposcit utilitas, & abbas imperet suscipiendum. Ita Sylvest. v. Advocatus, qu. 7. Decus 6. 2. n. 74. de iudiciis. Sanchez l. 6. decal. cap. 13. num. 3.

266 Veriorem hanc partem esse iudico. Nam iuxta præfatos textus applicanda est Clement. Religiosus, dicens: non potest sine sui superioris licentia Procuratoris officium suscipere, id est, non potest officium suscipere cumlibet causæ procurandæ. Singularis enim causæ susceptio & procuratio inibi prohibetur.

DUBIVM LXVII.

Si Religiosus constituatur simplex nunciatus, ad constituendum Procuratorem: indigetne ad hoc superioris licentia?

268 Certum est, non solum Religioso esse prohibitum procuratoris munus suscipere absque superioris licentia: sed etiam procuratorem constituere, seu substituere. Clement. Religiosus, de Procuratorib. ita non potest alium procuratorem constituere, seu substituere, etiam si per constituentem hoc sibi expresse fuerit commissum, quia prohibita Religioso procuracione, æquum erat prohiberi facultatem procurandi, alteri communicari. Quæstio autem suboritur. An si Religiosus constituatur simplex nunciatus ad constituendum Procuratorem, ad hoc superioris licentia indigeat.

Indiget quidem, quia præfata Clement. indistinctè loquitur de constitutione procuratoris: & quia Religiosus non habet velle, aut nolle. Sic Sanchez l. 6. decal. c. 13. n. 14. Abbas ad Clement. Religiosus, sine.

269 Non indiget, quia eo casu Religiosus non constituit Procuratorem, sed solum nominat personam ab alio in procuratorem constituendam. At Clement. de vera constitutione, ac substitutione loquitur: ergo hanc nominationem minimè comprehendit: ita Bartolo leg. prima §. item acquirimus, numer. vlt. ff. de acquir. possess. Palao tomo tertio d. 4.

d. quart. de statu relig. punct. 12. §. tercio numero septimo.

271 *Verius hoc mihi.* Verius hoc mihi. Neque enim obstat, Religiosum velle, ac nolle non habere. Id enim solummodo probat, eam nominationem à Religiosi illius superiore prohiberi posse, eo quod non habeat velle, aut nolle independens: at non probat, ad omnem voluntatem licentiam superioris praequiri.

DVBIVM LXVIII.

An Religiosus possit permittere se instrumentalem testem scribi in aliquo instrumento, nisi habita prius à superiore facultate?

272 *Certa respo.* Errum est, Religiosum indigere superioris licentia, ad praestandum testimonium coram iudice non suo, quia non debet subditus alieno superiori se sine proprii consensu submittere. Sanchez plures referens, l. 6. decal. cap. 13. num. 103. Layman l. 4. tra. 5. cap. 11. num. 3. Quaeritur vero, an Religiosus sine superioris licentia possit permittere, se testem scribi in aliquo instrumento, vel testimonium instrumentalem assignari.

273 *Non potest.* Non potest permittere se testem instrumentalem scribi, quia non est sui iuris, nec velle, ac nolle habet. Nec decet, Religiosum statum, secularibus negotiis implicari. Idem Eugenius II. cap. fin. 14. quaest. 2. dixit: *quamquam sacerdotum testimonium creditus habeatur, tamen ipsi in secularibus negotiis pro testimonio, aut conficiendis instrumentis non rogentur, quia eos in talibus rebus esse non convenit.* Sic Facinac. tr. de testi. quaest. 61. num. 130. Layman l. quart. traest. quint. capit. 11. num. 3. Excipit tamen nisi causa pia, vel conuentus in ipso instrumento, in quo Religiosus est testis, instruatur. Faber, Mascard. Angel. à Palao citati.

274 *Potest, plene.* Potest equidem sine licentia testem instrumentalem gerere tam in testamento, quam in qualibet alia scriptura, quia nullibi Religiosus interdicitur instrumentarios esse testes. Nam capit. *quamquam*, de instrumento iudiciali loquitur, ut expendenti constabit: adde, hunc textum non prohibere Religiosis, si rogati sint, testimonium ferre, sed iudicibus interdicit, ne pro testimonio ferendo eos rogent, si aliunde veritas agnosci. Ita notavit Sanchez de Franciscanis l. sex. decal. capit. 13. numero 101. & de Ictis, numero 106. Palao tomo 3. d. quart. de statu relig. punct. 12. §. 3. num. 11.

275 *Hoc verius esse credo.* Crediderim, hoc verius esse. Nec enim vel ex generali obligatione, qua Religiosi tenentur à secularibus abstinere negotiis, inferitur, non posse in vno, vel alio instrumento testes fieri, aliqua rationabili causa intercedente, sed solum inferitur, ne passim in qualibet scriptura testis assistant: neque in aliqua testi nomen praestent, quin honesto sine ducantur. Extento doctrinam ad Religiosos Minores, & Societatis nostrae, quibus suae

constitutionis regulae huiusmodi testimonium praestare minime interdicitur.

DVBIVM LXIX.

Officium iudicis à Religioso susceptum, ab ipsoque exercitum absque Praelati sui licentia, nullum est?

Nullum est, quia seruo (ex. gr.) Religiosus comparatur, cuius arbitrium, ac iudicium nullum est. Sic Glof. loquens de est. offic. arbit. leg. *Pedius* 7. §. in seruum. ff. de arbitris. Sanchez l. 6. decal. c. 15. n. 69. & 97. Layman l. 4. tr. 5. c. 11. n. 6.

Non est nullum, quia etiam Religiosus filiofamilias comparatur, cuius iudicium est validum, quamvis patris consensus non accesserit. Alias si ex comparatione ad seruum inferendum esset, officium iudicis à Religioso exercitum nullus esse valoris: dicendum esset, neque ex Praelati licentia validum foret: siquidem seruus et à ex licentia domini iudex esse non potest. Ita Fulvi. Pantan. consil. 162. num. 72. Palao t. 3. d. 4. de statu relig. punct. 12. §. 4. num. 2.

Fateor, inefficax esse primae sententiae argumentum, quia ex serui iudicio irritato, non debet inferri Religiosi iudicium annullari, cum sit ratio omnino diuersa. Serui namque iudicium annullatur, non quia seruus domino est subiectus, sed quia vilius est. Quare censuerim Religiosi iudicium validum quidem esse, dum à Praelato eius non irritatur: posse autem Praelatum illud irritare, ac annullare ob dominum & potestatem, quam in eius obtinet voluntatem.

DVBIVM LXX.

An Advocati, & Procuratores manus exerceat valide Religiosus sine Praelati facultate?

Errum mihi, actoris munus invalidè à Religioso praestari, si sine praelati licentia illud obeat in omnibus illis causis, quibus vidimus supra licentiam requiri, quia Religiosus caret fundamento iudicii, cum nihil habeat proprium, omniaque sua iura, & actiones Religionis sint: ac proinde independentes à Religione invalidè petit, vel ab eo petitur. At ex hoc capite verum est, seruo, ac filiofamilias comparari, qui nec agere, nec conveniri in iudicio possunt, leg. *lis nulla*, leg. *vix. ff. de iudiciis*, leg. *seruus*, C. *eadem tit.* De officio autem Advocati, & Procuratoris requirito, an Religiosus ea valide sine superioris facultate exerceat.

Non exercet validè, quia non censetur legitima persona, ut in iudicio proprio nomine, vel alieno assistat: sicuti servus, cui in hac parte comparandus videtur. Et quia Clement. Religiosus loquens de Procuratoris officio Religiosis

Señt. II de Relig. Stat. Nat. & c. Dub. 157

Religiosis interdictio, utitur verbo, non potest, quod inducit necesse est, ut actum contra legem reddat omnino nullum. Sic Glos. Regula, non potest de regul. iur. in 6. Tiraquel. post leg. contrab. glos. 4. num. 1. Conar. cap. 7. ad. ac. resiam. num. 1. Grotius. leg. Nemo potest, n. m. 147 ff. de legat. 2. Abbas cap. in nostris, de procurat. numer. 9. Decius cap. de iudic. numer. 78. Layman. l. 4. tract. 5. cap. 1. num. 2. & alij.

281
Hic par-
tem defen-
da.
Validè exercet, dum à superiore non irritatur, vel à parte contraria non excipitur, i. q. 1. Religiosus iure naturaliter amicus profectus ne suppositus, non est ad hæc munera in- huius, cum non agat non in proprio, sed alieno: nec propria iura, sed aliena patri- cular. Ex iure autem positivo non apparet textus, ex quo hæc inhabilitas colligitur. I. a. p. 101. §. d. 4. de statu Relig. par. 13. n. 4. San- ch. 2. l. 6. Decal. c. 13. n. 2. Bellamira cap. Ex par. 2. n. 2. ac. posuendo.

282
Hic par-
tem defen-
da.
Fateor communem esse primam senten- tiam, sed secundam veriorē esse affi- mo. Veram enim non est, verbum. Non potest semper inducere incapacitatem in actu; sed solum quando ipsam actum afficit. Vt si lex diceret: non potest talis actus esse. Secus verò quando personam operantem alias ha- bilem facit, ut in present. Nam in c. 2. de re- stem ins. d. v. r. b. Non potest q. n. prohibetur Religiosis esse testamentorum executores, & tamen Sanch. 2. cap. 1. 1. num. 44. plures refe- rentes firmat validam esse executionem absque superioris licentia factam. Ergo ex verbo. Non potest desumitur efficax argumentum hanc irrogationem adstruendi: adverti au- tem nisi à parte contraria excipiat, quia ea exceptio legitima est, debet quæ à iudice ad- mitto, vtpote legi conformis: vnde ea facta, censendus est Religiosus à iudiciali advoca- tione, ac procuratore iure ipso repulsus.

fiat contra formam & solemnitate à lege præscriptam. Ita Gregor. Lopez leg. 28 tit. 1. part. 5. Sanch. l. 6. Decal. c. 13. n. 48. Laym. l. 4. tra. 5. c. 1. n. 4.

285
Cum his opinor, indicans tamen, excipi debere, nisi superior Religioso interdiceret, Cuius Tabellionatus usus, & de hoc interdicto pu- blicè constaret. Nam hoc interdictum prohi- bitioni legis additum censetur esse actus ir- ratio, ne sit nullus actus, & inane.

DVBIVM LXXII.

Religiosi testimonium præstitum in in-
terdicto sine superioris licentia, estne
validum?

286
Validum
non est.
Non est validum, quia eo ipso, quo Reli-
giosus deponit absque sui superioris fa-
cultate, deponit coram non iudice; quia
comparatione illius iudex non est: ergo illa
depositio iudicialis valere non potest. S. An-
gel. de Arcio insit. de iure personarum in rub.
num. 7. Angel. de Clauasio sum. v. Testi. 3. n. 4.
Inclinat Felin. cap. cum nuncius, de test.
num. 3.

287
Validum
est.
Validum est, quia nullus est textus hanc
depositionem infirmans. Ergo valida erit, Et val-
tamen illicite facta. It. Sanch. l. 6. Decal. d. num.
cap. 13. numer. 108. Abbas cap. cum nuncius,
num. 4. de testib. Fatimac. tract. de testib. q. 2.
fison. 61. num. 154. Layman. l. 4. tract. 5. cap. 11.
num. 3.
Probabilius existimo validam esse depo-
sitionem tamen coram iudice incompeten-
ti. Nam incompetencia iudicis depositionem
non reddit nullam, ut supponit Couar. l. 2.
var. cap. 13. num. 7.

DVBIVM LXXI.

An nullum sit officium Tabellionis à
Religioso sine licentia superioris
exercitum?

283
Nullum
est.
Nullum est instrumentum à Religioso
sine Abbatis licentia confectum, quia
est adversus legem relatum in cap. sicut,
ne clericis, vel Monachis, prohibere n. illius
viam. Sic Couar. præf. 99. cap. 19. n. 8. Decius
c. 2. de iudicis, n. 8. alias 78.

284
Non est
nullum.
Instrumentum confectum à Religioso si-
ne superioris facultate validum est, quia nul-
lus est textus irritans eius valorem. Nam
textus in cap. sicut æque de clericis ac de mo-
nachis loquitur, nullumque est inibi verbum
irritationem significans. Et in clericis, qui
ante Clericatum Tabelliones erant, plurimi
Doctores, quos refert, acquiritur Couar.
citatus, defendunt, valida esse eorum instru-
menta in Clericatu confecta. Neque ex eo,
quod actus fiat contra legem, inferendum est,
esse nullum, quia in iure requiritur, quod
Eschob. & Menz. Theol. Moral. Tom. VII.

CAPVT XI.

Circa actiones extrajudicia-
les Religiosis specialiter
interdictas.

DVBIVM LXXIII.

Validane est acceptio, & executio te-
stamenti à Religioso sine supe-
rioris licentia?

288
Prima
actio.
PRIMA actione extrajudicalem
prohibitam Religiosis absque eo. Nonnulla
rum superioris licentia executio. recolo circa
nem ultimæ voluntatis enumerato, cap. Re-
ligiosus se und. de testam. in 6. Clement. ult. testamenti
de testam. Interdicta itaque est Religioso
susceptio, prohibitam.

susceptio, ac executio testamenti absque superioris facultate: licentia autem adhibita, prohibitio cessat. Quilibet Praelatus etiam localis hanc licentiam concedere potest, nisi consuetudine, vel Religionis constitutionibus aliter sit praescriptum, uti in nostra Societate, ubi huiusmodi facultas Generali praeposito est reſervata, à quo tamen Provinciales assolent potestatem habere, ut huiusmodi licentiam impendere aliquo in casu valeant, possunt superiores secum ea licentia uti: data vero subditis revocari potest antequam ea uti incipiant: locus postea, quia per executionem acceptam haereditas, & legatarii ius obtinuerunt, ut ad finem executio producat. Coram Ordinario tenetur Religiosus testamentarius rationem reddere. Haec quidem certa. Dubito autem, an acceptatio, & executio testamenti sine superioris licentia, validae sint.

289 Non sunt validae actiones. *Religiosus, de testam. vitor verbo. Non potest, quod videtur potentiam tollere, & actum contra gestum reddere nullum. Deinde illa acceptatio est contra legis prohibitionem, quae regulariter reddit actum nullum, iuxta leg. Non dubium, Cod. de legib. Denique est acceptatio & executio sine voluntate, cum sit absque voluntate Praelati. Nam cum Religiosus non habeat velle & nolle, dici nequit, voluntatem habere. Sic Conarr. capit. Tua nos, de testam. numero secundum. Muiel q. Regul. tomo primo question. 65. a. tertio. Sanchez l. sexto Decal. capit. 11. numero 43. probabilem valde esse putat.*

290 Validae sunt. *quia in capit. secundum. de testam. in sexto. solum haec susceptio & executio prohibetur: nec ulterius lex procedit ad irritandum actum prohibitum. Ideo enim (ut vidimus) officium Procuratoris sine superioris licentia valide suscipitur, quia textus in capit. Monachi 16. question. prima & Clement. Religiosus, de procuratoribus. Solum prohibitionem expriment, absque addita irritatione. Ita Gregor. Lopez l. secundum. Frayles tit. 10. part. sext. menoch. de praesumpt. l. secundum. praesumpt. 46. numero 14. Azofius tomo primo l. 12. capit. 11. question. primo. Matienzo l. quintorecopil. tit. quart. leg. 14. gloss. 1. numero 4. Sanchez citat. n. 44.*

291 Anterioris resolutio. *profecto primam sententiam valde probabilem esse video, teneo tamen secundam meo iudicio probabiliorem. Nam cum textus in cap. Religiosus prohibitionem statuerit, quin addiderit irritationem: asserendum actus gestos validos esse, licet praesentur illi, quod exemplo militis confirmo, cui prohibitum est esse procuratorem; si tamen à iudicio non repellitur, valent per eum gesta leg. filiusfamilias, §. veterani, ff. de procurat.*

DVBIVM LXXIV.

Officium commissarii ad condendum testamentum, ad eligendos executores, nominandas personas, quibus legata distribuenda sunt, praebendumque consilium executoribus, ut iuxta testamentum exequantur: potestne gerere Religiosus absque speciali superiorum licentia?

292 Non potest. *quia officium commissarii, & executoris aequipatur. Porro idem testamenti executio Religiosis interdicitur ne litigii involvantur, neve curia secularibus implicentur. Quae ratio aequè videtur procedere in commissarii officio. Sic Sanchez l. 6. Decal. cap. 11. numero 48. Spino in specu. testam. gloss. 28. n. 32. Matienzo l. 3. recopil. tit. 4. leg. 6. gloss. 8.*

293 Potest. *quia ratio ob quam prohibitio prohibetur, non procedit in commissario ad condendum testamentum: ea enim fuit, ne Religiosus pecunias contraxeret, ne litigia haberet in bonorum distributione, ne obligaretur iudicio stare ad reddendam executionis rationem. Quae omnia in testamento condendo nullo modo procedunt, ut inveniunt constare potest. Cum ergo nec expressè, nec tacite esse commissarium ad condendum testamentum, prohibitum innodiatur, nulla opus est superioris licentia. Ita Palao tomo 3. d. 4. de statu. Relig. pnn. 13. numero 10. asserens hanc sententiam esse probabiliorem.*

294 Indico, Religiosum non indigere speciali licentia, ut ex voluntate testatoris commissarius existat ad condendum testamentum eo casu, quo permittitur, per commissarium conditi, quia huius officii nulla in iure prohibitio expressa invenitur. Tacita autem colligi non potest ex prohibitione officii executoris, quia leges prohibitoriae, utpotè odiosae extendendae non sunt ad casum diversum, nec dum ad similem. At condere testamentum longè diversum est à testamenti conditi executione: quia illud est exprimere voluntatem testatoris: hoc autem voluntatem expressam ipsius testatoris exequi.

DVBIVM LXXV.

Potestne Religiosus ex commissione testatoris executores testamenti, seu testamentarios eligere absque superioris facultate?

295 Minime potest. *quia Religiosus velle, aut nolle non habet. Et quia eo ipso, quod Non potest Religiosus*

Religioso interdicta sit testamenti executio,
interdicta esse videtur executoris electio. Sic
Sanchez l. 6. Decal. c. 1. n. 41.

Prohiberem *hanc* partem esse rect. Nam ex eo quod interdita sit Religio testamenti executio, non est interdicta executoris electio, quod sit pars testamenti exequendi, est enim pars comples & constitutus testamenti dispositionem: non tamen est testamenti dispositio executio. A idcirco, si electio executorum pars esset executionis testamenti, Religiosis Francicis omnino esset interdicta, contra id quod Sanchez ipse firmat *num. 32*. Ergo non est dicendum electionem executorum sub executione contineri. Fateor verò Religioſum non habere velles, vel nolles, scilicet a superiore dependere: non tamen id obitare quominus possit executorum eligere, quia ad hanc electionem sufficit habere velles, vel nolles a superiore dependens.

Nominatio pauperum: quibus Eleemosyna in testamento assignata, imperianda sit, fieri potest à Religioso sine superioris facultate?

199
Potest fieri. Potest profecto fieri, quia nulla huius electionis adest in iure prohibitio expressa, sub prohibitione verò exequendi testamentum non continetur. Nam testator non disponit electionem faciendam, sed pecuniâ factâ electionis distributionem. Ergo electio cum non sit ex dispositione testatoris præcepta, haud diffici potest testamenti executio. Ergo nec tacite nec expresse est prohibita. Igitur licentia superioris necessaria non est. Ita Lambertinus de iure patroni secund. p. prima quæstion. 2. a. 11. num. vii. palao t. 3. d. 4. de statu Relig. pun. 13. §. 1. num. 12.

cutionem, quia defuncti voluntas non fuit de electione, sed de distributione facienda inter personas electas; ac proinde electio praequisi-
sit ad executionem, sed nullatenus pars illius est.

*Præcipit testator executoribus testamen-
ti, ut Religiosorum consilium eo in
munere sequantur : Habentne hi
executores obligationem id consilium
à Religiosis petendi ?*

N On habent, quia Religioſis incapaces sunt huiusmodi concilij præſtandi: eo enim præſtito exequuntur teſtamentum non per ſe, ſaltem per alios, qui eorum conſilium ſequi ex teſtatoris præſcripto tenentur. Sic Sanchez l. 6. *Decal. cap. 11. numero 38.* referens plures Doctores idem allentes ſpeciatim loquuti de Religioſis Minoribus. At de omnibus eadem eſt ratio.

Habent quidem, quia prohibitum non est 302
 Religiosis id consilium prestat. Ex parte *habens*
 enim Religiosi idem omnino est consilium, *quidem*
 quando executores obligati sunt illud sequi,
 ac quando non: totaque diversitas ex parte
 executorum le tenet, non ex parte consulen-
 tis. Ergo si in vno casu possunt Religiosi nula
 superioris licentia exstante, consilium dare,
 in altero etiam poterunt. Et quia executores
 testamenti non obligantur illud consilium
 sequi ex consulentis imperio, sed ex testato-
 ris voluntate: ergo saluum est, consulentem
 exequi testamentum medio executoris desig-
 nato. Ad hoc enim necessarium erat, vt con-
 sultens suo consilio necessitatem executori-
 bus ad testamenti executionem inferret. Ita
 Matienzo l. quint. recopil. tit. quart. leg. 14.
 gloss. prima numero 62. sine, alios refertens.
 Palao tomo tertio d.4. de statu Relig. p. 113.
 §. 1. num. 12.

Veriorem hanc sententiam esse crediderim. Nam ipse mens Sancius concedit, non esse in nobis interdum in vna, vel altera causa testamenti consilium ex obligatione sequendum præstare. Ergo nec etiam est interdum in omnibus causis in testamento contentis. Idcirco enim illud consilium in vna vel altera causa permitti potest, quia consulens executorem testamenti etiam partialiter non constituit. Nam si verum executorem partis testamenti constitueret, proculdubio permitti non posset: cum non permititur, in vna vel altera causa procuratorem in iudicio existere; quia prohibitio generalis est, & quolibet executorem, & procuratorem comprehendit. Sed eiusdem rationis est consilium dandum in omnibus testamenti causis, solaque differentia est penes magis, & minus: ergo æque utrumque consilium & Minoribus, & quibuscumque aliis Religiosis sine speciali superioris facultate licet.

DVBIUM LXXVIII.

Religiosus testamentarius ex superioris facultate factus, potestne bona in pauperes distribuenda, sibi applicare?

304 **N**on potest. **M**inime potest, quia Religiosus licet sit pauper, ex testatoris voluntate praesumitur esse exclusus: siquidem mandat executori bona sua distribuere, non tamen ea sibi retinere. Si enim vellet sub pauperibus, inter quos gerenda est distributio, executores contineri: non ea forma disponeret, sed hac: executor ea bona, quae sibi non retinuerit, in pauperes distribuatur. Cum ergo in contrarium disposuerit, nempe ut omnia in pauperes distribuatur, efficitur videtur non posse Religiosum testamentarium sibi aliqua ex his retinere, Sic Sylvest. v. *Testamentum secundum quod secundum dictum secundum Manu. q. q. Regul. 2. 3. q. 70. a. 4.*

305 **P**otest quidem sibi applicare, id est ad proprium usum ex praelati licentia, quia non sibi, sed Religioni applicat: tamen postmodum Religio bonorum illorum usum illi concedat. Ita Sanchez l. sexto. Decal. cap. 1. 1. num. 61.

306 **I**dem affirmo. Doctissimum sequor Thomam Sanctium. Nam si pauper sit executor quilibet testamenti ex probabili satis sententia sibi etiam bona pauperibus eroganda poterit applicare: cur ergo idem non poterit Religiosus testamentarius, cum Religio cui immediate ille ea applicat bona paupertatem profiteatur. Nec obstat, id testatorem non expressisse. Nam dispensens, in pauperes bona distribuere, non excludit Religiosum pauperem, quem quidem quisque secularis executor licite posset inter pauperes, quos illa bona impertuenda essent, annuere. Cur ergo idem Religiosus non possit.

DVBIUM LXXIX.

An Religiosis minoribus sit executio testamenti omnino interdicta etiam ex Praelati facultate, si distributio facienda sit inter Minores ipsos, aut D. Clarae Moniales?

307 **C**ertum est, munus executoris etiam in qualibet minima causa esse Minoribus interdictum: ita ut nullus Ordinis seraphici superior valeat eis licentiam concedere. Clement. Eximius, de verbor. signif. §. Proinde. Et tradant omnes. Quod verum habent dum hi Fratres regulari obedientiae subiiciuntur: sicut si ab ea eximantur ob Episcopatum, vel beneficium assumptum, quia eo casu cum contraheant pecunia possint, & litibus obor-

tie in iudicio respondere, nulla est causa, ob quam ab hoc munere suscipiendo repellantur. Sanchez l. sexto. Decal. cap. 1. 1. num. 26. cum Cardin. Clement. v. numero quinti notat. Sept. & Bonif. ibid. numero 64. Quaeritur autem, an sit Minibus interdicta testamenti ex facultate superiorum executio, si distributio bonorum facienda sit inter eiusdem Ordinis Fratres, seu Conventus, vel S. Clarae Moniales.

Interdicta non est, quia in huiusmodi executione rationes relatae in praefata Clement. Non est procedere possent. Sic Manuel. 2. 3. q. 99. Regul. terdicta. quast. 70. a. 2. & a. 3. sine, & alij plures relati a Sanctio n. 27.

Profus est interdicta, quia Clementina generatio sine ulla restrictione loquitur. Et Insuper quia rationes in ea relatae hoc in casu procedunt. An non occasione hac, administratione, & contraactione pecuniae involuntur, tam relicta Fratribus applicando, tam recipiendo eam, quae ex bonis venditis procedit? Num non rationibus reddendis subiacentur, exponunturque saepe in iudicio le siftere ad lites subortas decidendas? Non ergo Minoribus testamenti executio etiam in fauorem suorum Conuentuum facti perimitur. Ita Gregor. Lopez leg. secund. v. Frayles, tit. 10. part. sext. relatis Federico, ac Ludouico Roman. Matienzo l. quint. recopil. tit. quart. leg. 24. glos. prima numero quart. Menoch de praesumpt. l. secund. praesumpt. 46 numero 14. Sanchez l. sexto. Decal. cap. 1. 1. num. 44. & alij apud ipsos.

Hoc omnino tenendum existimo, addiciens tamen, si Fratres contra praefatam prohibitionem munus executoris suscipiant, & exequantur, validam esse eorum susceptionem, & executionem, dum in iudicio non excipiuntur, sicuti de aliis Religiosis superius dixi susipientibus haec officia absque superioris licentia. Nam Clement. solam prohibitionem continet, neque ulterius ad actum procedit irritandum. Necnon Sanctius citatus, & aliis plures ab eo relati.

DVBIUM LXXX.

Electio pauperum, quibus pia legata sunt distribuenda, estne Fratribus Minoribus interdicta?

Existimo, (licet vera sint, quae Dubio proximo resolvi) Fratibus Ordinis Seraphici, permittum esse sicut & aliis Religiosis est permittum, esse commissarios ad testamenta condenda, quia pro hac commissione si Stragone nulla est eis specialis prohibitio. Neque rationes, quibus nititur Clement. prohibens testamenti executionem in commissione procedunt. Siquidem, in ea non contraheatur pecunia, non venduntur bona, non exiguntur rationes, non litigia passim oboriuntur, sicut in testamenti executione video procedere. Ob quam rationem idem iudicium dicendum de nominatione

Secl. II de Relig. Stat. Nat. & c. Dub. 161

nominatione executorum huius Partibus committit: quod iniquum est, sicut alij Religiosi valent: et qui, quia nec inuenio pro hoc nominatione operari prohibitionem, nec contradictionis pecunia & iugij rationes in ea locum habent. At de electione pauperum: quibus pia legata distribuenda sunt, dubio, num sit Fratribus Minoribus interdicta.

312
Est interdicta.
Interdicta est, quia testator committens huius Religiosis hanc electionem, cui executores debent adhaerere: videtur eos suae dispositionis executores facere non quidem immediate, sed mediis executoribus; unde executio ultimae voluntatis in assignantem executores refunditur. Sic plures Doctores, quos refert Sanchez *l. 1. de decal. c. 1. n. 1.*

313
Interdicta non est.
Non est interdicta, quia eiusmodi electio non est dispositionis testatoris executio, sed conditio, ut dispositio testatoris locum habeat: neque eligens pauperes cogit executores eis bona sua distribuere, quod necessarium erat, ut saltem immediate dispositio testatoris exequeretur; sed executores ex testatoris voluntate coguntur posita illa electione, tanquam conditio. Ita Sanchez *citatus numero 32. Contr. cap. 1. T. 1. de re. sol. numero primo. Gregor. Lopez leg. secund. v. Frayles, tit. 10. part. sext. Matienzo l. quint. recopil. leg. 14. tit. 4. glo. 1. Mann. q. 9. regul. 1. 3. quest. 7. n. 2.*

314
Cum his opinor.
Cum his opinor adiiciens, quoad consilium etiam siue ex obligatione ab executoribus testamento sequendum sit, siue non, crediderim Fratribus Seraphici Ordinis permitti, sicut & alijs Religiosis, quia Consiliarius obligatus non est ratione distributionis reddere, nec litibus suboris ex distributione respondere; executor enim non est. Matienzo sic.

DVBIVM LXXXI.

Licitumne est Religiosis, officium Medici, vel Chirurgi citra incisionem, vel aduersionem, exercere?

315
Nonnulla praemittit.
Certum est, officium Medici, vel chirurgi cum incisione, vel aduersione esse Religiosis interdictum, *cap. T. 1. de homicid. vbi deciditur, esse irregularem Monachum; chirurgiam cum incisione videntem, morte secuta, quamvis summam diligentiam in ea emenda apponuerit, quia exercet artem prohibitam. Neque ab ea culpa excusatur, licet ex causa pietatis eam exerceat. Abbas ad cap. T. 1. numero quint. Queritur autem, an Religiosis liceat officium Medici, aut chirurgi citra incisionem, vel aduersionem exercere.*

316
Licitum est.
Licitum est, quia citra incisionem, vel aduersionem nullus est textus, qui id prohibeat, siue potius permittitur *in cap. Ad auers. de acate, & qual. vbi excusatur, ab irregularitate Canonici illud exerceens, Eschob. & Mend. Theol. Moral. Tom. VII.*

licet infirmus mortuus fuerit: qui quidem non exularetur, si opus prohibitum exerceret, esset enim exculatio contra decisionem textus in *c. T. 1. de nos. Sic noster Manuel de Sa. v. Clericus n. 20.*

317
Non est licitum Religiosis, sicut nec clericis, huiusmodi officium exercere quia c. Cle. Non est lic. 20. de vita & honest. Clericor. & c. 2. Ne cum clericis, vel Monachis, generatim clericis, ac Monachis secularia officia interdantur. At officium Medici, & chirurgi etiam citra incisionem, vel aduersionem in manu secularare est, & indecens Religioso. Ergo hoc ex capite prohibitum censetur. Ita Synech. v. Medicus, q. 2. Ro. elab. sine. Ang. l. 2. 11. Armil. n. 4. N. uat. sum. c. 15. n. 10. Sanchez l. 6. decal. c. 14. n. 18.

318
Hanc sententiam, quo exercitum medicum, vel chirurgum teniam citra incisionem, vel aduersionem prohibeatur committens specialiter, & expresse. Nego tamen non esse quidem textum, quo sub generalibus verbis sit prohibitum, ut vidimus. Ad textum vero c. ad auers. dixerim verum esse hoc officium non esse Clericis ac Religiosis prohibitum ob periculum mortis, sicut est prohibitum cum per incisionem, vel aduersionem exercetur: sed ob indecendam; eaque de causa non inducit irregularitatem morte secuta, si debita diligentia fuit apposta; illam vero inducit, cum per incisionem, vel aduersionem exercetur.

DVBIVM LXXXII.

An Religiosus delinquit lethaliter vna vel altera vice negotiationi prohibita operam exhibendo?

319
Prohibitum esse Religiosis negotiationem, constat ex cap. consequens cap. negotiatio. Status quorum, cap. fin. de vita & honest. Clericor. & c. 1. Nonis.
Negotio autem, quae huius textibus prohibetur, est emptio alienius rei eo animo facta, ut integram, ac immutatam carius vendas, & sic lucreris. Queritur vero, an Religiosus vna vel altera vice negotiando mortaliter delinquit.

320
Non delinquit mortaliter, quia Clericis, & Religiosis non videtur quilibet negotiationis actus interdictus: sed qui veram negotiationem constituat: & ex quo operans negotiator, ac mercator dici valeat. At ad huiusmodi denominationem negotiationis frequens requiritur, ut colligitur ex leg. 1. §. 1. ff. de tributus & tradit Bartol. ad leg. incerti §. 1. & alij. Igitur ex vna, vel altera negotiatione peccatum lethale non inducitur. Sic Cuet. v. Clericus. Palacios 2. de contract. c. 10. Salas sapiens illius magister meus de empt. & vendit. dub. 2. n. 4. Et probabile reputat Mann. sum. v. negotiatio, num. 2.

321
Mortaliter delinquit, quia in cap. 1. Ne clericus, vel Monachus, c. p. fin. de vita & honest. Lethaliter Clericor. cap. Negotiatorem Fornicari, dist. 88. de inquis. Clericis, ac Religiosis prohibita est negotio. Sed ad veram negotiationem non requiritur repetita emptio, vel venditio: sed in vna tantum.

tem emptione, & venditione consistere potest, ut manifeste probat textus *Cap. Eliciens* *dist. 88. ibi: Qui vero rem comparat.* Ergo ex unico tantum actu negotiationis mortale peccatum esse potest. Ita Molina *tom. 2. de inst. d. 342 initio*. Salom. 2.2. q. 77. a. 4. Morla in *em. por. p. 1. tit. 9. q. 10. Rebel. de obligat. iust. p. 2. q. ult. sect. 2.* Gutier. l. 7. praest. q. 9. n. 4. 2.

³²² Hoc verius esse reor, nempe Religiosos, & Ecclesiasticos lethaliter delinquere ex unico actu grauis negotiationis. Adde in doctrinam huius confirmationem, ex unico actu gabellam esse debitam iuxta legem Regiam 7. tit. 18. l. 9. recopil. ibi: *No aya lugar en lo que los Clerigos vendien por via de mercaderia, tra. 10. y negociacion.* Vbi solam venditionem spectat, licet mercatorem non constituat, ut pluribus allegatis, si ma Gutier. citatus num. 4. 2.

D V B I V M LXXXII.

An negotiatio per interpositam personam sit Religiosis prohibita sub lethali, ideoque ex ea debeatur gabella?

³²³ Non debetur gabella.

Non est prohibita sub mortali Religiosis huiusmodi negotiatio, quando scilicet Religiosus sola pecunia exponit, alij vero apponunt industriam, unde ex hac gabella non debetur, quia textus loquentes de negotiatione, indicant, per propriam personam exercendam esse, ut colligitur ex *Clement. 1. de vita, & honest. Clericor. in hac enim est vera indecentia, ac distractio: non autem in ea, quae per interpositam sit personam* igitur negotiatio prohibita non est. Sic Medina *C. de rescriptis quest. 30. art. 2. Lessius l. 2. c. 21. dub. 1. §. ult. Valent. 2.2. d. 5. q. 20. pun. 5. Molina 10.3. d. 341. S. v. Clericor. numer. 23. Salas de empt. & vend. dub. 2. num. 8. Hinc inferitur Religiosum ex huiusmodi lucro gabellam non debere, quia non est negotiatio absolute loquendo, ex qua gabella solui consuevit, imò quodammodo nec negotiationis nomine potest insigniri. Nam si absolute negotiatio esset, Religioso esset omnino prohibita. Probabile hoc indicat esse Castro Palao *tom. 3. d. 4. de statu Relig. pun. 1. §. 2. n. 7.**

³²⁴ Gabella debetur.

Licet non si prohibita sub mortali, negari non potest absolute esse prohibitam, quia aliquam continet indecentiam. Ergo ob hanc causam gabella est soluenda negotiatio enim absolute dici potest, ita Molina *vbi supra* Gutier. *lib. 7. praest. q. 9. vbi de gabellis, q. 73. n. 30. Palao citatus.*

³²⁵ Hoc probabile.

Hoc verius esse reor, quia respectu Religiosi negotiatio absolute (prohibita sit, vel non sit) negotiatio est, cum laicus negotij industriam adhibens Religiosi illius operatur ex nomine, & respectu illius negotiatio est, cui gabella est obnoxia. Addiderim, necessitatem propriae personae, quia aliter commodè providere non valeat sibi Religiosus, & Clericus sibi aut familiae, causam esse excusantem eos à praefata negotiationis prohibitione, solutioneque gabellae. Eo enim ca-

sa Pontificia prohibitio cessat. Quod probat ex Concilio *Elaborino, c. 19.* permissum in necessitate Clericis negotiari per se intra provinciam, per alios extra.

D V B I V M LXXXIV.

Praelatus videns Regularem subditum in observatione depositi delinquentem, nec corrigens: teneturne de eo posito?

Certum est, Religiosos depositi spaces ³²⁶ Celse argum. *Cap. 1. de deposito* At peccata. *Certa sup. re graniter, si abique consensu ialem praest. pona.* pro Praelati potentis licentiam concedere, depositum graue accipiat ob contrarium initium, & obligationem, quam propria auctoritate suscipit. Molina *tr. 2. d. 52. §. 5. n. 16. Decal. c. 14. num. 27.* Non autem potest Abbatem depositum apud Monachum existentem auferre, & apud se retinere, nisi domino consentiente, quia illud esset, depositum remouere, & vindicare. Posset vero interdicere Religioso, ne apud se depositum habere, sed domino reddat, vel ex illius consensu tradat procuratori. Sanchez *l. 6. Decal. c. 14. n. 3.* Quisierim autem, num Praelatus videns subditum in observatione depositi delinquentem; nec corrigentem eum, depositum teneatur?

Non tenetur, sicuti non tenetur confessarius restituere, omittens culpabiliter peccantem ad restitutionem faciendam obligare, quia nec Confessarius, nec Praelatus sunt co-fisioti indices in aliorum fauorem, sed in fauorem libidinum, unde suorum libidinum coparatione delinquent contra iustitiam, non vero aliorum comparatione: Ergo de damno non tenetur. Sic Hostiensis *Cap. Grauis de deposito, num. 14. Tabie. V. Manichaei, n. 13.*

Teneatur profecto, quia ratione officij ab ecclesia concessi tenetur damna subditorum impedire, sicuti tenetur quilibet secularis gubernator. At hic omittens culpabiliter impedire damna à suis subditis facta, obligatus est resarcire; Ergo similiter Regularis Praelatus, ita Gregor. Lopez *lege 1. tit. 1. Regia titul. 3. v. Religioso, parte quint. Sanchez l. 6. c. 14. numer. 33.*

Probabilius hoc esse crediderim. Verum enim non est Praelatum Regularem constitutum tantum esse Iudicem in subditorum fauorem, etiam enim est constitutus Iudex in aliorum fauorem, si aequitas postulat; est enim Iudex inter partes. Adde, debere Praelatum subditum in observatione depositi delinquentem punire, sicuti cum in aliis delinquit observationibus. Quia nullus est textus hoc delictum à superioris eximens punitione. Sanchez *negum n. 31.*

D V B I V M LXXXV.

Excusaturne à mortali Religiosus, qui prohibito ludo ex consuetudine vitur, si non principaliter ob lucrum, sed causa recreationis id agat?

nat. sum. cap. 20. num. 9. Valent. 2. 2. d. 5. qu. 6. punct. 5. v. Alterum est, Rutil. Veconi. in speculo l. 1. d. 1. q. 7. dub. 2. Stat. como quart. de relig. tract. 8. l. 1. cap. 11. num. 2. & alij communiter.

Non possum non in hac questione à sapientissimo meo Magistro recedere, cum his neque harescere sententia: cum existimem Canones ludum prohibentes status decentiam respexisse, quæ quidem tam ex Religiosi Clerici quam laici excessibus affolet obsecrari.

D V B I V M LXXXVII.

An Religiosus possit gradu doctoris, vel Magistri in iure civili, vel Medicina insigniri?

Errum est, posse Religiosum gradibus Doctoris, vel Magistri in iure Canonico, vel Sacra Theologia insigniri, præcedente Prælati facultate, & ternatis conditionibus, quas in huiusmodi licentia concedenda quælibet Religio pro suis subditis prudentissime præscribit. Solum est difficultas, an possit Religiosus etiam cum superioris facultate gradu Doctoris, vel Magistri in iure civili, vel in medicina decorari.

Non potest, quia harum facultatum studium est Religiosis interdictum in cap. non magnopere, cap. super specula, ne clerici, vel Monachi: ergo etiam receptio gradus in his facultatibus erit interdicta. Sic nonnulli Auctores antiqui.

Potest equidem, si Religiosus his facultatibus antè Religionis ingressum dedit operam, ut etiam in Religione illis addicendis contra sacrorum Canonum præcepta deliquerit, si tamen in illis peritus est, poterit ex superioris licentia gradu insigniri, quia nullibi huius gradus acceptio prohibita apparet. Ita Manuel. tom. 2. q. 99. regul. quasi. 74. n. 1. & 2. Felin. cap. cum dilecti, de rescripti. num. 19. Navar. comment. 2. de regular. num. 2. Salcedo præf. 99. cap. 59. Sanchez l. 6. decal. cap. 14. num. 45.

Hoc asserendum esse iudico. Nam ea prohibitio induci nequit ex prohibitione studij illarum facultatum, quia est res omnino diversa: & quia hoc studium prohibetur, ut Theologiæ crescat studium, qui finis non impeditur ex eo quod Religiosus gradum Doctoris, vel Magistri in iure Cælesteo, & Medicina accipiat post eursum harum facultatum perfectum. Ad diderim receptionem cum ulcumque gradus absque superioris licentia, validam esse (esto peccaminosam) iure communi spectato, quia nullus est textus, ex quo irritam esse possit colligi. Credo tamen, nulli Religioni (excepta Prædicatorum Familia) hoc privilegium irritans gradum assumptum absque superioris licentia, datum esse. Religioni verò Prædicatorum concessit Innocent. VIII. (teste Emanuele citato, quasi. 74. n. 3.) ut nullas Frater Ordinis D. Dominici, seu

O 4 de

330
Ceria sup.
pono.

Errum est Religiosis interdictum esse aleareum, & taxillorum ludum, sub quo intelligitur omnis ludus fortunæ potius quam industriæ commissus. Putant autem communiter Doctores Clericis ac Religiosis consuetudinem ludendi esse prohibitam sub mortali, non autem vna, vel altera vice ludere. Illa enim verba cap. penult. de vita, & honestate clericorum Can. 41. & 42. Apostol. (relatis cap. 1. dist. 35.) vacans, deserviens, Aleator consuetudinem ludendi, seu ludum quasi ex officio significant. Salas de ludo, dub. 24. n. 2. & 3. Azor. tom. 3. l. 5. cap. 27. num. 1. questio. 2. Quæritur verò, an Religiosus ludens ex consuetudine recreationis gratia, & non principaliter ob lucrum, à lethali peccato excusetur.

331
Excusatur
quidem.

Excusatur quidem, quia textus ludum prohibens videtur magis indecentiam Sacri statuti ex avaritia lucti gerendi, respicere, quam ipsam ludendi consuetudinem, si recreationis gratia fiat. Sic nonnulli, quorum meminit Emanuel Sa nos ter v. Ludum num. 1. Valent. 2. 2. d. 5. qu. 6. punct. 5.

332
Non excen.
satur.

Minimè excusatur, quia textus ludum prohibentes ponderant ludendi consuetudinem, non verò lucrari finem. Ita Sa ibid. Palao tomo 3. de stat. Relig. d. 4. punct. 13. S. 5. num. 2.

333
Probabilis
hoc longè.

Hoc longè probabilius esse reor. Nam scandalum ex gravi huiusmodi Religiosi indecentia ortum, ex fine interno ludentis non tollitur. Et quidem ad recreationem Religiosi consuetudo ludendi inepta est prioris, cum ex ludo graiores animi sollicitudines soleant pullulare.

D V B I V M LXXXVI.

Hacludendi prohibitio Clericis, & Religiosis in Sacris constitutis facta, extenditurne ad Religiosos laicos, seu conuersos?

334
Non excen.
ditur.

Non extenditur, quia de clericis in Sacris expressè textus loquuntur: ergo absque fundamento ad Religiosos non clericos fiet extensio. Sic meus Ioan. de Salas de Ludo, dub. 24. num. 3. Absolutè asserens Religiosum laicum assidue ludentem contra præfatos Canones non delinquere.

335
Extendi.
tur planè.

Extenditur planè, quia sub nomine clericorum quilibet Religiosus venit, quoties prohibitio decentiam respicit status. Ita Na-

340
Hæ asse-
rendum est
confirmo.

de observantia provinciae, aut Congregationis Hi pane Mag. str. gradum, seu alium quatenus in sacra Theologia, nisi ad illam per Capitulum dictae Congregationis fuerit expostus, assumere praesumat: & qui aliter promoti fuerint, pro non promotis habentur, & ad huiusmodi gradus inhabiles sunt, & esse censentur. Quae Decisio ad alias Religionis non extenditur, imò nec ad Praefatos Religionis Praedicatorum non reformatos.

D V B I V M LXXXVIII.

An Religiosi sint capaces suscipiendi tutelam Legitimam, ex Praelati licentia?

³⁴¹ *Nonnulla praeiudic.* P Remitto, non posse Religiosos curatores minorum designari: neque à indice designantibus tutoribus, vel curatoribus testamentariis, & legitimis. Quod si ex testamento, vel à indice designentur, ipsi nequeunt admitti. *Cap. Peruenit, dist. 86. & authenticum de sanctis Episcopis. §. Deo autem amabilis, collat. 9. & l. g. Regia 45. tit. 6. part. 1. & leg. 14. tit. 16. part. 6.* At si hac prohibitionem non obstante, hanc tutelam Religiosi admittant, nulla erit administratio, & consequenter omnia inde subsequuta irrita erunt. Azorius *to. 1. l. 12. cap. 11. q. 3.* Difficultas autem est circa curam, ac tutelam Legitimam, sic appellatam, quia à lege deferunt consanguineis ab intestato succedentibus: num scilicet huius curae, & tutelae Religiosi sint ex Praelati licentia capaces?

³⁴² *Sunt capaces.* Sane quidem, quia in *Cap. Peruenit* haec tutela permittitur Episcopis, quibus Religiosi a quo parantur. *leg. 14. tit. 16. part. 6. & quoniam §. Deo amabilis Authenticum de Sanctis Episcopis* ut quilibet tutela Religiosis interdicta, corrigatur hoc interdictum per textum in *cap. fin. dist. 86.* Sic Glo. ad *cap. peruenit, v. Tutela, in 2. solut. & ibi Turrecrem. Angel. v. Tutela, n. 1. Sylva q. 3. Tabie q. 1. Azor. to. 1. l. 12. c. 11. q. 3.* Capaces non sunt, quia in *auth. de sanctis Episcopis. & leg. Regia 14.* indistincte omnis tutela Religiosis interdicta. Ita Glo. *Cap. Peruenit, in 1. solut. Gregor. Lopez leg. 14. v. Non pue Sancti. l. 6. Decal. cap. 14. numer. 25. Guier. de tutela p. c. l. 1. numer. 30. Molina tom. 1. l. 12. d. 22. v. vers. Religiosis.*

³⁴³ *Capaces non sunt.* Hanc sententiam longe probabiliorem esse Probabiliora dico. Nam textus in *Cap. Peruenit*, nullum verbum habet, ex quo colligi possim, hoc interdictum corrigi. Hoc autem verum est (ut annotant Sanchez, & Molina) etiam si tutela esset miserabilis personae. Quia licet Episcopi permittantur in *Cap. Peruenit*: imò aliquando ad eam suscipiendam obligentur, possintque suae Decretis Clericos cogere, ad illius administrationem, nunquam tamen Religiosis id permissum esse reperitur. Neque est simile de Episcopis ac Religiosis ratio, cum Episcopi propriam habeant, quod possint tutelae obligationi subicere: secus Religiosi.

D V B I V M LXXXIX.

Si superior permittat Religioso subdito sepulturam eligere, eritne licita, ac valida electio?

³⁴⁵ *Certa sup. pone.* C Etum est, Abbatem posse si superior Religiosis praelatus sit, sepulturam eligere, quia habet velle, & nolle a Religione independens. Subditum vero minime posse, nisi à proprio Monasterio ita remotus sit, ut nequeat commodè ad illud cum obitu deportari. *Cap. fin. de sepultura.* At si superior Religioso permittat sepulturam eligere, quatenus, num licita, ac valida sit electio?

Non est licita, nec valida, quia textus in *Cap. Religiosis* expresse praecipit, Religiosos carere potestate eligendi sepulturam, eisque apud sua Monasteria tumulandos, nisi ita remote à proprio Monasterio decedant, ut nequeant commodè ad illud deportari. Cum ergo textus designet sepulturam, & potestatem eligendi tollat, solamque in illo casu speciali distantia concedat, sit, nec licentiam à Praelato posse concedi, vitio contra legem Pontificiam, nec electionem ex vi illius licitam, ac validam esse. Sic nonnulli, quorum sententiam probabiliter esse valde indicat *to. 3. d. 4. de statu Relig. p. 1. §. 8.*

³⁴⁷ *Licita, ac valida est.* Licita, ac valida est, eamque superior potest concedere, quia Praelatus eligere sibi sepulturam potest, ut vidimus: Ergo potest Religioso sibi subdito facultatem eligendi concedere. Neque enim maiori potestate secum uti potest, quam cum subditis, cum tota potestas secum dispensandi Praelato competens, ex officio gubernandi subditos proveniat, atque adeò potius cum subditis, quam secum uti illa poterit, ita Castro Palao citatur.

³⁴⁸ *Idem aff.* Et quidem adhuc eo. Nam textus in *Cap. Religiosis*, ea ratione ducitur, ad obsequendam Religioso potestatem, sepulturam eligendi, quia velle, vel nolle caret, id est, quia voluntate à Praelato independente priuatur. Quae quidem ratio solummodo probat, non posse Religiosum eligere sepulturam, Praelato inconfulto, non probat, ex eius licentia eligere non posse. Nam ea posita, & velle, & nolle habet.

D V B I V M XC.

Praelati inferiores Regulares possuntne, sibi sepulturam eligere?

³⁴⁹ *Non possunt.* Non possunt, quia absolute velle, ac nolle non habent, cum illud habeant ab aliis superioribus Praelatis dependens. At *cap. Religiosus* Religiosis interdictum sepulturae electio, quia velle, ac nolle non habent; Ergo Praelati inferiores nequeunt sepulturam

Secl. II de Stat. Relig. Nat. & c. Dub. 165

pulturam eligere. Sic Sylvest. v. sepultura, quæst. 6.

350 Possunt planè, quia eo ipso, quo Prælatus est, vellet ac nolle habet in iis, quæ ad sui faorumque subditorum dispositionem pertinent, ita Manuel. tom. tertio 99. Regul. g. 60. art. 1. Sanchez l. 6. Decal. c. 14. n. 7. alios citans.

351 Idem assero. Si autem obiticias habere voluntatem dependentem à superiore Prælato, ex illiusque placito annullari posse: dixerim, antequam morte confirmetur, id verissimum esse: at morte confirmata non potest annullari, quia non adest nisi in effectu, quem obtinuit. Monuerim tamen, hoc procedere, dummodò superior moriatur: nam si deposito officio moritur celsat antea electio, quia cum tempore Prælatore sortita non fuerit effectum, perit illius valor, ut potè ad tempus perueniens inhabile, incapaxque electionis.

D V B I V M X C I.

Prælatus potestne subditis Religiosis sepulturam eligere?

352 Potesť quidem, quia pater eligere potest filio impuberi sepulturam, est enim in eius potestate: At Religiosus est in potestate Prælati, Ergo Prælatus eligere ei potest sepulturam. Sic manu. 10. 3. 99. Regul. g. 60. n. 1.

353 Non potest, quia pater non eligit sepulturam filio impuberi ratione patriæ potestatis, alias & filio puberi eligere posset, & vxori maritus, contra textum in Cap. licet, de sepulch. in 6. cum filij puberes sub patria adfint potestate, & vxor sub potestate mariti; sed eligit sepulturam, quia ita est consuetudine receptum, ut ex eo Cap. licet constet, qualis consuetudo pro Religiosis sepultura non inuenitur, ita Petr. Vuald. apud Manuelem, Sanchez libro sexto Decal. l. 14. n. 6.

354 Cum his opinor. Licet enim manuel oblesat, Religiosi voluntatem translata omnino esse in voluntatem Prælati, qua translatione cessante posset Religiosis sepulturam eligere, unde inferitur, ipsum posse Prælatum ob eam voluntatis subditi translationem. Abnego consequentiam; quia non transferitur voluntas, quoad realitatem, sed quoad subiectionem iuxta Religionis regulas; At in nulla Religione hæc potestas concessa est Prælati eligendi subditis sepulturam; quippe esset contraria Canonico iuri præscribenti locum sepulture carentibus electione.

CAPVT XII.

Circa Religiosi fugam, apostasiam, & expulsionem.

D V B I V M X C I I.

Apostata estne Religiosus, qui à Religione fugit animo diu extra commorandi?

355 Fugiens animo commorandi diu extra Religionem verè apostata est, quia dicitur. na commoratio moraliter perpetua censenda est. Alias enim monachus dimittens habitum animo dinagandi per aliquot annos, & postmodum ad Ordinem redeundi, non esset censendus apostata contra communem modum loquendi, & Prælatorum sensum, qui hos tanquam veros apostatas puniunt. Porro Clericus in sacris, qui dimisso habitu clericali seculariter degit, verè ac propriè vocatur apostata ab Ordine, etsi animum habeat Clericalem habitum resumendi, Ergo idem est in apostasia à Religione Sic P. Suarez tom. 4. de Relig. tract. 8. l. 3. c. 1. n. 2. 1. c. 2. n. 14.

Non est verè apostata, quia omnes Doctores fugitiuū ab apostata distinguunt. At si ex animo diu moradi, vel perpetuo permanendi extra Religionem non distinguuntur, non apparet inter eosfirma distinctio, igitur qui fugit animo redeudi, fugitiuus est; qui autè fugit animo manendi perpetuo extra Religionem, apostata est. Ergo non erit apostata, qui animo redeundi recedit, ita Caiet. 2. 2. q. 12. a. 1. dub. 2. Lessli. 2. c. 4. 1. dub. 15. n. 109. Azor. 10. l. 12. c. 16. q. 1. Manu. 10. 1. 99. Regul. g. 30. n. 1. Sanch. l. 6. Decal. c. 8. n. 2. & alij apud ipsos.

356 Ab hac communi quidem sententia non recedam. Concedo namque aliquando Doctores fugitiuum appellare apostatam, sed large & improprie hoc intelligendum; quod ex eo conuincitur, quia pœnis apostatæ impositis, abnegant afflicti fugitiuum. Quod si fugiens à Religione, diuque in fuga persistens apostata reputatur, & ut talis punitor, id fit, quia presumitur fugisse animo nunquam reuertendi. Neque negari potest, apostatam ab Ordine esse, qui constitutus in sacris habitum Clericalem dimittit, & laicalem induit tempore sufficienti, ut laicus communiter reputetur. Nam cum habitus in signum Clericalis Ordinis gestari præcipiatur, si eo se quis abque causa ita denudat, ut Clericus non reputetur, apostata ab Ordine merito indicatur; etsi animum gerat Clericale indumentum resumendi. Non autem sic in apostasia à Regulari statu; hæc enim consistit in recessu ab obedientia, secundum quod promissa est, cum autem sit promissa in perpetuum

tuum, non est censendus apostata absolute, qui animum habet limitato solum tempore recedendi.

DVBIVM XCIV.

DVBIVM XCIII.

Censendusne est apostata, qui à propria aufugit Religione, aliam, inualidè quidem, assumens?

358
Apostata
est.

Apostata est, quia qui recedit à Religione aliam invalide ingrediens, verè est fugitivus, abstrahit enim se ab obedientia debita, in quo fugitivi ratio consistit. *argum. leg. 17. ff. de habit. edict.* Ergo erit apostata, si animo nunquam revertendi recedat. Qui autem aliam Ordine inquit, hanc nunquam revertendi gerit voluntatem. Profectò sic fugiens nequit habere voluntatem commutandi statum prioris Religionis cum posterioris statu assumpto, quia est impossibilis talis commutatio. Ergo solum habet voluntatem discedendi ab statu assumpto. Igitur apostata est. Sic Suar. 10. 5. de censur. d. 3. 1. sect. 6. num. 4. & 10. 4. de Relig. tr. 8. l. 3. cap. 12. num. 17. Palao 10. 3. d. 4. de stat. Relig. punct. 17. numer. 7.

359
Non est
apostata.

Non est apostata, quia sua ex voluntate ab statu Religioso ut sic non recedit, tamen si recedat ab hoc particulari, ac proprio statu, habet enim voluntatem non relinquendi absolute statum Religiosum, sed commutandi statum in vniu. Ordinis in alium. Et licet illa commutatio non sortiatur effectum, non obstat, quominus ille habuerit voluntatem sub illo statu Religioso viuendi. Itaque ex voluntate à Religioso non recedit statu, ergo non est apostata à Religione, ita Caiet. 2. 2. q. 12. a. 1. Aragon. ibi, dub. vni. Bafies dub. 1. concl. 4. Valent. d. 1. q. 12. cap. 17. q. 7. Manu 10. 1. 99. Regul. q. 30. a. 1. Lessi. l. 2. c. 4. 1. dub. 3. num. 102. Sanh. l. 6. Decal. c. 8. n. 8. alios referens.

360
Primam
sententiam
eligo forte
veriore.

Fateor, hanc sententiam esse communem admodumque probabilem. Attamen ut prima adhaeream cogit me Bulla Pauli III. incipiens *Licet debium Pastoralis officij*, ubi postquam interdixerat transitum à Societate Iesu ad aliam Religionem (Carthusia excepta) concludit repositum generale posse puniri sic egressos, ac alios quoscumque Societatis apostatas. Vbi expendo particulam, *Alios* similitudinem denotat. Et subiungit, in quocumque habitu contigerit praefatos apostatas inueniri, posse eos excommunicare, capere, incarcerare, & alias suae disciplinae submittere. Censet ergo Pontifex non exculari ab apostasia ob habitum alterius Ordinis inique quidem, ac invalide assumptum.

An Prelati Regulares teneantur, subditum fugitivum, seu apostatam licet noxius Religioni sit, renocare, siue ad reduciendum diligentiam adhibere?

Non tenetur, quia Religionis interest, ne nocivus subditus ad Fratres fortasse incedens dedecus Religioni afferendum reuertatur. Ergo non tenetur eo in causa Religio fugitivum querere, ac renocare. Bene enim communi confert, incorrigibilem, & scandalosum abicere, ut solus ipse pereat. Sic nonnulli haud immeriti Theologi, quos consulo, quorum sententiam probabilitate non carere existimari.

Tenentur quidem, quia *Cap. ult. de Regularibus* statuitur, Abbates, seu priores fugitivos suos, & electos ex ordine annuatim sollicitè requirere debeant. Et quidem si fugitivus non reputatur, ita noxius, ut dignus expulsiōe iudicetur: proculdubio obligatus est praelatus illum, quoad possit, renocare, tum ob bonum Religionis, ne subdito vili priuatur: tum in bonum subditi, ne in statu damnationis existat. At etiam si fugitivus noxius sit meritoque debeat à Religione separari adhuc obligatur Praelatus capere, & pro qualitate culpe punire, & in aliorum exemplum, & in bonum subditi cui fortasse vexatio, dabit intellectum, ita Nauar. comment. 3. de Regular. numer. 50. *Miranda manna. Praelator. 10. 1. q. 51. art. 3.* Suar. 10. 4. de Relig. tr. 8. l. 3. c. 2. n. 17. Laym. l. 4. tr. 5. c. 13. n. 7.

Hoc longe probabilius esse reor. Oportet enim fugitivum renocari quantumvis nocivus existat, ut auctoritate superioris à Religione separatus incedat, & non pro libito, ab statuque damnationis liberetur. Vnde cum Suario n. 17. adicio, licet à Religione statim ac captus fuerit, sit efficiendus, teneri praelatum illum renocare. Attamen si fingeretur casus, quo absque graui Ordinis nota, vel scandalo, non posset superior capere fugitivum, deobligari à captura resoluo, quia Religionis bonum semper est bono subditi praecipue ex malitia peccantis praefendum. Deberet tamen (si ita expedire iudicaret) absolutionem absenti fugitivo immittere, ut à fugae crimine liberetur. Porro diligentia illa de annali inquisitione, *Capit. ultim. de Regularibus* praescripta, non est in vi, teste Suario libro tertio de Religione, capite secund. num. 17. & Sancio lib. sext. Decalog. c. 9. n. 18.

DVBIVM

DVBIVM XCV.

*Si quis Religiosi alicuius apostasia co-
operetur absque villa vi vel fraude,
contrahitne obligationem restituendi
Religioni omnia damna ex tali
fuga provenientia?*

364 *Status
questionis.* **P**remitto dupliciter te posse ad apostasia-
m cooperari, positive scilicet, ac ne-
gative. Positive quidem, persuadendo exitum
conferendo, approbando, adiuvando,
post exitum fugitivum recipiendo ac defendendo.
Negative vero si cum vales impedire,
non impedias. Certum quod vi vel fraude
apostasia cablat ultra gravissimum piaculum,
tenetur omnia damna Religioni ex tali exitu
provenientia reparare. Si autem quis absque
villa vi, vel fraude, apostasia cooperetur,
quaesitum, an ullam restituendi contrahat
obligationem?

365 *Nullam
contrahit
obligationem* Nullam obligationem contrahit quia haec
restitutio potest esse de persona Religiosi
fugitivi, vel de damnis occasione fugae illius
Religioni provenientibus. A restitutione per-
sonae Religiosi ille excusatur ob impotentiam;
haec enim restitutio solum geri potest ab ipso
met Religioso libere ad ordinem redeunte.
A damnis vero ex fuga Religiosi accidenti-
bus ob lucra non accepta, quae ex Religiosi
illius assistentia poterat Religio acquirere re-
stituendis excusatur eo quod ad illa ius insti-
tutae Religio non habeat, nisi supposito Religio-
si voluntate, quae tamen Religiosus libere de-
negat, cum cooperator ille ad fugam nullam
vim inulerit. Sic Suar. *to. 4. Relig. l. 3. c. 3. n. 14.*

366 *Obligatus
est.* Obligatus proculdubio est restituere Reli-
gioni lucra, quae ob Religiosi exitum cessant,
quia Religio ius habet iustitiae ad retinendum
sibi Religiosum ob traditionem sui, quam
in professione gessit: tradidit enim se Ordini
gubernandum, ipsaque Religio obligat
eum in via Domini gubernare. Ergo Reli-
giosus se ab hoc regimine contra Ordinis
subtrahens voluntatem, est iniustus, cum ius
Religionis iustitiae laedit. Ergo eandem per-
petrat iniustitiam, qui hanc subtractionem co-
operatur. Igitur uterque debet Ordini damna
haec restituere, ita Ferdinand. de Castro *tom.*
3. d. 4. de statu Relig. punct. 19. n. 6.

366 *Placet haec
opinio.* Placet sententia. Neque enim obstat, Re-
ligionem non habere ius iustitiae ad temporaria
lucra, nisi supposita Religiosi voluntate, quo-
minus tam Religiosus, quam cooperans ad
apostasiam teneantur ea restituere, si contra
voluntatem Religionis cessent, quia Reli-
gio ius iustitiae habet, ut ea sibi lucra Reli-
giosus acquirat. Id vero compertum, te non
esse obligatum Religionem ingredi loco illius
quem extraxisti, licet illud per vim, & fraudem
extraxeris, quia status Religiosus est ita al-
tioris ordinis, & difficilis, ut ob nullam causam
contra voluntatem propriam sit assumendus.
Neque teneri, alij Religionis ingressum per-
suadere, ut sic damnum ei illatum ex Reli-
giosi fuga compenies, quia Regularis status

non est ob huiusmodi fines assumendus. Ne-
que teneri, ex bonis alienis satisfactionem
pro damno a te facto exhibere Lege Navar-
rum *lib. secund. de restitu. caput 2. n. 12.*
& Lessium *l. 2. c. 8. dub. 3.*

DVBIVM XCVI.

*Religiosus professus potestne à Religione
expelli?*

367 **E**xpelli non potest, sed in carcere debet
recludi, quae pro delicti qualitate punitur. *Expelli non
potest.* Expelli non potest, sed in carcere debet
recludi, quae pro delicti qualitate punitur.
Prælati, ut electos, ac fugitivos quærant, &
in communem vitam emendatos, ac casti-
gatos reducant, si Religionis statuta non
obstant. At si hæc fieri statuta repugnarent
iubet eos in arctam custodiam reduci intra
monasterium, vel proxime ad illud: vel si
hæc fieri nequeat absque gravi scandalo, in
aliis eiusdem Ordinis domibus recludi, ibique
necessaria subministrari. Unde sic effertur
rationem Pontifex imperat electos, & fugi-
tivos quætere, & ad communem vitam re-
ducere, vel saltem ad arctam custodiam, ne
in animi perniciem diuagantur: Ergo non
censet à principio permittendos esse libere
diuagari. Sic Abbas *Cap. cum ad. Monasterium*,
numer. 13. Cardinal. Clement. 1. §. Q. 4.
vero, numer. 5. q. 1. De statu Monach. Grat.
p. 1. decis. l. 3. cap. 5. numer. 145. & plures relati à
Sanchez l. 6. Decalog. cap. 9. n. 2.

368 Expelli potest, si Religioni sit nocivus,
quod se sine conuictione constat. *Cap. cum ad. Potest ex-
Monasterium de statu Monach. ubi decernitur, pelli.*
proprietarium esse expellendum. Constat ex
usu ac consuetudine omnium Religionum,
quam consuevudinem ordines à suo prin-
cipio ex facultate sibi à Fundatoribus
concessa introducere. Constat demum ra-
tione, quia bonum commune Religionis
singulari est præferendum: At bono communi
Religionis expedit, te pravis imbutum mori-
bus, nec volentem corrigi, ab aliorum con-
sortio separari, ne alios inficias: recludi au-
tem sub Monasterij custodia sapienter fieri non
potest, nec expedit: Ergo eo casu licita est ex-
pulsio, ita manuale Prælat. *to. 1. q. 52. Laym.*
l. 4. r. 5. c. 13. numer. 1. Suar. tom. 4. de Relig. rr.
8. l. 3. c. 4. n. 2. Sanchez l. 6. Decalog. c. 9. n. 3. Less.
l. 2. c. 4. dub. 14. n. 106. Molin. to. 1. d. 140. Az.
to. 1. d. 12. c. 16. q. 2. & alij apud hoices.

369 Certissima hæc sententia est communiter
que recepta. Cui quidem non obstat tex-
tus in *Cap. fin. de Regul.* Nam loquitur de in-
iuste expulsis vel ex defectu causæ, vel ex de-
fectu potestatis dimittentis, vel quia in dimis-
sione ordo intrinsecus servatus non fuit, quos
reducere Prælati tenentur. *Ne comment. 3. de*
Regul. m. 36. & l. 3. consil. tit. de Regul. cons. 51.
Unde iam primam sententiam defensabilem
non esse quis dubitet?

DVBIVM

DVBIVM XC VII.

*Licetne est, Religiosam professam
ex Ordine expellere, si ipse ex-
pulsionem repugnet, &
correctioni con-
sentiat?*

370
*Non est
licetum.*

Non est licetum, quia si quis excom-
municationis sententia afficitur, dum
paratus est correcti acquiescere, non
ligat censura, quae quidem contumaces af-
ficit: Ergo totum licet Religiosum expelle-
re, cum ipse expulsionem consentiat, & cor-
rectioni subiacere repugnet. Sic Sylvest. v.
Relig. 6. §. 17. Armil. eodem §. ult.

371
Licetum est

Licetum est, quia haec locum habent in
pena excommunicationis, eo quod sit pe-
na medicinalis in bonum excommunicationi
ordinata. At in expulsiōe non procedunt,
quae non tam in bonum expulsi, quam in
bonum aliorum, quibus cum societatem ha-
bent, ordinantur, ita Suarez. 10. de Relig. tr.
8. l. 1. c. 4. n. 8.

372
*Hic unicus
placet.*

Hoc unicus placet. Quare si semel atque
iterum de gravibus delictis monitus quis
fuit, & penitus, quo non obstante, iterum re-
cidit, poterit a Religione expelli, quamvis
correctionem promittat paratam, penam deli-
cti sustinere, quia non praesumitur corripi-
endus, sed potius similia perpetraturus.
Quod sufficit, ut ipse expellatur: sicut suf-
ficient in haeretico relapso haec futuri lapsus
praesumptio, ut morti damnetur.

DVBIVM XCVIII.

*Ut quis iuste à Religione expellatur,
debetne necessario semper
post trinam monitionem
reincidisse?*

373
*Nonnulli
praemittunt.*

Praemittunt, ut quis à Religione iuste ex-
pellatur, debet peccatum grave, ac scanda-
losum perpetrasse. Quia cum haec
pena gravissima sit, non potest nisi ob grave
delictum imponi: & cum imponatur non
tam in bonum delinquentis, quam in bonum
aliorum Fratrum, & Religionis: merito debet
esse peccatum scandalosum, hoc est, quod
possit aliis foecis esse nocivum, necessarium au-
tem requirit praecessisse monitionem, imo &
punitionem, quia omnia iura aequè de hac
expulsionem loquuntur, styloque communis
clausulae. Monachos ob solam incorrigibilita-
tem expelli. At non est censendus incorrigi-
bilis, quoniam non unus, & iuxta delicti
qualitatem penitus incidat. Iam requiro,
an ut quis iuste à Religione expellatur, sem-
per debeat necessario post trinam monitio-
nem incidisse?

374

Necessario semper debet esse post moni-

tionem trinam reincidencia, quia sic fert om-
nium Ordinum praxis. Pro Ordine Minorum per se
dicitur illum esse incorrigibilem, qui ter con-
natus, & penitus de crimine non emendatur post tri-
nitas. Toletanus ordinat. capite 6. titulus de incorrigi-
bitate. in Reg. S. Benedicti c. 58. habetur, nam
esse incorrigibilem, qui per desertum Reli-
gionem post professionem factam, illud ve-
ro est certum, ad hanc incorrigibilitatem
opus non esse, ut delicta sint eiusdem generis;
sufficit si eiusdem generis existant. Cap. de
fama, de sent. excomm. ibi: Ad similia &
peiora facile labitur. Si igitur ad expulsi-
onem incorrigibilitas requiritur, non poterit
quis ob delictum quantumvis grave, unquam
expelli, si monitus & penitus lapsus rein-
cidat. Sic D. Thom. quodlibet 12. a. ult. D. Bo-
naventura in Reg. S. Franc. q. 14. Cardin. Cap.
Cum olim de privilegio numer. 4. Sylvest. v. Reli-
gio 6. q. ult. Anton. Caus. l. 3. institut. moral.
titulus primus numer. 130 & 139. Anton. Abbas,
Maiolos, Sayrus Gaffis, quos refert, ac sequi-
tur Sanchez 2 l. 6. De cal. c. 9. n. 4.

Non semper necessario debet expulsio fieri
post trinam, seu repetitam monitionem. Non
Quia potest perpetrari ita grave delictum, ut
adeoque scandalosum, ut nequeat commode
alia poena puniri, neque honori Religionis
contingit delinquentis expulsionem. Potest
ergo tunc professus expelli, quia bonum
commune singulare est praefertendum. Pro-
fessio sunt alia delicta, quae si Religiosis au-
sus fuerit semel committere, merito praesumi
potest, eadem & graviora commissurus. Quo
casu & si Religiosus de facto incorrigibilis
non sit, quia non fuit correctus, est tamen in-
corrigibilis ex iuris praesumptione. Ita Azor.
tom. 1. l. 1. c. 16. quod 3. Suarez. tom. 4. de Re-
lig. tr. 8. l. 3. cap. 4. numer. 11. Palaeotom. 3. d. 4. de
statu Relig. pun. 19. n. 7.

Cum his sentio, quia sunt aliquae Regulae
Ordinum permissives ob delictum aliquod. Cum
semel commissum possit reum à Religione opor-
tuerit expelli, idem autem, quod praesumat Ordo
eandem, & similia commissurum, ac proinde esse
incorrigibilem iuris praesumptio, nec licet de fa-
cto non sit, quod videntur sufficere ad expul-
sionem. Imò licet spectato iure communi, incor-
rigibilitas de facto expulsionem necessaria esset:
at spectatis Religionum privilegiis, minime est
necessaria sunt enim plura Religionum privi-
legia concedenda expulsionem pro gravi, & atro-
ci delicto, cuius reus sine magno Religionis
detrimento non potest inter religiosos conti-
neri. Leo X. id Minorum Religionum concessit.
Pius V. Ordini D. Hieronymi, Gregor.
XIII. Praeposito Generali Societatis Iesu, Sua-
rio attestante tom. 4. de Relig. tr. 8. l. 3. c. 4. nu-
11. si autem rogites, quae sint haec delicta gra-
via, ob quae semel patrata possit quis à Re-
ligione expelli? Respondetur, id Regularis re-
lati arbitrio relinqui, nisi à Regulari deligna-
ta extent, rursus autem, peccatum quod à
saeculari commissum in penam mortis meretur
expulsionem esse dignum. Quia raro hominibus
di criminis reus ob quae Religionis nota conti-
neri in ea potest.

DVBIVM

DVBIVM XCIX.

Tacuisse in professione impedimentum, quo cognito, quia nullatenus in Ordinem admittendus esset: esse sufficiens causa, ut professus expellatur?

177
Sufficiens
causa est.

SI quis celavit, se morbo affici gallico, vel ab infecto Indorum, vel matorum Sanguine ortu habere, vel esse aie alieno graviter oppressum: praestat sufficiens causam expulsiōis, quia per errorem ab illo. causatum Religio eius professionem acceptavit, eumque in suam potestatem recepit. Ergo sufficiens adest causa eum expellendi licet professionem factam nequeat Ordo irritare. Sic Sav. Religio. num. 34. Laym l. 4. tr. 5. c. 13. n. 1. Navar. l. 3. consil. tit. de Regular. conf. 25. Vega t. 2. sum. c. 50. casu 4. Sanch. l. 7. de marr. d. 37. num. 53.

378
Non est
causa sufficiens.

Non est sufficiens causa expulsiōis, quia potest ille alia via sufficienter puniri, & aliorum scandalo, si forte adfit, facile satisfieri: praecipue cum haec culpa ex illis non sit, ob quas Religio notam, & infamiam patitur. Ceditur enim, potius devotionis zelo, & affectu, quam ex malicia esse commissam. Ita Mann. ro. 3. 99. Regular. quaest. 17. a. 9. Sanch. mutans sententiam, prudens plane, l. 5. Decal. cap. 4. num. 58. valao t. 3. d. 14. de statu Relig. puni. l. 19. num. 9.

379
Aufficiens
resoluitur.

Satis probabilem hanc sententiam esse crediderunt. Adhuc enim primum, si ob infectionem morbi, vel sanguinis aliquando crederetur probabiliter aut Religiosos esse inficiendos, aut Religionem graviter professi retentione esse infamandam.

DVBIVM C.

Religiosus per sententiam definitivam perpetuo à Religione expulsus: teneturne ad illam redire?

380
Aligua
suppono.

Errum est, expulsū ad Religionem redeuntē noua professione non indigere, quia per expulsionem non fit à prima expeditus. Vota autem quae professioni coniuncta sunt, non extinguuntur expulsiōe, sed suspendi illorum obligationem ex materia defectu, quia nulla est legitima causa, quare ea vota extinguantur, cum professio, cui annexa sunt, non extinguuntur. Suspenduntur verò, quia illa emittentes non habere intentionem ea extra Religionem obseruandi, maxime cum non sint expulsi apti ad eorum executionem. Sanchez l. 6. Decal. c. 9. num. 56. Quæstio vero, num qui per sententiam definitivam perpetuo à Religione expellitur ad eam redire teneatur.

381
Non tenetur.

Non tenetur, neque ad id cogi à Religione licet sit emendatus, quia illa sententia de Esob. & Mend. Theol. Moral. Tom. VII.

expulsiōe perpetua Religiosi legitima sunt. (vt suppono) ergo seruanda est iuxta leges indicata, ff. de reg. iuris. at non seruatur, expulsi ad Religionem redeunte: ergo expulsus perpetuo non solum non est obligatus ad reditum, sed nec recipi potest abique dispensatione. Certe expulsus, licet sit emendatus, cogere non potest Religionem, vt ipsum in se recipiat: ergo nec ipsum poterit Religio cogere: quia in his aequa debet esse conditio. Sic Navar. comment. 2. de Regul. num. 36. Sayr. Thesaur. tom. 2. l. 6. c. 9. num. 26. Azor. tom. 1. l. 12. c. 16. quaest. 6. Manu. t. 1. 99. regul. 9. 30. d. 26.

381

Tenetur quidem procurare ad Religionem reditum: & de facto redire, quoties Religio placuerit, eum renocare, quia cap. in de quidem. Regular. tam fugitiui, quam eieci præcipiuntur quari, & ad Religionem reduci: quod nullo modo fieret, nisi supponeret Pontifex fugitiuos, & eiectos obligationem habere redeundi. Porro eiectus verus est Religiosus, tametsi vt putridum membrum ab aliorum consortio separatus: ergo tenetur implere obligationem statui Religioso annexam. At obligatio statui Regulari necessario annexa, & ab eo inseparabilis est obligatio ad vitam communem, & sub obedientia Praetatorum Regularium: nam id votis promittit: ergo eiectus hanc retinet obligationem. Igitur quatenus in se est, illius executionem debet procurare. Et quandocumque Religio permiserit, expulsū sub eius regimine viuere, ipse acceptare tenetur. Ita Sanchez l. 6. Decal. c. 9. num. 23. & 30. Laym. l. 4. tract. 5. c. 13. qu. 3. Suar. t. 4. de relig. tr. 8. l. 3. c. 5. n. 4. Lessius l. 2. c. 41. dub. 15. n. 111.

Tenetur
quidem.

382

Vesitorem hanc esse sententiam existimo. Concedo enim, illam sententiam fuisse legitimam, seruanda: quae esse, quoties Religio sibi indicauerit expedire. Nam in illius fauorem lata fuit. Vadè illam conditionem virtualiter imbibit, vt expulsio durer, quamdiu sibi placuerit. Iudicante tamen Religione, expulsus reditum emendati expedire, ipse redire tenetur: nec potest cedere Religio obligationi retinendi Religiosum, illumque gubernandi, nisi quatenus expediens fuerit, vel ad delictum Religiosi puniendum, vel ad aliorum praecapendum damnum, quia ea sub obligatione se illius tradidit Religiosus obsequio. Ergo si Religio iudicat, delictum Religiosi esse sufficienter puniri, nullumque aliis damni periculum adesse, obligata esset eiectionem renocare. At quia raro, vel nunquam tenetur praesumere illum expulsionem temporali puniri, sufficienter delictum, quod expulsionem perpetuae poena legitime est damnatum. Idèd raro, vel nunquam obligationem habet expulsū admittendi, & si expulsus obligationem habeat, quantum ex se est, procurandi admissionem. Suarius mecum tom. 4. de relig. tr. 8. l. 3. cap. 5. n. 13. & Sanch. l. 6. Decal. cap. 9. num. 32.

Verius hoc
mibi, id
amplius ex-
plicanti.

P

DVBIVM

DVBIVM CI.

ut ab uno Ordine electus possit in alio recipi, debent litteras testimoniales Provincialis vel Generalis deferre: an si haec conditio deficiat, estne validus ingressus?

383
Certa re-
colo.

Scio, Religiosum ab uno Ordine electum obligatum non esse alium ingredi, sed se- cure posse in saeculo manere, quia status Religiosus, quem professus fuit, totum obligat illum ad persistendum in Ordine assumpto, non autem ad alium novum suscipiendum. Deinde scio, non posse aliam Religionem ingredi sine laxiore, sine strictiore, sine aequale, nisi priori Ordini se praestet emendatum, ita vili constet, per eum non obistere, quominus ad illam redeat: facta autem hac diligentia, etiam laxiorem ingredi posse. Sanchez l. 6. Decal. cap. 9. num. 36. Scio denique, debere huiusmodi electos litteras testimoniales provincialis, vel Generalis deferre, nec aliter recipi posse sine pontificis licentia. Quaeritur vero, an si haec conditio deficiat, sit validus ingressus.

384
Validus
non est.

Non est validus, quia extat privilegium Religionibus a sede Apostolica concessum, ne quis recipi possit ab alio Ordine expulsum, quin huiusmodi deferat testimonium. Sic Manu. 1. 1. 99. Regul. qu. 30. a. 21. Suar. 1. 4. de Relig. tr. 8. l. 3. c. 5. n. 19.

385
Est vali-
dus.

Validus est, quia in privilegio illo nul- lum est verbum indicans, litteras testimonia- les requiri ut formam, & ex necessitate in- gressus: sed solum ex precepto, ut ingressus convenienti modo, fiat, statu ingredientis superioribus referato. Ita Manuel. idem mu- tans sententiam tom. 2. sum. cap. 6. num. 21. Sanchez l. 6. Decal. c. 9. n. 39.

386
Hoc ve-
rius.

Hanc sententiam crediderim esse verio- rem. Prima enim debili fundamento nititur. Nam si Pontifex in illo privilegio vellet in- gressum annullare, proculdubio id exponere-

DVBIVM CII.

Expulsus à Religione eximitur ab Obedientia voto?

387
Non illa
suppono.

Remitto, quoad obligationem expulsi ad vota substantia, teneri illam castitatis votum servare eodem modo, ac si expul- sus non esset, quia cum materia huius voti sit abstinentia a leito, ac illicito concubitu, omnique re venerea, & haec non pendeant ab hoc, vel illo statu, integre in statu expul- sionis est observanda. Votum vero paupertatis servandum esse circa exigentiam status, in quo est constitutus. Cum autem expulsionis

status non exigit, professum illum illius rei dominum habere, sed solum vnum, & licen- tiam acquisitionum administrationem, Reli- gioso expellens vnum eum, & eam adminis- trationem illi concedit, vel potius Pontifex in re ipso, & consuetudine introducta, cum libe- rum vnum, & administrationem permittit, modo non sit in visus praeos, nec testamenti via. At de Obedientia voto est gravis dif- ficultas, an expulsus ab eo eximatur.

Eximitur omnino, quia Praelatis Regula- ribus eam non debet, cum ipsi cum a sua po- testate, & dominio eiecerunt. Nec Episcopo, cui obedientiam non promissit, si Religio e obedientia, qua fuit electus ab Episcopo est potestate exempta: si vero exempta non est, Episcopo obedientiam promissit sicuti aliis Regularibus Praelatis, scilicet, in statum vitae com- munitatis Religiosae, non extrahere expulsum à Religione, a dominio, ac potestate omnium praetorum illius, & consequenter a domi- nio, ac potestate Episcopi manet exclusum. Unde patet, nec enim esse sub potestate Pon- tificis, quatenus est supremus Religiosis Prae- latus: igitur expulsus eximitur omnino ab obedientia, voto, non quod in eo dispensatus sit, sed quia deficit materia circa quam ver- retur. Sic Sanchez l. 6. Decal. cap. 9. num. 29. & 31. Lessius l. 2. cap. 41. fine. Manuel. tom. 1. 99. Regul. qu. 30. a. 19. Molina tom. 1. d. 140. circa finem & tom. secund. 2. d. 276. §. quoad ceteros.

Non est omnino ab obedientia exemptus, sed sub obedientia Praetorum Regularium aliquo modo existit, sub Episcopi potestate non simpliciter, sub Pontifice efficacius, ubi Prae- latis Regularibus, quia hi cogere possunt ex- pulsum, ut ad Religionem redeat, ipseque te- netur obedire. Sub Episcopi potestate, quia expulsus in eo statu ligatus est voto obedi- entiae, sed hoc intelligi nequit absque Ordine ad aliquem Praetatum, cui sit exhibenda; cum ergo is non sit Regularis Praetatus, re- stat, ut sit Episcopus. Et negari non potest, Episcopum regere posse, & debere omnes in sua Diocesi existentes, quae specialem exem- ptionem non habent secundum eorum sta- tum, & conditionem: ergo debet regere Re- gularem expulsum secundum Religiosum statum, quem habet expulsus accommodatum. Ita Suar. tom. 4. de Relig. tr. 8. l. 3. c. 9. num. 4. Zerola prax. p. 1. v. Regularis, vers. 3. Navar. comment. 2. de Regular. num. 34. Palao tom. 3. d. 4. de statu Relig. pun. 23. num. 6. De subiectione ad Pontificem quis possit dubi- tare.

Cum his probabilis sententiis, hinc collig- o, Religiosum expulsus obligatum esse, se Minus Episcopo manifestare, ut iuxta sui status con- ditionem ab eo valeat gubernari. Cum enim ex voluntate Episcopi, ut potest sui Praelati, re- gendus sit, neque hoc fieri possit sine status manifestatione, inferitur, necessarium statum esse manifestandum, uti relati Doctores no- tarunt.

CAPVT

CAPVT XIII.

*Circa Religiosi facti Episcopi,
vel ad Parochialem Ec-
clesiam promoti, quoad
vota obligatio-
nem.*

DVBIVM CIII.

*Religiosus assumptus ad Episcopatum,
teneaturne vota observare, quae votis
tribus constitutibus Religiosum sta-
tum in aliquibus Ordinibus solent
annecti?*

391
Certa sup.
puz.
ERTVM est, Religiosum factum
Episcopum voto obedientiae sicut
paupertatis, & castitatis adstrictum
manere: sed soli Pontifici obedire debere in
iis, quae fuerint iuxta regulam: secus in iis,
quae extra, vel praeter regulam antea fuerint,
quia non illimitate, sed limitate iuxta regulam
obedientiam promittit. Verum supradictis votis
constitutibus Religiosum statum alia vota
in diversis Religionibus annectuntur: ut in
Ordine S. Mariae de Mercede emittitur votum
incumbendi captivorum redemptioni: in Mi-
norum Ordine votum victus quadagesimalis
in Societate Iesu votum quartum solemne
obedientiae Pontificis summo in missionibus
peragendis: deinde emittuntur alia quinque
vota simplicia, nempe de non relaxanda pau-
pertate, nec admittenda eius relaxatione; de
non procuranda dignitate aliqua directe vel
indirecte in Societate; de non procuranda
praefatione vel dignitate extra Societatem, nisi
obedientia intercedat, de denunciandis ambi-
tibus supradictas dignitates; & de audiendo
Praeposito Generali si quis in Praefatura con-
stitutatur: ita, eiusque consilia sequendo, si
meliora visa fuerint. Quae igitur est, an
Religiosus in Episcopatum assumptus haec om-
nia vota observare teneatur eodem modo, ac
ante assumptionem erat obligatus.

392
Teneatur
equidem.
Teneatur equidem, quia obligatio voti est
personalis: ergo comitatur personam in quo-
cunque exstat naturalis vovens calculum
Virgineum quoad recitare, hoc voto non
teneatur ad Episcopatum assumptus. Certè
vota paupertatis, castitatis, & obedientiae per-
fuerant in Episcopatu, & obligant ad sui ob-
servationem. quia cum Episcopatu non
pugnant. Ego etiam haec vota persistere de-
bent, & obligare, quatenus eorum observatio
cum status assumpti obligatione non pug-
nat: sunt enim statum Regulari accessoria, &
non pugnant absolute cum Episcopatus ob-
ligatione. *Esch. & Mend. Theol. Mor. Tom. VII.*

ligatione, sed potius plura ex illis Episcopatus
iuvant perfectionem. Sic de voto quarto So-
cietatis Iesu Valq. l. 2. d. 165. c. 8. num. 89.
Sanch. l. 6. Decal. c. 6. n. 15. De aliis vero Saar.
l. 4. de relig. 10. l. 3. m. 8. & colligitur ex Soto
l. ult. de iust. a. ult. post medium.

Non tenetur haec vota servare, sed suspen-
ditur eorum obligatio, durante Episcopatu, ³⁹³ *Non tene-*
quia ea vota, ut recepta constat ex praxi, praer-
cipiuntur emitti, & à Religiosis emittuntur,
ut status communitatis conservetur, & cre-
scat facilius regularum observatione, specia-
liques Religiosorum finem, seculariumque
ultimatione. Cum ergo post Episcopatus
acceptationem à Communitate separatus exi-
stas, ab omni regularum observatione exem-
tus pro eo statu illis votis non obligaris. Ad-
dendum observationem difficiliorem esse
extra Religionem maxime in statu illo ho-
norifico: ergo credendum non est, Religio-
nem velle suos Religiosos huiusmodi obliga-
tione gravare: neque Religiosos eam subire;
sed potius oppositum praesumendum. Ita
Sanch. l. 6. Decal. cap. 6. n. 15. & alij.

Cum his opinor verius planè, expendens ³⁹⁴
vota singula. Verum Religiosus Ordinis S. *Cum hie*
Mariae de Mercede praesum non potest, se verius opi-
voluisse obligari voto redemptionis captivo-
rum: nec Religiosus Societatis nostrae voto
obedientiae promissionibus peragendis instar
Clerici secularis, sed Religiosi instar; & ut
Religionis membrum, & in illius conserva-
tionem. Cum igitur Episcopatus assumptio-
nem sint à Religionem exempti & instar Cleri-
corum secularium non est credendum illis vo-
tis se obligare voluisse. Idem argumentum
procedit de abstinentiae quadagesimalis vo-
to: non enim debet praesumi, obligationem
illius ad statum saecularem extendi, maxime
cum ad conservationem Regularis status
fuerit emissum. Apertius id constat in illis
quinque votis à Professo Societatis Iesu
emissis. Nam haec emittuntur, ut conservari,
& augeri totum corpus Societatis in suo bo-
no stato valeat, ut D. Ignatius p. 10. *constit.*
expressit: ac proinde non respiciunt extra
corpus Societatis constitutos.

DVBIVM CIV.

*Si Episcopus Regularis, habitu suae Reli-
gionis dimisso, secularis Episcopi ha-
bitum induat: incurritne excom-
municationem?*

Incurrit profecto excommunicationem ³⁹⁵
latam in cap. 2. *Ne Clerici, vel Monachi Incurrit*
in 6. adversus Religiosos, qui sui Ordinis *quidem*
habitum dimittunt, quia vere Episcopus ha-
bitum sui Ordinis dimittit, cum Religiosus
sit, & saecularis Clerici indumentum assu-
mat. Sic Maiol. l. 2. de irregular. c. 1. num. 13.
Sylvest. v. Religio 7 q. 11. R. pinald. *conf. 6.*
n. 7. vol. 1. Sordus de alimentis prinis. 79. n. 10.

Non incurrit, quia praefatus textus expre-
se loquitur de Religiosis intra claustra sub ³⁹⁶ *Non incur-*
Abbatis rit.

Abbas obedientia degenibus: non de illis, qui extra claustra, & obedientiam Abbatibus sunt constituti. Preterea excommunicatio illa imponitur ut periculosa euagandi materia Regularibus subtrahatur: ac Episcopus seculari Episcoporum habitu indutus, periculosa vagandi materiam non habet. Ita Barbosa p. 1. cap. 4. num. 17. Conar. de testam. cap. 1. num. 18. Mann. tom. 2. 99. Regul. 9. 58. a. 3. Sanchez l. 6. Decal. capit. 6. numero 23. Suar. tom. 4. de Relig. tract. 8. l. 3. capit. 17. num. 11.

397
Auctoritas
sententia
eadem.

Cum his sentiens, crediderim, dici non posse temerariam habitus dimissionem, quae in habitum adeo decentem, & ab Ecclesia probatum commutatur: maxime cum in e. Deus qui, de vita, & honestate clericorum. Monachis in Ecclesia simul cum Clericis habitantibus permittitur habitus Clericorum uti, ne ob diturnitatem scandalum exciteretur. Ergo Episcopus, qui ob hanc occasionem habitum sui Ordinis desereret non temere dimitteret, neque in excommunicationem incideret. Iam vero Clementis VIII. auctoritate, ut habetur in Rituali Romano ab ipso reformato, concessum est Episcopis Regularibus ut recto colore habitus suae Religionis, possint se conformare cum Episcopis secularibus in figura illius, cum bireto scilicet Clericali & mantilleto eiusdem coloris Religionis. Rochetam vero gestare non possunt; sed cotam, seu superpellicem in actibus Ecclesiasticis superponunt. Laym. l. 4. tract. 5. capit. 1. numero nono Sanchez l. sext. Decal. capit. 6. num. 22.

DVBIVM CV.

Religiosus in Episcopum assumptus, teneturne Religionis regulas observare?

398
Tenetur
plane.

Tenetur quidem, quia cum venerit obedientiam secundum regulam, ab eoque voto ob Episcopatum liber non sit, videtur regulae praecipiente obedire debere, maxime cum Episcopatus muneri non repugnat, sed potius illius promouet perfectionem. Sic D. Thom. 2. 2. quast. 185. a. 8. Syluest. v. Religio 6. quast. 10. Mann. tom. 2. 99. Regul. 9. 58. a. 3. & alij relati à Sancio l. 6. Decal. c. 6. n. 18.

399
Non tenetur.

Non tenetur Episcopus à Regulari statu assumptus vili regulae praecipiente observare debito legali ad culpam obligante, quia expressè eximitur à iugo regulae dicto cap. uni. l. 8. quast. 1. ibi. *Quem canonica electio à iugo Monastica professionis absoluit.* merito quidem quia cum extra regimen Religionis existat, non debet illius regulis astringi. Haec enim primò & per se communitatem Religionis astringunt, in cuius augmentum, & conservationem feruntur. Ita Sanchez l. sext. Decal. cap. 6. num. 17. Laym. l. 4. tract. 5. c. 1. num. 10. Suar. 4. de Relig. tract. 8. l. 3. cap. 17. a. num. 17. & alij apud ipsos.

Hoc dicendum existimo. Non enim obstat, Regularem Episcopum adstringi voto obedientiae secundum regulam; quia astringitur voto, cum est superior, qui secundum regulam praecipiat. At cum Pontifex qui solus est illius superior eas regulares observantias non imperet iuniorum, vigiliatum, orationum: sed solum à Religionis Praelatis praecipiente sint, à quibus Regularis Episcopus exemptus est: nullam illarum habet obligationem. Dixi, non teneri ex debito legali hoc est, ex illius legis, seu regulae obligatione. Tene enim ex debito saltem morali, & honestatis committitur ex D. Thomae doctrina qu. 185. a. 8. docentis, Regularem Episcopum se cum dispensare posse in regularum observatione, secundum quod requirit necessitas personae, vel officij, vel conditio, hominum, cum quibus vivit. Si ergo tur dispensatio necessaria est, obligatio saltem ex honestate debet intercedere. Certè Episcopus in statu perfectionis adest: ergo deliteret non debet ab observatione regularum, quae hanc perfectionem valent promovere.

DVBIVM CIV.

Debitum morale, quod gerit Regularis Episcopus servandis Ordinis regulis inducitne sub veniali piaculo obligationem?

Vidimus Dubio proximo, Episcopum Regularem non teneri debito legali, secus, Statum morali, & honestatis, ad regularum Ordinis observationem. Quaesierim autem, quam obligationem hoc debitum morale inducat? an sub veniali piaculo.

Inducit obligationem sub veniali, quia omittit illud, quod iure naturali debitum est ex decencia, & honestate, rationi naturali male est aduersum. Ergo est culpa saltem venialis Sic Caiet. 1. 1. opuscul. 2. 5. qu. 2. Conar. de testam. c. 1. n. 18. Mann. 2. sum. c. 10. n. 4.

Non inducit, quia ubi nulla est legalis debiti obligatio, nulla culpa committitur. Ergo Non Episcopus optinens regularum observationem, cit. omittit quidem, quod perfectum erat, & decens statui Regularis Praelatis, sed non debitum ex legis praescripto. Debitum autem illud morale, & honestatis nihil aliud est, quam opus pererogatorium, quod maxime deceret Episcopum perfectionis studiosum, sed nec sub veniali piaculo debitum. Ita graves Doctores.

Quorum consilio lubens acquiesco. Non me fugit p. Ferdinandum à Castro 1. 3. d. 4. Hoc tenetur, de statu, relig. p. n. 2. 4. num. 15. asseruisse Regularem Episcopum nullam obligationem moralem & honestatis habere, ne cogatur admittere, piaculum veniale contrahere, si regulas Ordinis non observet. Verum, eius venia video in aliquibus ordinibus, v. g. in nostra Societate Iesu regulas Religionis praescribi observandas, quarum omissio nec veniale peccatum inducit. At non adest moralis obligatio decencie, & honestatis in eo, qui studium perfectionis proficitur: quis dubitet? Et tamen omissio vnius & alterius Regulae, imò omnium sigillatim sumptarum peccatum veniale.

Secl II de Stat. Relig. Nat. & c. Dub. 173

veniale non est, si lenis contemptus non ad-
fic. Ego Episcopus se perfectissimum osten-
det, sibi obligationi accensae, & honesta-
tis acquiescat, sed ex illius omissione non de-
linquet.

DVBIVM CVIL

An regularis Episcopus possit feria sex-
ta, vel sabbathu in quo Nata-
lis Domini incidit, carnisbus
vesci, si ex Regule prescripto
id sit prohibitum?

405 *Certa re-
colo.* **C**ertum mihi, Regularem Episcopum
non ligari centuris, & penitus a regula
statutis in transgressores suorum votorum,
castitatis, paupertatis, & obedientie hæc vo-
ta violat. Quia integrè à ingo regulæ exem-
ptus est. Nec obligari ad ieiunia, austeritates,
corporis afflictiones à regula præscriptas
ob eandem rationem. Sanchez aliis relatis,
l. 6. Decalog. tr. 5. c. 1. n. 10. Quæstionem autem,
an possit carnisbus vesci feria sexta, vel sab-
bathu, in quo Natalis Domini solemnitas inci-
dit?

406 *Potes non
pote.* **V**esci non potest, quia textus in *Cap. expli-
cari ult. de observat. ieiun.* concedens ei
carnium, illis diebus exceptis eos, qui ex vo-
to, vel ex regulari observatione tenentur. Ergo
Episcopus assumptus ex Religione, in qua
illis diebus elus carniū interdicunt, nequit
carnibus vesci. Sic Barbosa de *pote. Episc.*
tit. 1. cap. 4. n. 14. & Suarius citandus, si non
ex solo præcepto regulæ, sed ex voto
à regula præscripto, ut in ordine Minorum
obligatio esset.

407 *Potes car-
nibus vesci.* **P**otest carnisbus vesci, quando ex præscripto
regule elus carniū est illis diebus interdi-
ctus, quia licet ante Prælatum teneretur illis
diebus ex regulari observatione à carnisbus
abstinere, assumpto Episcopatu, iam non
tenetur, cum à ingo regulæ sit exemptus. Er-
go non excipitur à privilegio, *Cap. Explicari*
Sic Caiet. 10. 1. *Opusc. tr. 2. §. 2. Suar. 10. 4. de*
Relig. tr. 8. l. 3. cap. 17. num. 19. Couar. de testa-
ment. c. 1. num. 18. Sanch. l. 6. Decalog. capite
5. num. 20.

408 *Autoris
resolutio.* **D**ixi, Suarium docere Episcopum obliga-
tum esse illis diebus à carnisbus abstinere,
si vouisset ex præcepto regulæ illorum die-
rum abstinentiæ. At probabilius esse reor ob
eandem rationem id in hoc casu esse dicen-
dum. Quia vota ex præcepto regulæ facta,
cessante regulæ observatione, cessant. Mecum
Sanch. *op. supr.* Ad idcirco nec obligari offi-
cium divinum ex ritu sui ordinis recitare, nec
secum locum habere, quia est ab Ordine te-
peratus, ea vero obligatio solum est ex regula
præscripto. Azor. *p. 1. l. 12. c. 7. §. 4.*

Escob & Mend. Theol. Moral. Tom. VII.

DVBIVM CVIII

Episcopus Regularis fruitur ne privile-
giis, gratis, & indulgentiis
sui Ordinis Religioso
concessis?

Non fruitur, quia equum non est, ut gra-
tius, & privilegiis Ordini concessis frua-
tur, qui eius onera non sustinet. Sic *inr.*
Mandol. de privileg. gloss. 3. num. 1. 1. Mann. 10.
2. 99. Regal. §. 58. n. 4. Sanch. l. 6. Decal. c. 6.
numero 33.

Fruitur equidem, quia licet non sustineat
omnia Religionis onera sustinet tamen onera
substantialia, ac præcipua: siquidem obliga-
tus est castitatem, paupertatem, & obedi-
entiam servare. Merito igitur privilegiis Ordinis
debet potiri: præcipue cum loco regularium
observationis obligationes Episcopatu annexæ
succedant. Ita *Suar. 10. 4. de Relig. tr. 8. l. 3.*
c. 18. n. 2. Palao 10. 3. d. 4. de statu Relig. p. 1.
24. n. 23.

Existimo probabilius, Regularem Episcopum
uti posse omnibus privilegiis, gratis, indulgentiis,
quæ ita ordini conceduntur, ut singulis
etiam concessa sint, quorumque vius
absque ullo onere, & gravamine Religio-
nis esse potest. Quia non adest efficax ratio,
ob quam is debeat priuari. Unde poterit indul-
gentias obtinere, absolvi, & absolvi à pec-
catis, sicut reliqui ordinis illius Religiosi pos-
sunt. Verum si gratis, & privilegia singulis
concessa in Religionis detrimentum cedere
possunt, qualia sunt, vocem actiuiam, & passivam
habere, in domibus eorundem Ordinis
residere, retinere suppellectilem, cameram, &
alia Ordines concernentia: solum eis fieri pos-
sunt de Prælatorum Ordinem consensu, & non
alias, nec alio modo. Sic declaravit Sixtus V.
provt refertur in *monum. Ordinis Minorum,*
concel. 363. Suar. c. 18. n. 3.

Ceterum ex communi sententia, ea quæ di-
cta sunt de Episcopis competere etiam Reli-
giosis electis in Ecclesiæ Romanæ Cardinales,
eo quod maneat à Regularibus Prælatibus ex-
ceptis veri Religiosi. Quare adstringuntur
voto castitatis, paupertatis, & obedientie: deo
testari non possunt nec sibi aliquid acquire-
re (sicut nec Episcopi) obedire tenentur summo
Prælati, non tantum ut universalis Ecclesiæ
Prælati, ob iurisdictionem, quam ex vi Pontifi-
cie dignitatis habet; sed tanquam supremo
Religiosorum Prælati, & ex vi voti, & iurisdic-
tionis in illo fundata. Prælati tamen Re-
gularibus subiecti non sunt, sed à tem-
pore electionis per Pontificem confirma-
tæ immèdiatè romano Pontifici subii-
ciuntur: ac proinde ad Regulares obser-
vantias, quæque ex præcepto Religionis
emissa non tenentur: habitum tamen
sui Ordinis saltem quoad colorem de-
ferre debent. Quod si à Cardinalatu de-
ponantur, vel illum renuncient, ere-
diderim, eos in Prælatorum Regularium
obedientiam recidere, quia renunciatione
P 3 vel

vel depositione dignitate priuantur, ob quam exemptio fuerat concessa. Non enim illa specialem consecrationem sicut Episcopalis habet. *Mecum Palao 1. 3. d. 4. de statu Relig. pnn. 24. num. 25.*

DVBIUM CIX.

Religiosus ad parochialem Ecclesiam promotus, teneturne ad Regulares observantias, & vota ex praescripto regule emissae?

413
Certa sup-
pono.

SI promoneatur ad parochialem Ecclesiam pleno iure Religioni subiectam, certum mihi, non solum esse obligatum tribus Religionis votis, sed etiam omnibus aliis ex Religioni praescripto emissis, aliique Regularibus praecipis, quatenus in eo officio commode possunt asseruari, quia per assumptionem ad illam Ecclesiam, non desinit esse Religionis membrum, nec à Religione separatur. *Sanchez. 1. 6. Decal. cap. 6. num. 36.* alios referes. Si vero beneficium siue Regulare sit siue saeculare, non sit Religioni pleno iure subiectum, quaeritur an Parochus hic ad observantias Religionis teneatur, & alia vota, quae ex praescripto regule emittantur?

414
Tenetur
quidem.

Tenetur quidem, quia in huiusmodi Parochia non militat causa exemptionis, quae in Episcopo: non enim est in culmine magisterij constitutus, ac proinde regule, Praelatisque regularibus subiecti non dedecet. Sic *Sanchez. 1. 6. Decal. c. 6. num. 36. Layman. 1. 4. tr. 5. c. 1. num. 11.*

415
Non tene-
tur.

Non tenetur, sed ab his omnibus exemptus est sicut Regularis Episcopus, hac tamè differentia, quod Episcopus non solum est exemptus ratione officij, ac beneficij, sed & dignitatis Episcopalis, quae nec depositione nec renunciatione cessat: parochus verò solum ratione officij, ac beneficij eximitur quo beneficio per renunciationem, vel depositionem sublato, in Praelatorum regularium recidit obedientiam. Ratio conclusionis est, quia susceptione illius beneficij etiam regulare sit regularis manet à Religione separatus: manet enim Ecclesiae, cuius est beneficium, unitus à Religione, eiusque Praelatis independentem. At vota, quae ex praescripto regule emittuntur reliquaque regulares observantiae statuta sunt, pro Religionis corpore conservando, & augendo. Ergo regularis, qui pars illius corporis non est, nec illud constituit, praefatis votis, & observationibus teneri non debet. Ita *Suar. tom. 4. de Relig. tr. 8. l. 3. a. 19. n. 24. & 28. Palao tom. 3. d. 4. de statu Relig. pnn. 25. n. 3.*

416
Hanc eligo
sententiam.

Hanc eligo sententiam, adiiciens, certissimum esse, ad vota substantialia teneri, quia verus religiosus est, & idem esse, de obligatione deferendi habitum Religiosum iuxta textum in *Cap. 2. Ne Clerici, vel Monachi, in 6.* Quae quidem obligatio strictior est, quam in Episcopis, & Cardinalibus, quia hi tenentur deferre habitum Religionis non so-

luta quoad colorem, sed etiam quoad figuram: et si id omittunt incidunt in excommunicationem *Cap. 2.* allegati, quia assumptione praefata habitus Clericalis non tollitur occasio vagandi, sicut videtur sublata Episcopalis habitus assumptione.

DVBIUM CX.

Monachus translatus ad Ecclesiam Regularem, vel saecularem pleno iure Religioni non subiectam, exemptusne est, ab obligatione gravis habendi socium sui Ordinis?

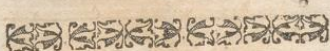
QVIA haec obligatio non ex regula, sed ex iure communi nascitur *Cap. Mo. Statu quoniam 2. de statu Monachorum & Cap. Statu quod Dei timorem, eodem titulo operatur* primum est expendere qualiter haec obligatio sit intelligenda. Mihi itaque certum, Religiosum translatum ad Ecclesiam Ordini pleno iure subiectam socium eiusdem Ordinis sub gravi culpa habere teneri, Canonice autem regularem, ad quamcumque Ecclesiam translatus sit, debere socium habere, non absolute, sed si commode possit. Quaestio autem est num qui translatus est, ad Ecclesiam regularem, vel saecularem pleno iure Religioni non subiectam, exemptus sit ab habendi socium obligatione?

Exemptus non est, quia in *Cap. Monachi, & in Cap. Quod Dei timorem ex Concilio Lateran.* cauetur, ne *Monachi singuli per Villas, & oppida, per quascumque ponantur Ecclesias.* Ergo etiam in Ecclesiis non subiectis Religioni singuli poni non debent. Dictio enim *Quascumque*, universalis est, ideoque tam Ecclesias saeculares, quam regulares, & tam pleno iure Religioni subiectas, & non subiectas comprehendit. Sic nonnulli, quos refert *Sanchez 1. 6. Decalogi capite sexto numer. 39.*

Exemptus est ab ea obligatione, quia constitutus in Ecclesia pleno iure Ordini non subiecta, à Religione est separatus. Ergo nec Religio tenetur, ei socium conferre, nec ille ad eum habendum obligatur. Ita *Abbas ad Cap. Quod Dei timorem, numer. 9. Cardinal. ibi, num. 6. q. 4. Ipan. Andr. numer. 17. Azor. p. 1. l. 12. cap. 19. quaest. 14. Suar. tom. 4. de Relig. tr. 8. l. 3. c. 19. n. 28.*

Existimo, longè probabilis est, imo mihi certum ex recepta consuetudine monachum translatum ad Ecclesiam Ordini pleno iure non subiectam obligari habere socium, si commode possit, sicut de Canonico praemissum: ex necessitate autem, solum in Ecclesiis Ordini pleno iure subiectis. Neque obstant textus allegati. Fateor enim, nulli Ecclesiae Monachos praeficiendos esse solos, sed sub diuersa obligatione in Ecclesiis pleno iure Ordini subiectis, ac non subiectis pleno iure. In Ecclesiis namque pleno iure subiectis absolute, & sub gravi culpa in Ecclesiis autem Religioni non subiectis ex decentia, & honestate, si id fieri valeat.

CAPVT

CAPVT XIV.

Circa transitum Religiosi ex
vno in alium
Ordinem.

DVBIVM CXI.

Ex ipso, quo Religio sit perfectior,
esse strictiore se-
nerior?

421
Nonnulla
suppono ad
tunc capi-
tu materia.

ERTUM est, varias esse in Eccle-
sia Religiones, alias strictiores, alias
laxiores, perfectiores alias. Illam au-
tem dici perfectiorem, quæ finem perfectio-
nem spectat, & perfectioribus mediis, ma-
gisque proportionatis ad finem consequen-
dum vitur. D. Thom. 2. 2. *questiō. 188. a. 6.*
Transitus igitur esse potest ex vna ex his
Religionibus ad aliam, atque ad eam ex Reli-
gione stricta ad minus strictam, æqualem,
vel strictiorem. *Questiōnem* verò ad ho-
rum intelligentiam præmitto, num eo ipso
quo Religio perfectior sit, sit etiam stric-
tior.

422
Non est
strictior eo
ipso, quod
sit perfe-
ctior.

Non est strictior eo ipso, quod sit per-
fectior, quia strictio Religionis & eius per-
fectio diuerso oriuntur ex capite: perfectio
enim oritur ex perfectiōe ori fine, & mediis:
at si strictio ex eo quod illa media asperio-
ra sunt. Sed constat, Religiones Mendican-
tes perfectiorem finem habere, perfectio-
ribusque mediis uti, cum attendant non
solum salutem propriam, sed & proximorum
verbo, & exemplo saluationi incumbunt:
ergo Mendicantes perfectiores sunt non
mendicantibus: & tamen non habent eas
asperitates in vestitu, silentio, clausura,
abstinencia, chori diuturnitate, & simili-
bus, quibus non Mendicantes uti assolent:
Ergo non eo ipso, quo Religio est perfe-
ctior, est strictior. Sic Lessius *l. secund. cap. 41.*
dub. 13. numero 100. Sanchez *leg. sext. De-*
cal. caput. septimo questiōne tertia numero 19.
Layman *l. 4. tract. 4. cap. 6. numero 10.* & alij
plures ab his citati.

423
Strictior est
eo ipso, quo
perfectior
sit.

Strictior est eo ipso, quo perfectior sit,
quia eo ipso quo est perfectior, perfectiores
actus virtutis exerceat: at quo perfectior est
virtutis actus, eo est difficilior: virtus enim
circa difficile verlatur: ergo Religio perfe-
ctior, strictior est ita Palud. *in 4. dist. 39.*
questiōne secund. numero 17. Suar. *tomo quart.*
de Relig. tract. 8. lib. 1. tit. 10 caput. nono numero 11.
Palao *tomo 3. d. 4. de Statu Relig. punct. 26.*
§. 1. numero 2.

424
Probabili-
rem hanc

probabiliorem hanc partem esse reor.
Nam *capit. licet, de Regular. vbi conceditur*
ex laxiori ad strictiorem Religionem tran-

DVBIVM CXII.

Moniales possuntne ex laxiori Reli-
gione ad strictiorem
transire?

ERTUM est, ex Religione minus perfe-
cta licitum esse, ad perfectiorem tran-
sire, quia huiusmodi transitu spiritualis pro-
fectus, & maior Dei obsequium obtinetur.
Exclusa igitur speciali prohibitione, omnibus
est licitum ex ordine laxiore ad absolute stric-
torem transitum agere, quia transitus ex
Religione minus perfecta ad perfectiorem
est. Decidit *in capit. licet, de Regularib.*
dixi, *Absolute strictiorem.* Nam potest esse
Religio aliqua strictior in ieiuniis, aliisque
corporis asperitatibus: quæ tamen absolute
strictior non sit, eo quod in obseruatione
castitatis, paupertatis, & obedientie non
ita strictè procedat. Religionis verò strictio,
sicuti & perfectio ex hoc capite potius,
quam ex aliis corporis asperitatibus est as-
sumenda. Vnde cenleo ex communi Docto-
rum sententia (exclusa speciali prohibitione,
licitum esse cuilibet Monacho, ad quamli-
bet ex Religionibus mendicantibus transire,
eo quod sine absolute strictiores & perfe-
ctiores: non tamen è contra D. Th. *secund.*
secund. questiōne, 189. a. 8. D. Antonin. p. 3:
tit. 16. cap. 4. §. 4. Nauar. comment. 4. de Re-
gular. num. 2. & 3. Suar. tom. 4. de Relig. tr. 8.
l. 3. cap. 9. numero 10. Querierim autem, an
etiam monialibus licitum sit ex laxiori Reli-
gione ad strictiorem transire.

426
Non est li-
citur.

Non est licitum, quia specialis clausura,
quam professæ sunt, eas impedit, hunc tran-
situm agere: non enim potest huiusmodi
transitus fieri sine egressu è Monasterio, qui
quidem egressus est Moniali omnino pro-
hibitus. Sic Azorinus *tomo primo l. 13. cap. 8.*
questi. 1.

427
Licitum est.

Licitum est, quia olim permissus fuit hic
transitus *in Concilio Triberiensi 2. questi. 4. c. 1.* *Licitum*
& refertur *cap. 120. questi. 4.* sed per Triden-
tinum, & vnum V. clausuram indicentes hæc
permissio renocata non est, neque hic tran-
situs interdictus: solum enim prohibetur
egressus è Monasterio vagationi periculosus,
& Regulari obseruantia, propriæque perfe-
ctioni contrarius: qualis non est egressus in
Religionem laxiorem, & sanctiorem. Ita
Mannet. *tomo tertio qq. Regul. questi. 52. a. 6.*
Sanchez *l. 6. c. 7. n. 6. Suar. tom. 4. de relig. tr. 7.*
l. 3. c. 10. n. 1.

428
Eo certum

Hoc, Azorij mei venia certum esse non
dubito. Imò non credo ad huiusmodi egres-
sum requiri in Monialibus eam licentiam, hi.

de qua *Cap. vii. de statu Regular. in 6. & Trident. sess. 25. c. 5. & rursus V. in proprio motu incipiente Decoris. Quia in his decretis sermo est de egressu vagationi obnoxio, & obseruantia regulam contrario, non de egressu vagationem efficacius excludente & regularem perficiunt obseruantiam. Mecum Sanchez numero 6.*

DVBIVM CXIV.

Sufficitne ut quis ad strictiorem Religionem transeat, licentiam per literas postulare?

DVBIVM CXIII.

*Conuersis, & Oblatis licitumne est de
Religione laxiori ad strictiorem
transiūm agere?*

329 *Non est*
licium. **N**on est licitum, quia hile, ac sua Religio-
nis obsequio veluti servari tradiderunt
Sic Abbas *ad Cap. Non est, de Regular.*

430
Licitum est Licitum est, quia in voluntaria traditione
semper censetur exceptis transitis ad me-
iores vias frugum. Alias oblatio, quae in
Dei obsequium, & animi salutem fit, irrationa-
bilis esset: siquidem spirituale profectum
& maius Dei obsequium impediret. Ita Gre-
gor. Lopez leg. 9. titulo septim. parte prim. v.
Religioſo. Suarez tom. 4. de Relig. tract. 8.
libro tertio capite 10. num. 1. Sanchez lib.
6. Decalogi capite s. primo numero 9. alios
citans.

431
Hoc defen-
dens alia
adicio.

Non solum hoc verius esse puto, sed cum
Snario existimo, si huiusmodi oblato, & con-
uersi velint Religionem proficere: non solum
ex illo modo viuendi, qui sæcularis est,
posse transire ad Religionem strictiorem, sed
etiam ad quamlibet quantumvis laxiorem.
Quia professione Religionis assumunt perfe-
ctionis statum, quo sentia carebant. Dixi au-
tem *Dubio* 112. hunc ad Religionem stricti-
orem transitum licere, *exclusa a speciali pro-
hibitione*. Potest enim Pontifex laxiori Reli-
gioni privilegium concedere, ne licet eius
Religiosis strictiorem inirent, ob illius ordi-
nis conservationem, tum ob vitandam Re-
ligiosorum illorum inquietudinem, quia in-
terdictio perfectioris vite ob bonum com-
mune est tolerandum, maxime cum in qua-
libet Religione omnibus datum sit, si ve-
lint, perfectionem summam in gradu con-
sequi. Iure quidem communi nullis est
hic transitus interdictus, imò potius om-
nibus est concessus *Cap. statimur. Capite*
Mandatum 19. *quæst. tertia Capite Non*
est. Capite Licer, de Regular. & alibi. Iure
autem speciali pluribus Religiosis est
hic transitus interdictus, talem
absque licentia expressa,
de quo in-
ferius.

VT transitus ad ordinem perfectiorem sit licitus, ac validus triplicem conditionem textus in *Cap. licet*, de Regularibus assignat. primam, ne leuitate, aut temeritate quis ducatur: sed animo vero, ac puro perfectioris vite inchoanda. Secundam, ne hic transitus in grauum iacturam, vel iniuriam detraheatur Religionis cedat. Tertiam vt licentia a prelato expostuletur, licet non obineatur. Porro quilibet harum conditionum defectus transitum reddit illicitum; quia haud charitatis zelo agitur. Verum si te licentiam petente, prelati tuo iudicio spectato, legitime contradicat, controuersia decidenda est iudicio illius, qui inter duas illas Religiones, seu Monasteria alicui indicat. Si vero licentiam suspendat, quoque examinet, an qualitates requisitae inueniantur: tenetur Religiosus a transitu abstinere toto tempore huic examini necessario. Striditior autem Religio recipere transiuentem non potest, nisi petita licentia litteras ferat, vel ei constet iniuste esse denegatam, quia licentia concedenda non est, quouique stridit Religio eam recipere sit parata. Porro hanc licentiam concedere potest non solum generalis aut Provincialis: sed etiam immediatus Monasterij Prelatus. Quia textus in *Cap. Licet* solus Praelati mentionem fecit, & Praelatus conuentualis versus Praelatus est. *Suar. tom. 4. de Relig. rr. 8. l. 3. c. 10. n. 29. Sanch. lib. 6. Decalog. cap. 7. num. 59* habet vero regula non veniunt Monialium praefecte; hae enim sub nomine *Praelati* in iure non comprehenduntur, praecipue in ordine ad domesticam ac politicam gubernationem. *Manu. tom. 3. 49. Regul. q. 52. articulo 6.* At si in aliqua Religione causa hae Generali, vel Provinciali reueretur non sufficit a Praelato conuentuali licentiam postulare, maxime si eius Pontificis facultate hae reuerentia facta fuerit. Si autem rogites, quomodo licentia hae postulanda sit. Respondet textum solummodo dicere, debere peti cum humilitate, ac puritate. Puritati sit satis si integre, & absque fictione vlla tuum animum luperiori manifestes, humilitati vero, si cum reuerentia debita licentiam expostules. His praemissis, quaesierim, an necessum sit ad hanc reuerentiam, licentiam postulari in superioris praesentia: an sufficiat eam per litteras petiti, si contingat Religiosum ex eius facultate a Monasterio abesse, aut inferiorem absentem existere?

Non fufficit per litteras licentiam poſtulari, ſi ſuperior ea petitione contentus non ſit, ſed obligatus eſt Religioſus ille ad Monafterium regredi, & inibi negotium tractare, ab eoque debito modo egredi. Quia modus ille petendi licentiam eſt contra ius ſuperioris,

434
Sufficit qui-
dem.
ad cuius potestatem ille redire teneatur. Sic
Suarius tom. 4. de Relig. tr. 8. l. 3. c. 10. n. 51.
Sufficit quidem, quia textus in *Capite li-*
cet solum exprimit petitionem humilem esse
debere: At per litteras satis humilis, ac sub-
missa esse potest. Ergo Praeterea, consentien-
te superiore, nec Suarius negat illam petitionē
sufficientem esse ad consentus, vel contradi-
ctio superioris petitionem non immutat. Ergo
si in vpo casu sufficiens est, etiam est in alio.
Ita Cast. palao 10. 3. d. 4. de statu Relig. pun.

435
Idē def. 2.
Sapientissimo adhaereo Doctori. Neque
enim verum est, ob solam petitionem in
absentia & per litteras te esse obligatum ad
superioris potestatem redi: quia sufficien-
ter debet humilitati, & reverentiae. Nihilomi-
nus tamen, si superior non sit satis certus de
Religiosi animo, & sincere procedens veller
in praesentia de illius resolutione speciale su-
mme documentum: debet (nisi aliud gra-
ue incommodum obstat) coram illo com-
parere. At huiusmodi comparandi obligatio
non est ex petitionis insufficiencia, sed ex di-
minuta informatione, quam superior habet,
ad licentiam concedendam, vel denegandam.

DVBIVM CXV.

Defectus trium conditionum, quas
Ius praescribit, ut Religiosus ad
strictiorem Ordinem transcat, red-
ditur invalidam in strictiori Ordi-
ne professionem?

436
Status que-
sionis.
Vltimus Dub. 114. triplicem conditio-
nem requirit ad transitum huiusmodi,
nempe fieri melioris vitae zelo, & abique Re-
ligionis desertae iactura, & licentia penita.
Quaestio igitur est, si quis aliquam ex his
conditionibus omittens, Ordinem strictio-
rem ineat, an sit valida in eo professio?

437
Non est
valida.
Non est valida, quia textus in *Cap. Licet de*
Regularibus solum permittit transitum ad
strictiorem Ordinem, si fiat corde puro, con-
scientia bona, & fide non ficta: sed deficiente
aliqua ex his conditionibus, dici nequit fieri
transitum corde puro, & fide non ficta. Ergo
illa professio permixta non est. Sic communior
sententia cum Sanch. l. 6. *Decal. g. capite se-*
ptim. num. 88.

438
Valida est.
Valida est, quia ille transitus ad Religio-
nem strictiorem iure naturae est validus: est
enim commutatio voti in idem meliorem, ta-
met sit prava circumstantia suis extrinseci,
vel iactura Ordinis deserti, vel debita sub-
missionis Praelato vitium. At iure positivo
non inveniuntur irritus, licet sit illicitus, aliqua
ex his conditionibus deficiente: Ergo. Mino-
rem probō. Non enim est irritus iure anti-
quo ante Innocentium III. nec per alium
Pontificem, vti disertè probat Ferdin. a Cas-
tro *etiam* Excipio tamen constitutionem
Martini IV. in *Extravag. Viam, de Regula-*
ribus specialiter loquentem de Mendicanti-
bus Ordinibus, de qua inferius sermo recur-

ret. Ita *Glos. cap. sane, in fine, de Regular.*
cap. licet, v. licentiam, & ibi Innocent. *fine*
Palao 10. 3. d. 4. de statu Relig. pun. 26. §. 4. n.
2. Suar. 10. 4. de Relig. tr. 8. l. 3. c. 10. n. 12. Sy-
nell. v. Religio 4. g. 1. & alij plures relati à
Sanch. *vbi sup. n. 94* quam sententiam ipse
prima adhaerens satis probabilem esse do-
cet.

Hanc eligo partem adiciens Religiosum
sic transcentem post professionem in strictio-
ri Ordine renocandum non esse, sed pro qua-
litate culpe ibidem puniendum. Quod (vt
annotat Suarius) intelligendum est, quando
constat, Religionem ad quam transit stri-
ctiorem esse; nam si dubium adsit, renocari
potest transitus enim est nullus, quoniam su-
perior licentiam concedat, vel, eo renuente;
per superiorem vtrique Religioni commu-
nem dubium decidatur.

DVBIVM CXVI.

Praelatus Monasterij potestne licentiam
impertire, ut quis ad Religionem
aque strictam, vel ad
laxiorem transitum
agat?

Non potest Praelatus immediatus, sed in
exemptis provincialis vel Generalis: in
non exemptis Episcopus hanc licentiam
impertit, quia Religiosus ille non est traditus
per professionem illi speciali conventui, sed
conventibus totius provinciae: Ergo qui prae-
est toti provinciae, & non alius poterit hanc
licentiam concedere. Sic Anton. Cuenca l. 3.
insinuat. Moral. tit. 1. n. 37. Sanch. l. 6. Decal.
c. 7. numer. 70.

Potest quidem Spectator iure communi, quia
Praelatus immediatus conventus per se habet
potestatem bona conventus, & illius personas dem.
administrandi; Ergo si à superiori Praelato
illi restricta non sit potestas, poterit Religio-
so sibi subdito hunc transitum concedere; per-
tinet enim huiusmodi concessio ad rectam
subditi sui gubernationem. Favet textus in
cap. Non est, de Regularib. vbi est Ordine Ci-
sterciensi, qui strictissimus reputatur prohibe-
tur transitus ad aliam quamcumque Religio-
nem *sine licentia Abbatum*. Ergo supponit
textus ex Abbatum licentia permitti posse,
ita Suar. tom. 4. de Relig. tr. 8. l. 3. c. 11. n. 5. Pa-
lao 10. 3. d. 4. de statu Relig. pun. 26. *paragra-*
pho 5. num. 7.

Hoc verius esse credo. Nam contrarie sen-
tentiae fundamentum manifestè probat solū
totius Ordinis Generalem potestatem habere
re ad eum transitum concedendum, siquidem
Religiosus per professionem non singulari
conventui, vel provinciae traditur, sed toti
Religioni; vnde solus Praelatus totius Ordinis
posset illum à Religione alienare. Cum
autem ea sententia censetur provincialē pos-
se, conuincitur manifestè ex potestate à tota
Religione accepta, id praestare: id ipsum ego
de conventuali Praelato dixerim.

DVBIVM

DV B I V M C X V I I.

Ad transitum ex vno Ordine ad alium in eque, vel minus strictum, estne necessarius consensus Religiosorum Monasterij?

443
Necessarius
non est.

Necessarius non est, quia nullibi habetur necessarium esse. Nam textus in *Cap. statimur*, qui ad id probandum inducitur, non de transitu ad laxiorem Religionem, sed ad strictiorem loquitur: in quo casu necessarius non est conventus consensus; nam praefatus textus dispositio restricta est per textum in *Cap. licet, de regul.* ubi sola petitio licentiae, non illius concessio requiritur *Cap. autem statimur* Et petitio, & concessio requisita erat, ut constet ex illis verbis: *sine Patris*, (id est Praelati monasterij) & totius Congregationis permissione. Quare subblata necessitate consensus Praelati, tollitur necessitas habendi consensum conventus. Adde, in aliquibus codicibus expunctam esse illam dictionem *Et, legique, sine Patris totius Congregationis permissione*. Sic Innocent. *Cap. fin. n. 1. de renunciat.* & ibi Ioan. And. n. 7. Hostiens. n. 3. Anton. n. 3. Additionator. ad Abbatem *Cap. Non est, de Regul. ad finem lit. C.*

444
Necessarius
est.

Est necessarius, quia in his, quae pertinent ad commune Religionis bonum, & illius conservationem, nequit Praelatus absque suae Congregationis consensu dispendere. At Religio dimittere, & illius debita obedientia cedere, ad commune Religionis bonum pertinet: Ergo nequit fieri absque Religionis consensu. Ita Sanchez l. 6. *Decal. 6. 7. n. 66.* Lef. l. 2. c. 41. dub. 13. n. 103. *Glof. Cap. cum singula, v. Canonice de prebend. in 6. Cardinal. ad cap. fin. de renunciat. n. 2. 9. 3. & alij.*

445
Hanc eligo
sententiam.

Hanc eligo sententiam. Nam si absque conventus consensu nullus ad professionem potest admitti, fortiori admissus dimittere non poterit. Abneget autem, textum in *Cap. statimur* loqui precise de transitu ad Religionem strictiorem, cum nullum sit verbum hanc indicans limitationem. E. quamvis eius dispositio restricta sit per *Cap. licet*, id intelligo non absolute, sed quoad transitum ad strictiorem Religionem, quare integra manet dispositio *cap. statimur* quoad transitum ad laxiorem, vel equelem.

DV B I V M C X V I I I.

Transitus ex vno gradu ad alium in eadem Religione, potestne fieri ex Praelati immediati Monasterij consensu?

446
Statu

Potest in quacumque Religione transitus fieri ex vno gradu in alium, ex. gr. ex

gradu illorum, qui choro assunt ad gradum laicorum, ex gradu Scholasticorum in societate nostra ad gradum coadiutorum temporalium, vel e contra. Quae fieri itaque à quoniam Praelato huiusmodi translatio facienda sit, num possit fieri ex Praelati immediati consensu?

Fieri non potest, sed à solo Provinciali, vel Generali, quia est res gravis. Sic Sanchez l. 6. *Decalog. c. 7. n. 8.* imo cum consensu (addit) fieri. 447

Potest per se fieri ab immediato conventus Praelato, quia integrum ac plene bonorum, ac personarum conventus ei commissa est administratio. Neque apparet causa, ob quam ad provincialem debeat esse recursus, praecipue cum Provinciali, vel Generali relinquatur potestas hanc translationem retinendi, si expedire iudicaverint, ita Palao 10. 3. d. 4. de *statu Relig. pun. 26. 5. n. 12.*

Placet haec opinio, in cuius fundamento non tantum appositum est illud, *Per se* Nā ex vno, & consuetudine Religionis, vel speciali ordinatione poterit esse haec translatio Provinciali, vel Generali retributa. Quomodo in societate seu est retributa Generali, unde nec Collegij, Rector, nec Provincialis Generali inconstituto, translationem ex vno in alium gradum facere possunt. Scio tamen Reg. 67. Provincialis ei permissum intra biennium applicare gradum Scholasticorum, vel coadiutorum temporalium, quos indifferentes receperit. At haec non est translatio ex vno in alium gradum, sed vnius determinatio. 449

DV B I V M C X I X.

Assumptus ex Ordine Mendicantium ad Episcopatum, Episcopatu depositus in Ordinem non Mendicantium transfertur: comprehenditurne in Gregorij XIII. constitutione?

Cio, translatus in aliam religionem etiam strictiorem (esto Canonicus Regularis Multa res) reddi incapacem cuiuscumque beneficii curati. Trident. sess. 14. c. 1. Et quid transfertur quid in contrarium tentatum fuerit, irritum ex Ordine & inane decerni in clement. 1. *Vi professores, Mendicantes de Regular.* Finis autem seu causa huius prohibitionis fuit, ut professores Ordinum Mendicantium abentias, in qua vocati sunt Religionem persisterent, traherentque ad non mendicantium Ordinem in eodem conventu quietius studeant, quo in his discordiarum, & schismatum productiva ambitio reprimerebatur. Porro personae adversus quas lata est constitutio sunt mendicantes, qui verè mendicantes sunt ex instituto à pontifice approbato, nempe Dominicani, Franciscani, Augustiniani, Carmelitae, Minimi, Trinitarii, Mercenarii, & similes non solum professi, sed etiam Scholares dominium bonorum habentes, ut expressè declaravit Pius V. in Bulla edita anno 1571. quae incipit, *Dimindefusa*. Adversus, inquam, hos mendicantes, in Ordine non Mendicantium translatis haec constitutio 450

Secl. II de Stat. Relig. Nat. & c. Dub. 179

tio fertur. Quare si Mendicans in Ordinem alium Mendicantem transferatur, vel ex non Mendicanti ad Mendicantem regredatur nulla poena afficitur. Sanchez. l. 6. Decal. c. 7. n. 118. solum est dubium, an assumptus ex ordine Mendicantium ad Episcopatum, si Episcopatu deposito ad ordinem non Mendicantem ex pontificis facultate transferatur comprehendatur in hac constitutione?

451 Non comprehenditur. Quia hæc constitutio fertur, ne Mendicantes paupertatis Ordinem deserant, sed libentius in eo persistant. At Mendicans constitutus Episcopus mendicitatem excludit. Ergo illum constitutio non comprehendit. Sic Bonifac. Clement. 1. *¶ Professores* n. 83. & 84.

452 Comprehenditur quidem, quia ob Episcopatum Regularis Mendicans non amittit mendicantis statum etiam eius exercitium suspensum sit, atque ideo verum est, in vocatione mendicanti non persistere, sed ex illa in non Mendicantem transire. Ergo comprehenditur sub constitutione lata adversus quolibet Mendicantes, qui ad non Mendicantium Ordinem transferunt. Ita Sanchez l. 6. Decal. c. 7. n. 119. Cui ego omnino assentio.

DUBIUM CXX.

Qui ex Ordine Mendicanti in non Mendicantem transferatur, si in Cathedrali, vel Collegiata Ecclesia obtineat administrationem, Prioratum, aut regimen quodcumque: priuaturne voce ac loco in Capitulo?

453 *Pœnas latas contra Mendicantes ad non Mendicantem Ordinem recolo.* Sponno, primam poenam latam adversus Mendicantes, in non Mendicantem Ordinem translatam esse priuationem vocis, hoc est, tam actus, quam passivæ, textus enim generaliter loquitur. Secundam priuationem loci in Capitulo honorifico, quale habetur pro electionibus, & tractatibus, secus in Capitulo ad correctionem, & disciplinam Religiosorum congregato; quia æquum non erat, ab hoc Capitulo quod in bonum Religionis, & Religiosorum ordinatur, Religionum excludere, loco autem in choro, aut aliis in locis minime priuari; quia textus solum locum in Capitulo expressit, & poenæ non sunt extendendæ. Certum præterea est has

pœnas afficere non solum eos, qui tempore illius constitutionis ex Mendicantibus ad non Mendicantes translati erant, sed eos qui successu temporis transierunt, uti ex verbis illis constat. Transibunt in posterum, quive hactenus transierunt. Tertiam denique poenam esse, inhabiles fieri ad prioratus, administrationes, officia quæcumque, etiam tanquam Vicarios, & locum aliorum tenentes. Nomine prioratus, administrationum officiorum, intelligitur illi prioratus, administrationes, & officia, quæ frequenter a Religiosis non Mendicantibus exercentur. Navar. *comment. 4. de Regular. n. 14.* Unde nequeunt fieri Prædicatores, Lectores, ex officio, neque Oeconomi, neque Ollarii, neque Sacristæ, neque Syndici, licet enim aliqua ex his officis onerosa sint, honorem tamen secum afferunt & a multis Religiosis appetuntur, & a nemine libenter admittitur esse illis priuatum. His præmissis requisierim, an qui ex Ordine Mendicanti in non Mendicantem transferatur, si in Cathedrali, vel collegiata Ecclesia obtineat administrationem, prioratum, vel regimen, voce, ac loco in Capitulo priuatur?

Non priuatur, quia post adverbium illud *Inibi* in constitutione appositum punctuatio *Non priuatur voce, & loco* adhibetur, ea autem punctuatione facta non comprehenduntur, qui eo tempore prioratus, administrationes, aut regimen aliquod haberent extra non Mendicantium Ordinem, sed solum ij, qui *inibi*, scilicet, in non Mendicantibus Ordinibus prioratus, officia, & administrationes obtinerent. Sic Glos. ad Clement. 1. *¶ Professores de Regularib.* Bonifac. ibi, n. 60. Imola num. 12. & alij, quos refert, ac sequitur Santh. l. 6. Decal. c. 7. n. 121.

Priuatur equidem, quia punctuatio ante adverbium *Inibi* apponenda est. Unde manifestè inferitur voce & loco in Capitulo priuari eos non Mendicantes, qui in Ecclesia seculari officia, regimen, vel administrationem haberent. Reddit enim hunc sensum constitutio: Translati ex mendicantibus ad non Mendicantes, quamvis eo tempore, quo constitutio expeditur habeant prioratus, administrationes, & officia *inibi*, id est, ibi tales prioratus, &c. obtinent, vocem & locum in Capitulo non habeant. Ita Cardinal. ibi, n. 5. *apposita.* 3. & probabile esse affirmat Palao to. 3. d. 4. de Statu Relig. pun. 27. n. 6.

Quemlibet ex his sensibus probabilem esse non dubito, sed priorem, probabiliorem quia correctiores codices punctuationem post adverbium *Inibi* apponunt.